

แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล
ตำบลบ้านหลวง
ปี ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐

สำนักงานเกษตรอำเภอดอนพุด
จังหวัดสระบุรี

หลักฐานประกอบการพิจารณาประกอบการประเมินผลการปฏิบัติราชการ
ของเกษตรจังหวัด ตัวชี้วัดที่ ๑.๑.๑.๒ ระดับความสำเร็จของการจัดทำ
แผนพัฒนาการเกษตร ระดับอำเภอ ปี ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐
ตามแนวทาง การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร ระดับอำเภอ/ตำบล ปี ๒๕๖๒

คำนำ

แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล (ฉบับสมบูรณ์) จัดทำขึ้นเพื่อให้รับทราบปัญหาและความต้องการของชุมชน โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาตำบลร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนาการเกษตร ที่เกิดจากความต้องการของชุมชน โดยมีการจัดทำให้ ครอบคลุมตามประเด็นยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ทุกด้าน เพื่อจัดทำเป็นแผนพัฒนาการเกษตรปี ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ บรรจุไว้ในแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการเกษตร อย่างยั่งยืนต่อไป

แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ ต้องขอขอบคุณองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คณะกรรมการศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลหน่วยงานราชการต่างๆ และผู้นำท้องถิ่นทุกคนที่มีส่วนร่วมในการจัดทำ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์แก่บุคคลที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่น และผู้สนใจต่อไป

นายชัชชนิพัฒน์ พัฒชนะ
นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร

สารบัญ

	หน้า
	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข-ค
สารบัญตาราง	ง-จ
สารบัญรูป	ฉ
บทที่ ๑ ข้อมูลสภาพทั่วไป	
๑ ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง	
๑.๑ ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่	๑
๑.๒ อาณาเขตติดต่อ	๑
๑.๓ การแบ่งเขตการปกครอง	๒
๒ ลักษณะภูมิประเทศ (Topographic)	
๒.๑ สภาพพื้นที่ภูเขา ป่าไม้ ที่ราบสูง ที่ราบลุ่ม	๓
๒.๒ ลักษณะทิศทาง ความลาดชัน	๓
๒.๓ ลักษณะดิน กลุ่มชุดดิน	๓-๖
๓ สภาพภูมิอากาศ	
๓.๑ ลักษณะภูมิอากาศ	๖
๓.๒ ฤดูกาล	๖
๓.๓ สถิติปริมาณน้ำฝน	๗
๓.๔ อุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์	๘
๔ เส้นทางคมนาคม	
๔.๑ ถนนหลวงสายหลัก/สายรอง	๙
๔.๒ ถนนหลวงเชื่อมต่อระหว่างจังหวัด	๙
๕ แหล่งน้ำและระบบชลประทาน	
๕.๑ แหล่งน้ำธรรมชาติ แม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึง	๑๐
๕.๒ อ่างเก็บน้ำ เขื่อน ฝายทดน้ำ	๑๑
๖ สภาพเศรษฐกิจและสังคม	
๖.๑ โครงสร้างทางเศรษฐกิจที่สำคัญ	๑๑
๖.๒ ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัด	๑๓
๖.๓ จำนวนครัวเรือน แยกชายหญิง ช่วงอายุ ในเมือง/ชนบท	๑๔
๖.๔ การศึกษา	๑๔
๖.๕ สาธารณสุข	๑๔
๖.๖ ประเพณีและวัฒนธรรม	๑๔
๗ การใช้ประโยชน์ที่ดิน (Land Used)	๑๕
๘ ข้อมูลด้านการเกษตรที่สำคัญ/พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ	๑๖
๙ องค์กร/สถาบันต่าง ๆ	๑๗

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ ๒ การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรอำเภอดอนพุด	
๑ ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่ของอำเภอ	
๑.๑ ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่	๑๙
๑.๒ ประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข	๓๖
๒ การจัดทำ TOWS Matrix	๓๗
บทที่ ๓ ทิศทาง/แนวทางการพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอดอนพุด	
๑. แนวทางการพัฒนา	๓๙
๑.๑ พัฒนาการผลิตรายสินค้า (พืช/ปศุสัตว์/ประมง)	๓๖
๑.๒ พัฒนาเกษตรกร/กลุ่ม/องค์กร	๓๖
๑.๓ พัฒนาพื้นที่และทรัพยากรการเกษตร	๔๑
๒. ตารางสรุปโครงการและงบประมาณตามแผนพัฒนาการเกษตร	๔๒
บรรณานุกรม	๔๔
ภาคผนวก	
โครงการส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัยจากสารพิษ ปี ๒๕๖๕	๔๕
โครงการปรับปรุงบำรุงดิน	๔๗
โครงการสร้างศูนย์เรียนรู้ด้านการผลิตข้าวครบวงจร	๔๘
โครงการพัฒนาศักยภาพเกษตรกรอำเภอดอนพุดจังหวัดสระบุรี	๔๙

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ ๑ ตารางแสดงเขตการปกครอง อำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี	๒
ตารางที่ ๒ ตารางสรุปเขตการปกครอง อำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี	๒
ตารางที่ ๓ แสดงพื้นที่กลุ่มชุดดิน อำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี	๕
ตารางที่ ๔ แสดงข้อมูลปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย ๓ ปี ตั้งแต่ปี ๒๕๖๒-๒๕๖๔	๗
ตารางที่ ๕ แสดงข้อมูลอุณหภูมิเฉลี่ย อำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี ปี พ.ศ. ๒๕๖๒-๒๕๖๔	๘
ตารางที่ ๖ ข้อมูลพืชเศรษฐกิจอำเภอ ดอนพุด จังหวัดสระบุรี ปี ๒๕๖๓	๑๑
ตารางที่ ๗ ข้อมูลด้านปศุสัตว์	๑๑
ตารางที่ ๘ ข้อมูลด้านประมง	๑๒
ตารางที่ ๙ แสดงผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดสระบุรี ณ ราคาคงที่ ปี พ.ศ. ๒๕๖๔	๑๓
ตารางที่ ๑๐ ตารางแสดงจำนวนประชากรในอำเภอดอนพุด	๑๓
ตารางที่ ๑๑ แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน อำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี	๑๕
ตารางที่ ๑๒ แสดงข้อมูลการปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของ อำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี	๑๖
ตารางที่ ๑๓ รายชื่อกลุ่มผู้ผลิต และประกอบการ OTOP ที่ได้รับการลงทะเบียน	๑๗
ตารางที่ ๑๔ จำนวนผลิตภัณฑ์ที่ลงทะเบียน OTOP จำแนกตามผลิตภัณฑ์	๑๗
ตารางที่ ๑๕ ข้อมูลกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี	๑๘
ตารางที่ ๑๖ ข้อมูลกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มยุวเกษตรกร และกลุ่มส่งเสริมอาชีพ	๑๘
ตารางที่ ๑๗ ข้อมูลกลุ่มเกษตรกร และสหกรณ์ อำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี	๑๙
ตารางที่ ๑๘ แสดงลักษณะการประกอบอาชีพเกษตรกร อำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี	๒๐
ตารางที่ ๑๙ แสดงลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกร อำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี	๒๑
ตารางที่ ๒๐ แสดงลักษณะประเภทเอกสารสิทธิ์ อำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี	๒๑
ตารางที่ ๒๑ แสดงจำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกร อำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี	๒๒
ตารางที่ ๒๒ แสดงจำนวนแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร อำเภอดอนพุด	๒๓
ตารางที่ ๒๓ แสดงข้อมูลอาสาสมัครเกษตรกรอำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี	๒๓
ตารางที่ ๒๔ แสดงข้อมูลปราชญ์ชาวบ้านอำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี	๒๓
ตารางที่ ๒๕ ศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี	๒๔
ตารางที่ ๒๖ แสดงทรัพยากรดิน อำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี	๒๕
ตารางที่ ๒๗ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว อำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี	๒๙
ตารางที่ ๒๘ แสดงพื้นที่ปลูกข้าว อำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี	๓๐

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่ ๒๙ แสดงพื้นที่ปลูกข้าว ตามระดับชั้นความเหมาะสม อำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี	๓๐
ตารางที่ ๓๐ แสดงปริมาณการปลูกข้าว อำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี	๓๑
ตารางที่ ๓๑ แสดงต้นทุนการผลิตข้าว ปี ๒๕๖๕ อำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี	๓๔
ตารางที่ ๓๒ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าวโพดฝักสด อำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี	๓๖
ตารางที่ ๓๓ แสดงพื้นที่ปลูกข้าวโพดฝักสด อำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี	๓๗
ตารางที่ ๓๔ แสดงพื้นที่ปลูกข้าวโพดฝักสด ตามระดับชั้นความเหมาะสม อำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี	๓๗
ตารางที่ ๓๕ แสดงปริมาณการปลูกข้าวโพดฝักสด อำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี	๓๘
ตารางที่ ๓๖ แสดงต้นทุนการผลิตข้าวโพดฝักสด ปี ๒๕๖๕ อำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี	๔๒
ตารางที่ ๓๗ แสดงพื้นที่ปลูกพริกสด อำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี	๔๔
ตารางที่ ๓๘ แสดงปริมาณการปลูกพริกสด อำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี	๔๔
ตารางที่ ๓๙ แสดงต้นทุนการผลิตพริกสด ปี ๒๕๖๕ อำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี	๔๗
ตารางที่ ๔๐ แสดงประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข	๔๙
ตารางที่ ๔๑ แสดงการวิเคราะห์ตาราง TOWS Matrix	๕๐

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ ๑ ภาพแสดงอาณาเขตติดต่ออำเภอดอนพุด	๑
ภาพที่ ๒ ภาพแสดงความลาดชันอำเภอดอนพุด	๓
ภาพที่ ๓ ข้อมูลกลุ่มชุดดินอำเภอดอนพุด	๕
ภาพที่ ๔ แสดงกลุ่มชุดดินของตำบลดอนพุด	๖
ภาพที่ ๕ แสดงปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย ๓ ปี ตั้งแต่ ปี ๒๕๖๒ - ๒๕๖๔	๗
ภาพที่ ๖ แสดงค่าอุณหภูมิเฉลี่ยในรอบ ๓ ปี ตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๔	๘
ภาพที่ ๗ แผนที่แสดงเส้นทางระหว่างตำบลดอนพุด	๙
ภาพที่ ๘ แผนที่แสดงเส้นทางคมนาคมตำบลดอนพุด	๑๐
ภาพที่ ๙ แหล่งน้ำธรรมชาติตำบลดอนพุด	๑๑
ภาพที่ ๑๐ แสดงสินเชื้อและภาวะหนี้ของเกษตรกรตำบลดอนพุด อำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี	๑๒
ภาพที่ ๑๑ แสดงจำนวนประชากร คราวเรือน และครัวเรือนเกษตรกร ตำบลดอนพุด	๑๓
ภาพที่ ๑๒ แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน อำเภอดอนพุด	๑๕
ภาพที่ ๑๓ กราฟแสดงประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน ตำบลดอนพุด	๑๖
ภาพที่ ๑๔ แสดงข้อมูลการปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ตำบลดอนพุด	๑๗
ภาพที่ ๑๕ แสดงหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรจำแนกตามอายุ ตำบลดอนพุด	๑๙
ภาพที่ ๑๖ แสดงลักษณะการประกอบอาชีพ ตำบลดอนพุด	๒๐
ภาพที่ ๑๗ แสดงลักษณะการถือครองที่ดิน ตำบลดอนพุด	๒๑
ภาพที่ ๑๘ แสดงประเภทเอกสารสิทธิ์ ตำบลดอนพุด	๒๒
ภาพที่ ๑๙ แสดงที่ตั้งศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร และเครือข่าย	๒๔
ภาพที่ ๒๐ แสดงพื้นที่ทรัพยากรดินตำบลดอนพุด	๒๖
ภาพที่ ๒๑ แสดงพื้นที่แสดงทรัพยากรดินตำบลดอนพุด	๒๖
ภาพที่ ๒๒ แสดงแหล่งน้ำใต้ดินตำบลดอนพุด	๒๗
ภาพที่ ๒๓ แสดงแหล่งน้ำใต้ดินตำบลดอนพุด	๒๗
ภาพที่ ๒๔ แสดงแหล่งน้ำผิวดินตำบลดอนพุด	๒๘
ภาพที่ ๒๕ แสดงแหล่งน้ำผิวดินตำบลดอนพุด	๒๘
ภาพที่ ๒๖ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว ตำบลดอนพุด	๒๙
ภาพที่ ๒๗ แสดงร้อยละแต่ละระดับชั้นความเหมาะสมสำหรับข้าว ตำบลดอนพุด	๒๙
ภาพที่ ๒๘ แสดงพื้นที่ปลูกข้าว (พื้นที่ปลูกจริง) อำเภอดอนพุด	๓๐
ภาพที่ ๒๙ แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกข้าว ตามระดับชั้นความเหมาะสม ตำบลดอนพุด	๓๐
ภาพที่ ๓๐ แสดงร้อยละพื้นที่ปลูกข้าว ตามระดับชั้นความเหมาะสม ตำบลดอนพุด	๓๑
ภาพที่ ๓๑ แสดงปริมาณการปลูกข้าว ตำบลดอนพุด	๓๑
ภาพที่ ๓๒ แสดงปฏิทินการเพาะปลูกข้าว ตำบลดอนพุด	๓๓
ภาพที่ ๓๓ แสดงวิธีการตลาดข้าว ตำบลดอนพุด	๔๔
ภาพที่ ๓๔ แสดงแหล่งรับซื้อข้าวเปลือก ตำบลดอนพุด	๔๕

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่ ๓๕ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าวโพดฝักสด อำเภอดอนพุด	๔๓
ภาพที่ ๓๖ แสดงร้อยละแต่ละระดับชั้นความเหมาะสมสำหรับข้าวโพดฝักสด อำเภอดอนพุด	๔๓
ภาพที่ ๓๗ แสดงพื้นที่ปลูกข้าวโพดฝักสด (พื้นที่ปลูกจริง) อำเภอดอนพุด	๔๔
ภาพที่ ๓๘ แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกข้าวโพดฝักสด ตามระดับชั้นความเหมาะสม อำเภอดอนพุด	๔๕
ภาพที่ ๓๙ แสดงร้อยละพื้นที่ปลูกข้าวโพดฝักสด ตามระดับชั้นความเหมาะสม อำเภอดอนพุด	๔๕
ภาพที่ ๔๐ แสดงปริมาณการปลูกข้าวโพดฝักสด อำเภอดอนพุด	๔๖
ภาพที่ ๔๑ แสดงปฏิทินการเพาะปลูกข้าวโพดฝักสด อำเภอดอนพุด	๔๙
ภาพที่ ๔๒ แสดงวิธีการตลาดข้าวโพดฝักสด อำเภอดอนพุด	๕๐
ภาพที่ ๔๓ แสดงแหล่งรับซื้อข้าวโพดฝักสด อำเภอดอนพุด	๕๐
ภาพที่ ๔๔ แสดงพื้นที่ปลูกพริกสด อำเภอดอนพุด	๕๒
ภาพที่ ๔๕ แสดงปริมาณการปลูกพริกสด อำเภอดอนพุด	๕๓
ภาพที่ ๔๖ แสดงปฏิทินการเพาะปลูกพริกสดในอำเภอดอนพุด	๕๕
ภาพที่ ๔๗ แสดงวิธีการตลาดพริกสด อำเภอดอนพุด	๕๖
ภาพที่ ๔๘ แสดงแหล่งรับซื้อพริกสด อำเภอดอนพุด	๕๗

บทที่ ๑ ข้อมูลสภาพทั่วไป

๑. ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง

๑.๑ ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่

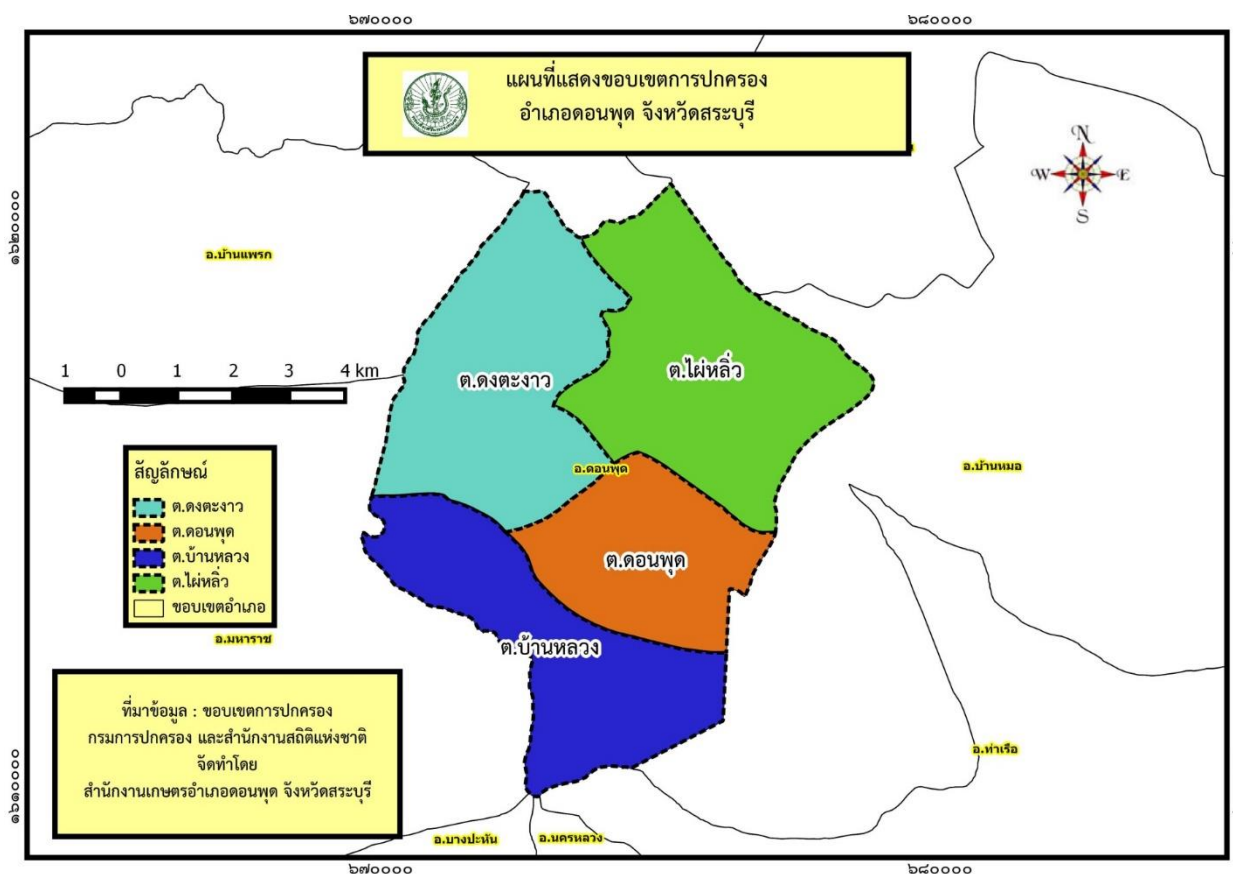
สภาพทั่วไปของตำบลบ้านหลวง ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตก อยู่ห่างจากจังหวัดสระบุรี โดยทางหลวงแผ่นดินสายจังหวัดสระบุรี – อ่างทอง ระยะทางประมาณ ๔๕ กิโลเมตร มีพื้นที่ ๘,๔๒๔ ไร่

๑.๒. อาณาเขต

ตำบลบ้านหลวง มีอาณาเขตติดต่อกับอำเภอและจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้

- ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลดงตะงาว อำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี
- ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลไผ่ขวาง อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี
- ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลพระนอน อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลบางนา อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

แผนที่แสดงขอบเขตตำบลบ้านหลวง จังหวัดสระบุรี

ภาพที่ ๑ ภาพแสดงอาณาเขตติดต่ออำเภอดอนพุด
(ที่มา กรมการปกครอง และสำนักงานสถิติแห่งชาติ ,พ.ศ.๒๕๖๓)

๑.๓ การแบ่งเขตการปกครอง

- การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น แบ่งเขตการปกครองออกเป็น เทศบาล ๑ แห่ง

ตารางที่ ๑ ตารางแสดงเขตการปกครอง ตำบลบ้านหลวง อำเภอตอนพุด จังหวัดสระบุรี

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน
๑	บ้านหลวง
๒	บ้านหลวง
๓	บ้านหลวง
๔	บ้านหลวง
๕	หนองมน
๖	หนองมน
๗	หนองมน

(ที่มา : ที่ว่าการอำเภอตอนพุด จังหวัดสระบุรี ,พ.ศ. ๒๕๖๕)

ตารางที่ ๒ ตารางสรุปเขตการปกครอง ตำบลบ้านหลวง อำเภอตอนพุด จังหวัดสระบุรี

หมู่	ชาย	หญิง	จำนวนบ้าน (ครัวเรือน)
๑	๗๑	๘๒	๑๕๓
๒	๔๐	๓๔	๗๔
๓	๘๘	๘๘	๑๗๖
๔	๓๐	๒๔	๕๔
๕	๑๖๖	๒๐๑	๓๗๖
๖	๑๐๒	๑๑๒	๒๑๔
๗	๑๐๖	๙๙	๒๐๕
รวม	๖๐๓	๖๔๐	๑,๒๔๓

(ที่มา : ที่ว่าการอำเภอตอนพุด จังหวัดสระบุรี ,พ.ศ. ๒๕๖๕)

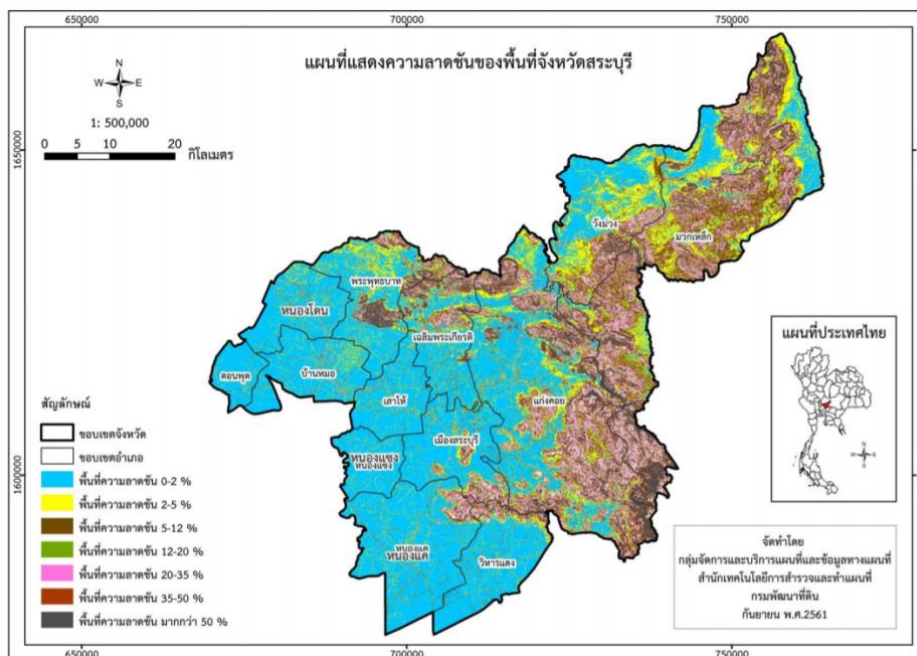
๒. ลักษณะภูมิประเทศ (Topographic)

๒.๑ สภาพพื้นที่ภูเขา ป่าไม้ ที่ราบสูง ที่ราบลุ่ม

ตำบลบ้านหลวง ไม่มีพื้นที่ป่าไม้ และที่ราบสูง

๒.๒ สภาพพื้นที่ ความลาดชัน

ตำบลบ้านหลวง มีพื้นที่ความลาดชัน ๐-๒ เปอร์เซ็นต์ ลักษณะพื้นที่ราบเรียบหรือค่อนข้างราบเรียบ การกระจายตัวของพื้นที่เป็นแบบต่อเนื่อง

ภาพที่ ๒ ภาพแสดงความลาดชันอำเภอดอนพุด

(ที่มา <http://www.lddservice.org/services/fileproject>, พ.ศ. ๒๕๖๔)

๒.๓ ลักษณะดิน และกลุ่มชุดดิน

ดินในดอนพุด มีกลุ่มชุดดินเหมาะสมกับการปลูกพืชจำนวน ๒ กลุ่มชุดดิน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๑) กลุ่มชุดดินที่ ๑

ชุดดิน : ชุดดินโคกกระเทียม (Khok Krathiam Series: Kk)

ลักษณะเด่น : กลุ่มดินเหนียวสีดำนี้อาบน้ำมาก มีรอยแตกกระแหงกว้างและลึก ปฏิกริยาดินเป็นกรดเล็กน้อยถึงเป็นด่างเล็กน้อย การระบายน้ำเร็วถึงค่อนข้างเร็ว

ปัญหา : ดินเหนียวจัด โครงสร้างแน่นทึบ ดินแห้งแข็ง แตกกระแหงกว้างและลึก ดินเปียกเหนียวมาก ทำให้การไถพรวนยาก บางพื้นที่อาจขาดแคลนน้ำ และน้ำท่วมขังในฤดูฝน ทำความเสียหายกับพืชที่ไม่ชอบน้ำ

แนวทางจัดการ :

ปลูกข้าว ไถพรวนเมื่อดินมีความชื้นเหมาะสม ไถกลบตอซัง ปล่อยทิ้งไว้ ๓-๔ สัปดาห์ หรือไถกลบพืชปุ๋ยสด (หวานโสนอัฟริกันหรือโสนอินเดีย ๔-๖ กิโลกรัม/ไร่ ไถกลบเมื่ออายุ ๕๐-๗๐ วัน ปล่อยทิ้งไว้ ๑-๒ สัปดาห์) ร่วมกับปุ๋ยเคมีสูตร ๑๖-๒๐-๐ หรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ ใส่ปุ๋ยแต่งหน้าหลังปักดำ ๓๕-๔๐ วัน พัฒนาแหล่งน้ำไว้ใช้ในช่องที่ข้าวขาดน้ำหรือทำนาครั้งที่ ๒ หรือใช้ปลูกพืชไร่หรือพืชผักหลังเก็บเกี่ยวข้าว ไถกลบตอซังและทำร่องแบบเตี้ย ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๒-๓ ตัน/ไร่ ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ

ปลูกพืชผักหรือไม้ผล ยกร่องกว้าง ๖-๘ เมตร คูน้ำกว้าง ๑.๐-๑.๕ เมตร ลึก ๐.๕-๑.๐ เมตร มีคันดินอัดแน่นล้อมรอบ ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๒-๓ ตัน/ไร่ ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ หรือขุดหลุมปลูกขนาด ๕๐x๕๐x๕๐ ซม. ปรับปรุงหลุมปลูกด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๒๐-๓๕ กิโลกรัม/หลุม ในช่วงเจริญเติบโต ก่อนเก็บผลผลิตและภายหลังเก็บผลผลิต ใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำตามชนิดพืชที่ปลูก พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก

๒) กลุ่มชุดดินที่ ๔

ชุดดิน : ชุดดินสิงห์บุรี (Sing Buri: Sin)

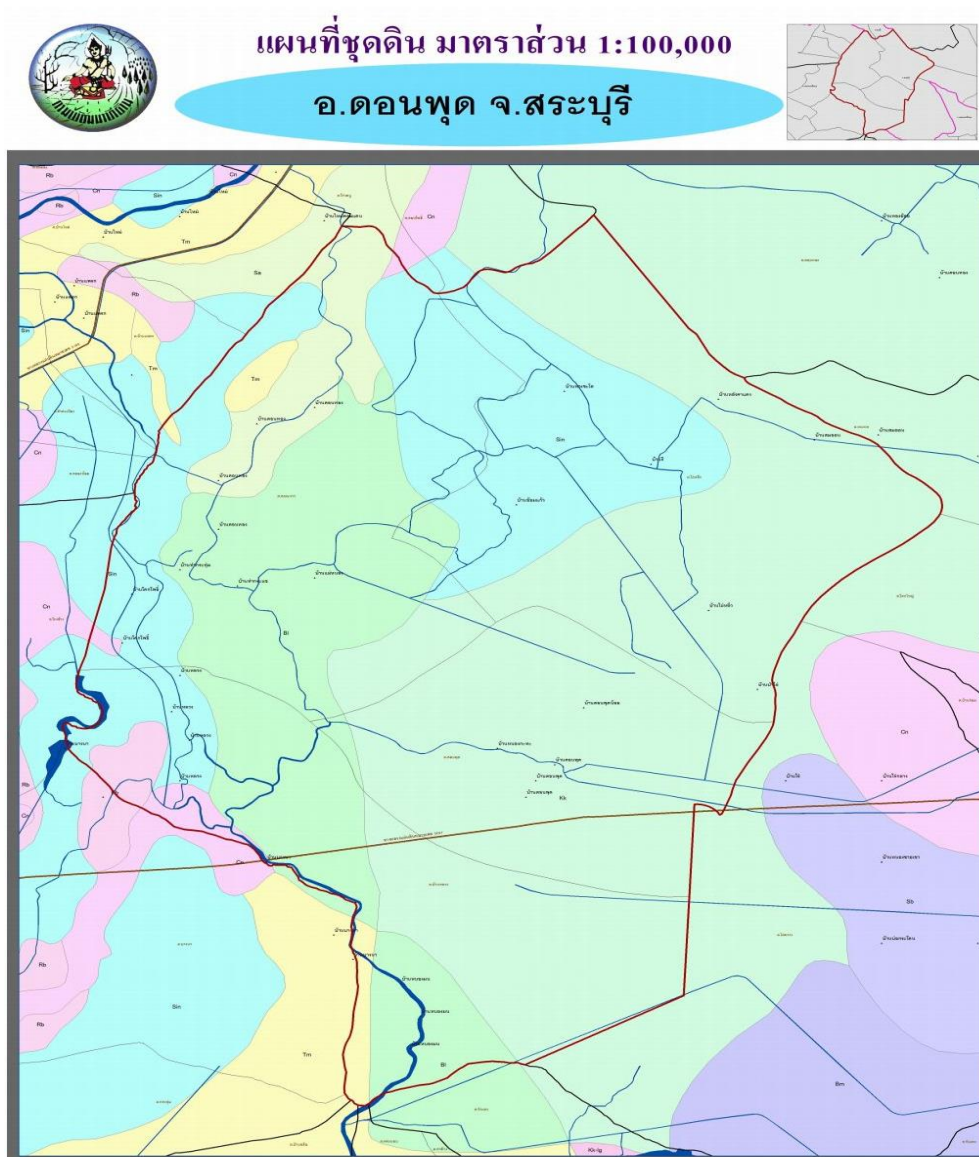
ลักษณะเด่น : กลุ่มดินเหนียวลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำนํ้าที่มีอายุยังน้อย ปฏิกริยาดินเป็นกลางถึงเป็นด่าง การระบายน้ำค่อนข้างเร็ว ความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง

ปัญหา : โครงสร้างแน่นทึบ ดินแห้งแข็งและแตกระแหง ทำให้ไถพรวนยาก ขาดแคลนน้ำ และน้ำท่วมขังในฤดูฝน ทำความเสียหายกับพืชที่ไม่ชอบน้ำ

แนวทางจัดการ :

ปลูกข้าว ไถพรวนขณะที่ดินมีความชื้นที่เหมาะสม ไถกลบตอซัง ปล่อยไว้ ๓-๔ สัปดาห์ หรือไถกลบพืชปุ๋ยสด (หวานโสนอัฟริกันหรือโสนอินเดีย ๔-๖ กิโลกรัม/ไร่ ไถกลบเมื่ออายุ ๕๐-๗๐ วัน ปล่อยทิ้งไว้ ๑-๒ สัปดาห์) ร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์น้ำหรือปุ๋ยเคมีสูตร ๑๖-๒๐-๐ ใส่ปุ๋ยแต่งหน้าหลังปักดำ ๓๕-๔๐ วัน พัฒนาแหล่งน้ำไว้ใช้ในช่องที่ข้าวขาดน้ำหรือทำนาครั้งที่ ๒ หรือใช้ปลูกพืชไร่หรือพืชผักหลังเก็บเกี่ยวข้าว โดยทำร่องแบบเตี้ย ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๑-๒ ตัน/ไร่ ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ

ปลูกพืชผักหรือไม้ผล ยกร่องกว้าง ๖-๘ เมตร คูน้ำกว้าง ๑.๐-๑.๕ เมตร ลึก ๐.๕-๑.๐ เมตร ร่องแปลงปลูกอยู่สูงจากระดับน้ำที่เคยท่วม ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๑-๒ ตัน/ไร่ ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ หรือขุดหลุมปลูกขนาด ๕๐x๕๐x๕๐ ซม. ปรับปรุงหลุมปลูกด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๑๕-๒๕ กิโลกรัม/หลุม ในช่วงเจริญเติบโต ก่อนเก็บผลผลิตและภายหลังเก็บผลผลิต ใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำตามชนิดพืชที่ปลูก พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก

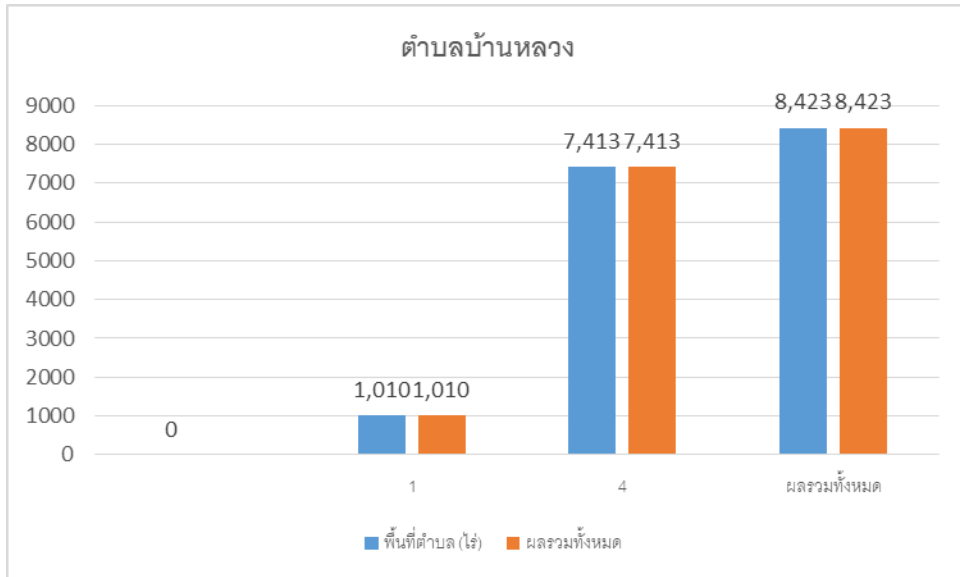

ภาพที่ ๓ ข้อมูลกลุ่มชุดดินอำเภอดอนพุด
(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน ,พ.ศ. ๒๕๖๕)

ตารางที่ ๓ แสดงพื้นที่กลุ่มชุดดินตำบลบ้านหลวง จังหวัดสระบุรี

กลุ่มชุดดิน	พื้นที่ตำบล (ไร่)	ผลรวมทั้งหมด
	บ้านหลวง	
๑	๑,๐๑๐	๑,๐๑๐
๔	๗,๔๑๓	๗,๔๑๓
ผลรวมทั้งหมด	๘,๔๒๓	๘,๔๒๓

(ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/> พ.ศ. ๒๕๖๕)

ภาพที่ ๔ แสดงกลุ่มชุดดินของตำบลบ้านหลวง อำเภอตอนพุด จังหวัดสระบุรี
(ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/> พ.ศ. ๒๕๖๕)

๓ สภาพภูมิอากาศ

๓.๑ สภาพภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิอากาศของตำบลตอนพุด ตั้งอยู่ในเขตอิทธิพลของลมมรสุม ๒ ชนิด ซึ่งพัดประจำเป็นฤดูกาล โดยพัดจากทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือในฤดูหนาว คือ ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมีอิทธิพลทำให้อำเภอดอนพุด มีอากาศหนาวเย็นและแห้ง และมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ซึ่งพัดจากทิศตะวันตกเฉียงใต้เป็นส่วนใหญ่ในฤดูฝน ทำให้อากาศชุ่มชื้นและมีฝนตกทั่วไป ทั้งนี้อำเภอดอนพุดมีลักษณะภูมิอากาศเป็นแบบฝนเมืองร้อนเฉพาะฤดู (Tropical Savanna Climate, Aw) โดยจะมีฝนน้อยแห้งแล้งในช่วงฤดูหนาว อุณหภูมิค่อนข้างสูงในฤดูร้อน และมีฝนตกชุกในช่วงเดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม จากการพัดผ่านของลมมรสุม

๓.๒ ฤดูกาล

- แบ่งอุณหภูมิตามช่วงฤดูกาล ๓ ฤดูกาล ดังนี้

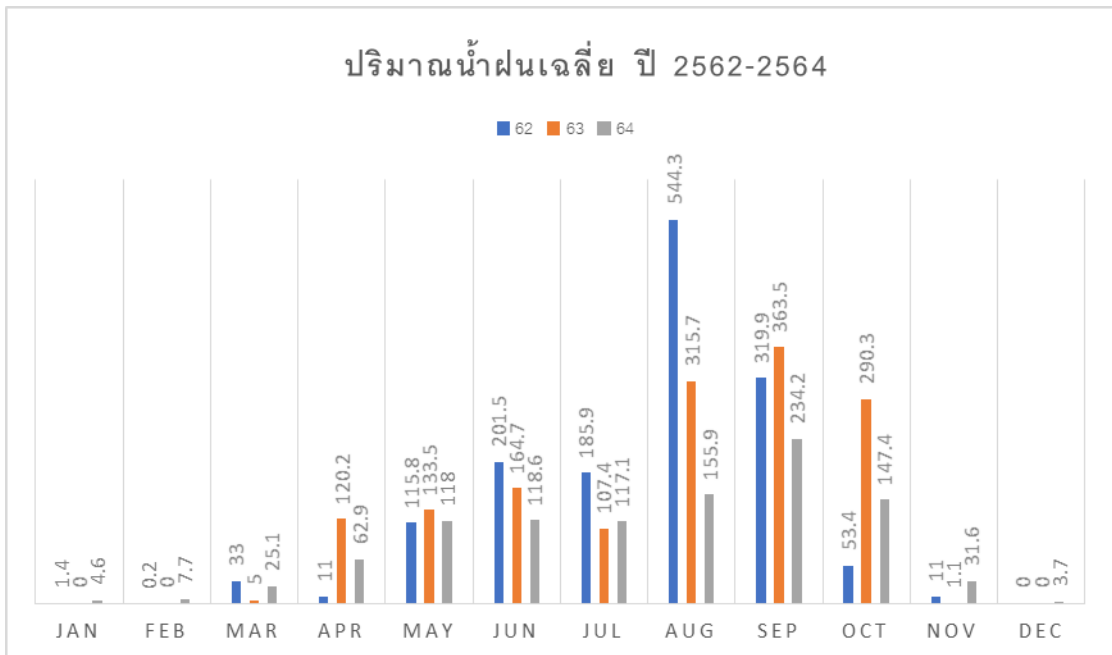
๑) ฤดูร้อน เป็นช่วงสั้นๆในช่วงปลายเดือนมีนาคม - ต้นเดือนพฤษภาคม อากาศร้อนที่สุดของปีจะอยู่ในช่วงเดือนเมษายน - ต้นเดือนพฤษภาคม ในระยะนี้อาจเกิดพายุฤดูร้อนในบางพื้นที่ โดยอุณหภูมิเฉลี่ยอยู่ที่ ๓๒ - ๓๘ องศาเซลเซียส

๒) ฤดูฝน ได้รับอิทธิพลของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ที่พัดมาจากมหาสมุทรอินเดียและทะเลอันดามัน ทำให้เกิดฝนตกในระหว่างเดือนพฤษภาคม - ต้นเดือนตุลาคม โดยมีอิทธิพลของร่องมรสุมและพายุหมุนเขตร้อนเสริมปริมาณน้ำฝนในช่วงปลายฤดูฝน โดยอุณหภูมิเฉลี่ยอยู่ที่ ๒๘ - ๓๒ องศาเซลเซียส

๓) ฤดูหนาว ได้รับอิทธิพลของลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ที่พัดผ่านผืนแผ่นดินใหญ่ของจีน ทำให้ลมเย็นและแห้งปรากฏชัดเจนในระหว่างปลายเดือนตุลาคม - ต้นเดือนมีนาคม ช่วงเวลานี้มีอากาศเย็น และฝนตกน้อยมากเป็นช่วงฤดูแล้งของอำเภอดอนพุด โดยอุณหภูมิเฉลี่ยอยู่ที่ ๒๐ - ๒๘ องศาเซลเซียส

๓.๓ ปริมาณน้ำฝน

ตำบลบ้านหลวง มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยปี ๒๕๖๔ โดยมีปริมาณฝนเฉลี่ยต่อปีที่ ๑,๑๓๓.๖ มิลลิเมตร ตกชุกในช่วงเดือน กรกฎาคม – กันยายน ของทุกปี มีปริมาณน้ำฝนที่ต่ำสุดในช่วงเดือน มกราคม โดยมีปริมาณ ๔.๖ มิลลิเมตร และมีปริมาณน้ำฝนที่สูงสุดในเดือน กันยายน..โดยมีปริมาณ ๒๓๔.๒ มิลลิเมตร (ภาพที่ ๕)

ภาพที่ ๕ แสดงปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย ๓ ปี ตั้งแต่ ปี ๒๕๖๒ - ๒๕๖๔
(ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา,พ.ศ. ๒๕๖๕)

ตารางที่ ๔ แสดงข้อมูลปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย ๓ ปี ตั้งแต่ปี ๒๕๖๒ - ๒๕๖๔

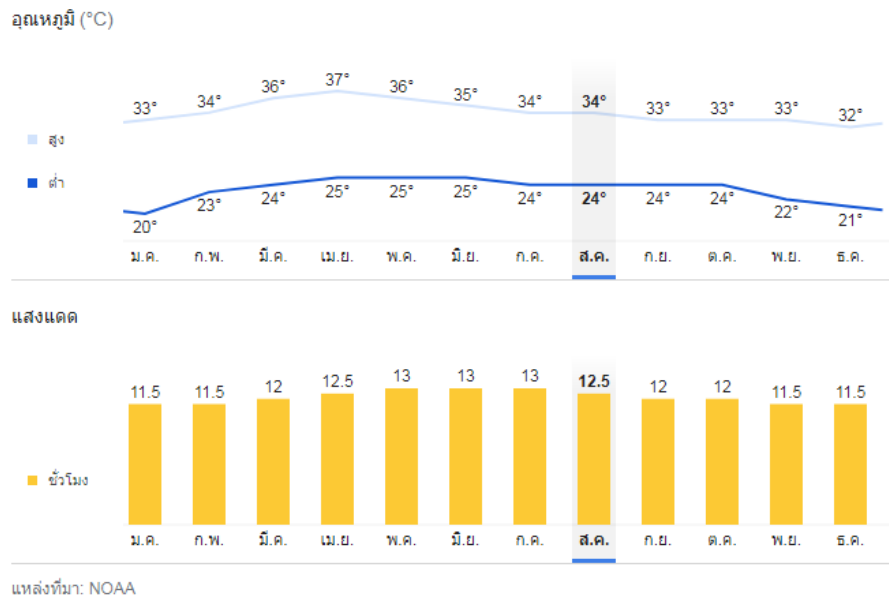
ที่	เดือน	ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย(มม.)
๑	มกราคม	๔.๖
๒	กุมภาพันธ์	๗.๗
๓	มีนาคม	๒๕.๑
๔	เมษายน	๖๒.๙
๕	พฤษภาคม	๑๑๘
๖	มิถุนายน	๑๑๘.๖
๗	กรกฎาคม	๑๑๗.๑
๘	สิงหาคม	๑๕๕.๙
๙	กันยายน	๒๓๔.๒
๑๐	ตุลาคม	๑๔๗.๔
๑๑	พฤศจิกายน	๓๑.๖
๑๒	ธันวาคม	๓.๗
	รวม	๑,๐๒๖.๘
	เฉลี่ย/ปี	๘๕.๕๖

ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา,พ.ศ. ๒๕๖๕

๓.๔ อุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์

ตำบลดอนพุดมีปริมาณอุณหภูมิเฉลี่ยปี ๒๕๖๒ - ๒๕๖๔ โดยมีอุณหภูมิเฉลี่ยต่ำสุด ๒๕ องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย ๓๓.๕ องศาเซลเซียส (ตารางที่ ๕)

ภาพที่ ๖ แสดงค่าอุณหภูมิเฉลี่ยในรอบ ๓ ปี ตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๔ (ที่มา : NOAA, พ.ศ. ๒๕๖๔)

ตารางที่ ๕ แสดงข้อมูลอุณหภูมิเฉลี่ยตำบลดอนพุด ปี พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๔

เดือน	อุณหภูมิต่ำสุด	อุณหภูมิสูงสุด	อุณหภูมิเฉลี่ย
มกราคม	๒๐	๓๐	๒๕
กุมภาพันธ์	๒๓	๓๔	๒๘.๕
มีนาคม	๒๔	๓๖	๓๐
เมษายน	๒๕	๓๗	๓๑
พฤษภาคม	๒๕	๓๖	๓๐.๕
มิถุนายน	๒๕	๓๕	๓๐
กรกฎาคม	๒๔	๓๔	๒๙
สิงหาคม	๒๔	๓๔	๒๙
กันยายน	๒๔	๓๓	๒๘.๕
ตุลาคม	๒๔	๓๓	๒๘.๕
พฤศจิกายน	๒๒	๓๓	๒๗.๕
ธันวาคม	๒๑	๓๒	๒๖.๕

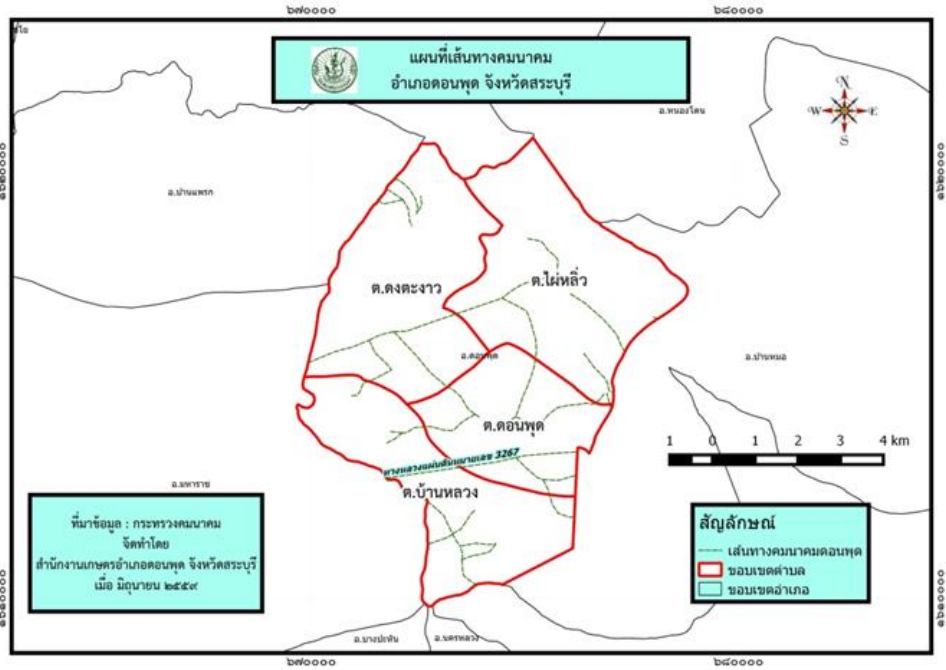
ที่มา : NOAA พ.ศ. ๒๕๖๔

๔ เส้นทางคมนาคม

๔.๑ เส้นทางคมนาคมระหว่างตำบล

ตำบลบ้านหลวงมีการเดินทางระหว่างตำบลและหมู่บ้าน โดยใช้เส้นทางถนนสาย สป.๓๑-๐๐๘๗ บ้านดอนพุท-บ้านโคกโพธิ์ ถนนคอนกรีต และถนนลาดยางภายในหมู่บ้านเป็นเส้นทางเชื่อมต่อระหว่างหมู่บ้าน ตำบล และใช้ในการขนส่งผลผลิตทางการเกษตร (ภาพที่ ๗)

ภาพที่ ๗ เส้นทางคมนาคมระหว่างตำบลบ้านหลวง อำเภอดอนพุท จังหวัดสระบุรี (ที่มา : กระทรวงคมนาคม, พ.ศ. ๒๕๖๕)

๔.๒ ถนนหลวงเชื่อมต่อระหว่างภาค/จังหวัด/อำเภอ

การคมนาคมติดต่อระหว่างจังหวัดและอำเภอ สามารถเดินทางได้หลายเส้นทาง โดยมีรายละเอียด

ดังนี้ (ภาพที่ ๘)

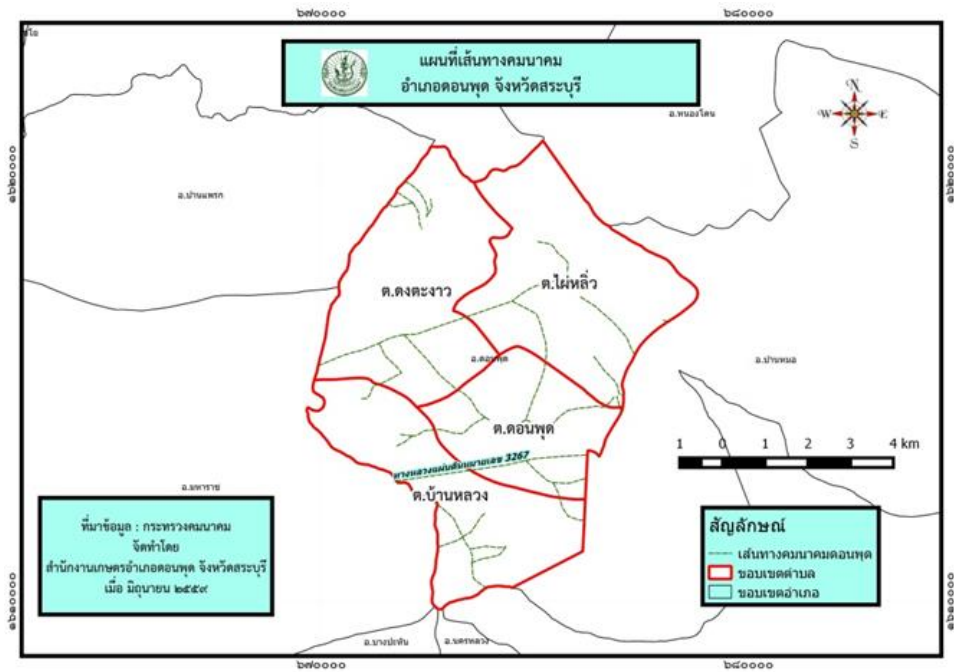
ทางรถไฟ .....(ไม่มี).....

ทางรถยนต์ สามารถเดินทางได้สะดวก คือ อ่างทอง - ท่าเรือ

สถานีขนส่งผู้โดยสาร จำนวน .....-..... สถานี (ถ้ามี) มีสายเดินรถประจำทางระหว่างอำเภอ/จังหวัด ได้แก่ รถตู้สาย ๔๖๔ สระบุรี - สุพรรณบุรี โดยเส้นทางผ่าน ได้แก่ บขส.สระบุรี (จอดด้านนอกติดรถตู้ นครนายกและรถตู้ ๔๐๔ - ศาลากลาง - ประกันสังคม - เสาไห้ - แยกหนองแขง - โรงทอ - ท่าหลวง - ท่าลาน - ท่าเรือ - ดอนพุท - เจ้าปลุก - อ่างทอง (เข้า บขส.อ่างทอง) - วิเศษชัยชาญ - ม่วงพันธ์- ออบทม - ลาดताल - ท่าชุมนุม - ไร่ขวาง - โพธิ์พระยา - บขส.สุพรรณบุรี เวลาเดินทาง : ๔.๓๐-๑๘.๒๐ น. (รถออกทุก ๒๐ นาที)

ทางหลวงแผ่นดิน ดังนี้

- ทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข ๓๒๖๗ เส้นทางระหว่างอำเภอเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง ถึงอำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ระยะทาง ๒๕ กิโลเมตร

ภาพที่ ๘ แผนที่แสดงเส้นทางคมนาคม ตำบลบ้านหลวง อำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี
(ที่มา : กระทรวงคมนาคม, พ.ศ. ๒๕๖๕)

๕. แหล่งน้ำและระบบชลประทาน

ตำบลบ้านหลวง เป็นพื้นที่ ที่มีแหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญ ๆ หลายแห่ง ดังนี้

๕.๑ แหล่งน้ำธรรมชาติ แม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึง (ภาพที่ ๙)

.....(ไม่มี).....

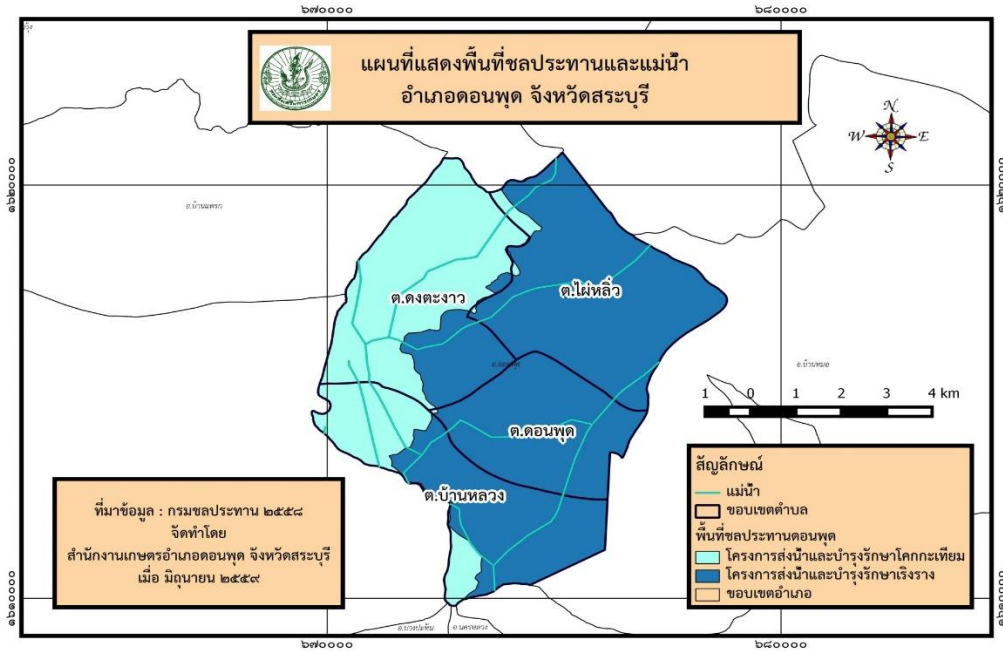
๕.๒ แหล่งน้ำที่สร้างขึ้นที่สำคัญ (โครงการชลประทาน) ได้แก่

๑) คลองชัยนาท - ป่าสัก เป็นคลองชลประทานสายใหญ่ ซึ่งรับน้ำจากเขื่อนเจ้าพระยามาบรรจบกับแม่น้ำป่าสักที่อำเภอท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยอยู่ในความดูแลของ โครงการชลประทานเรียงราง มีคลองแยกสำหรับระบายน้ำให้เกษตรกรได้ใช้ในการเกษตรและอุปโภค ดังนี้

- คลอง ๒๓ ขวา (23R) ต้นคลองอยู่ที่ตำบลสร้างโคก อำเภอบ้านหมอ ไหลผ่านอำเภอบ้านหมอ ถึงตำบลดอนพุด อำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี

- คลอง ๒๔ ขวา (24R) ต้นคลองอยู่ที่ตำบลบ้านร่อม อำเภอท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ไหลผ่านตำบลไผ่ขวาง อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ผ่านตำบลดอนพุด อำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี

- คลองหนองมน ต้นคลองอยู่ที่ตำบลบ้านซ้อ อำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ภาพที่ ๙ แหล่งน้ำธรรมชาติอำเภอดอนมูขุด
(ที่มา : กรมชลประทาน , พ.ศ. ๒๕๖๕)

๖ สภาพเศรษฐกิจและสังคม

๖.๑ โครงสร้างทางเศรษฐกิจที่สำคัญ

ประชากรตำบลบ้านหลวง ประชากรมีอาชีพหลัก คือ การทำนา มีพื้นที่การเกษตร ๖,๖๔๗ โดยอยู่ในพื้นที่ในเขตชลประทานทั้งหมด (ที่มา: แผนพัฒนาการเกษตร อำเภอดอนมูขุด พ.ศ. ๒๕๖๕) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๑) กลุ่มพัฒนาและส่งเสริมด้านเกษตร

ตำบลบ้านหลวง มีกลุ่มแม่บ้าน ๑ แห่ง สมาชิก ๑๐ ราย และวิสาหกิจชุมชน ๓ แห่ง สมาชิก ๔๖ ราย

ตารางที่ ๖ ข้อมูลพืชเศรษฐกิจอำเภอดอนมูขุด ปี ๒๕๖๕

ตำบล	พื้นที่ทั้งหมดพื้นที่ทั้งหมด (ไร่)	พื้นที่ทางการเกษตร (ไร่)							
		ข้าวเหนียว	อ้อยโรงงาน	มันสำปะหลัง	ยางพารา	ไม้ผล	พืชผัก	พืชอื่นๆ	รวม
บ้านหลวง	๕,๘๖๐	๔,๙๗๘	-	-	-	๑๐	๑๒๓.๒๕	-	๕,๑๑๑.๒๕

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอดอนมูขุด ,พ.ศ. ๒๕๖๕

ตารางที่ ๗ ข้อมูลด้านปศุสัตว์ (ถ้ามี)

ตำบล	เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์รวม (ราย)	โคเนื้อ (ตัว)	โคนม (ตัว)	กระบือ (ตัว)	สุกร (ตัว)	ไก่ (ตัว)	เป็ด (ตัว)	แพะ (ตัว)	แกะ (ตัว)
บ้านหลวง	-	-	-	-	-	-	-	-	-
รวมทั้งหมด	-	-	-	-	-	-	-	-	-

ที่มา : สำนักงานปศุสัตว์อำเภอดอนมูขุด ,พ.ศ. ๒๕๖๕

- โรงงานผลิตอาหารสัตว์ .....-.....แห่ง คือ .....-.....
ชื่อโรงงาน.....-..... ที่ตั้ง.....-.....
- โรงงานฆ่าสัตว์ปีกมาตรฐาน .....-.....แห่ง คือ.....-.....
ชื่อโรงงาน.....-..... ที่ตั้ง.....-.....
- ฟาร์มเลี้ยงสัตว์ขนาดใหญ่ ๑ แห่ง คือ
ชื่อโรงงาน.....-..... ที่ตั้ง.....-.....

ตารางที่ ๘ ข้อมูลด้านประมง แสดงจำนวนผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ(ถ้ามี)

ตำบล	เกษตรกรรวม (ราย)	กุ้งทะเล	กุ้งน้ำจืด	ปลาทะเล	ปลาน้ำจืด	สัตว์น้ำสวยงาม	สัตว์น้ำอื่นๆ
บ้านหลวง	-	-	-	-	-	-	-
รวมทั้งหมด	-	-	-	-	-	-	-

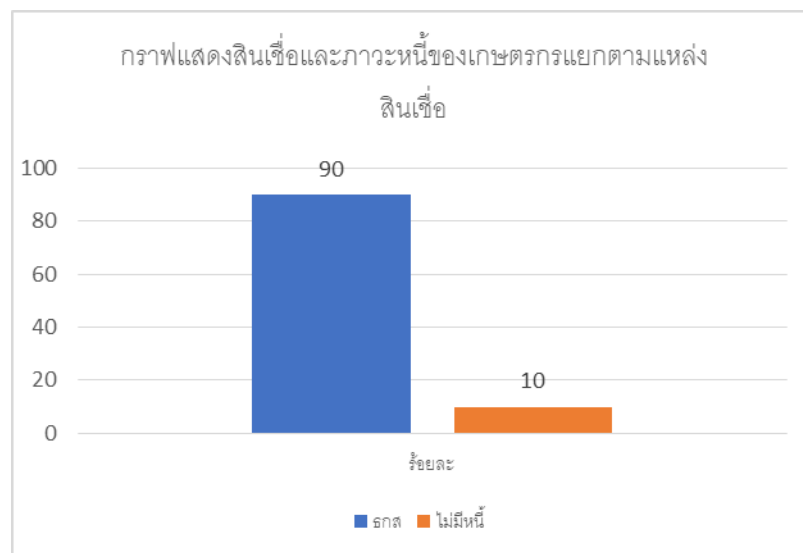
ที่มา : สำนักงานประมงอำเภอดอนพุด ,พ.ศ. ๒๕๖๕

๒) รายได้ รายจ่ายของครัวเรือนเกษตรกร

รายได้ของครัวเรือนเกษตรกรตำบลบ้านหลวง ไม่ตกเกณฑ์ จปฐ ซึ่งรายได้บุคคลเฉลี่ยอยู่ที่ ๑๑๕,๕๘๒ บาท/คน/ปี (ข้อมูล จปฐ ๒๕๖๕) รายได้ครัวเรือนเฉลี่ย ๒๖,๖๑๙ บาท/ปี (ข้อมูล จปฐ ๒๕๖๕) รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ย ๒๑,๖๑๗ บาท/ปี (ข้อมูล จปฐ ๒๕๖๕) รายจ่ายบุคคลเฉลี่ย ๙๘,๔๕๓ บาท/คน/ปี (ข้อมูล จปฐ ๒๕๖๕)

๓) สินเชื่อและภาวะหนี้สินของเกษตรกร

ภาวะหนี้สินเกษตรกรตำบลบ้านหลวง เป็นหนี้อยู่กับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ร้อยละ ๙๐ และอีกร้อยละ ๑๐ ไม่เป็นหนี้

ภาพที่ ๑๐ แสดงสินเชื่อและภาวะหนี้ของเกษตรกรตำบลบ้านหลวง อำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี (ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี)

๖.๒ ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดสระบุรี /ผลิตภัณฑ์มวลรวมเฉลี่ยต่อหัว

ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (Gross Provincial Product : GPP) ในปี พ.ศ.๒๕๖๐ เท่ากับ ๒๓๖,๖๓๖ ล้านบาท และมีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมต่อหัวประชากรอยู่ที่ ๓๓๐,๗๕๐ บาท/คน/ปี อยู่ลำดับที่ ๑๐ ของประเทศ และเป็นลำดับที่ ๒ ของภาคกลางตอนบน

ตารางที่ ๙ แสดงผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดสระบุรี ณ ราคาคงที่ ปี พ.ศ.๒๕๕๖-๒๕๖๐

(ล้านบาท) รายการ	ปี พ.ศ.				
	๒๕๕๖	๒๕๕๗	๒๕๕๘	๒๕๕๙	๒๕๖๐
ภาคเกษตร	๑๒,๘๐๒	๑๑,๖๕๘	๑๒,๐๕๙	๑๑,๘๔๖	๑๒,๔๔๗
ภาคบริการ	๕๐,๐๙๘	๕๑,๕๐๑	๕๔,๘๒๒	๕๙,๑๙๕	๖๑,๔๔๘
ภาคอุตสาหกรรม	๑๔๓,๑๘๗	๑๔๔,๙๐๑	๑๕๑,๗๘๐	๑๕๑,๗๘๐	๑๖๒,๗๔๑
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด	๒๐๖,๐๘๗	๒๐๘,๐๖๐	๒๑๘,๖๖๑	๒๑๘,๖๖๑	๒๓๖,๖๓๖
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดต่อหัว (บาท)	๒๘๓,๒๖๑	๒๘๘,๙๙๘	๓๐๔,๙๐๒	๓๐๔,๙๐๒	๓๓๐,๗๕๐
จำนวนประชากร (๑,๐๐๐ คน)	๗๑๗	๗๑๗	๗๑๗	๗๑๗	๗๑๕

ที่มา : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๖๒

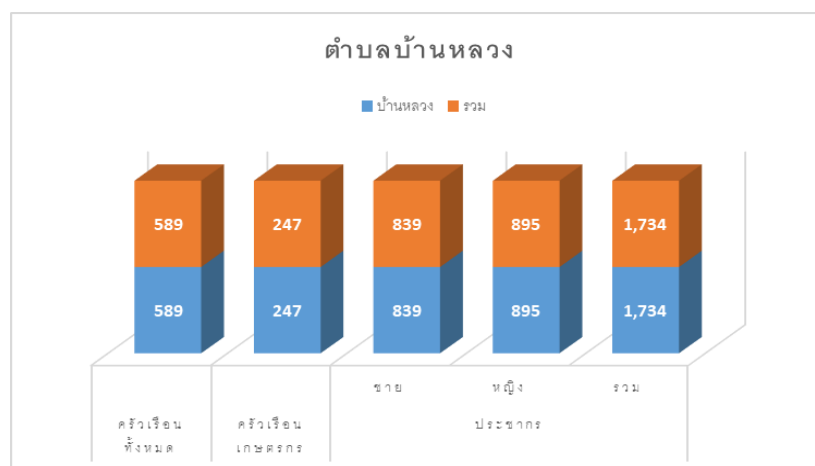
๖.๓ จำนวนครัวเรือน

ตำบลบ้านหลวง มีประชากรทั้งสิ้น ๑,๗๓๔ คน เป็นชาย ๘๓๙ คน หญิง ๘๙๕ คน ประชากรส่วนใหญ่ของอำเภอนับถือศาสนาพุทธ มีรายละเอียดแยกเป็นตำบล ดังนี้

ตารางที่ ๑๐ ตารางแสดงจำนวนประชากรในตำบลบ้านหลวง

ที่	ตำบล	ครัวเรือนทั้งหมด	ครัวเรือนเกษตรกร	ประชากร		
				ชาย	หญิง	รวม
๑	บ้านหลวง	๕๘๙	๒๔๗	๘๓๙	๘๙๕	๑,๗๓๔
	รวม	๕๘๙	๒๔๗	๘๓๙	๘๙๕	๑,๗๓๔

ที่มา : สำนักทะเบียนอำเภอดอนพุด ,พ.ศ. ๒๕๖๕

ภาพที่ ๑๑ แสดงจำนวนประชากร ครัวเรือน และครัวเรือนเกษตรกร ตำบลดอนพุด อำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี (ที่มา : กรมการปกครอง, พ.ศ. ๒๕๖๕)

๖.๔ การศึกษา

ตำบลดอนพุด มีสถานศึกษา หรือโรงเรียนทั้งสิ้น ๓ แห่ง แยกออกเป็น

๑. โรงเรียนอนุบาล จำนวน ๑ แห่ง คือ

๑.๑ ศูนย์เด็กเล็กเทศบาลตำบลบ้านหลวง

๒. โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษา ๑ แห่ง คือ

๒.๑ โรงเรียนวัดช้าง

๓. โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น .....-..... แห่ง คือ

๓.๑ .....-.....

๔. โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จำนวน ๑ แห่ง คือ

๔.๑ .....-.....

๖.๕ การสาธารณสุข

๑. สถานบริการและหน่วยงานสาธารณสุข

๑.๑ สถานบริการและหน่วยงานสาธารณสุขของรัฐ ประกอบด้วย

๑.๑.๑ สถานบริการ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ได้แก่

๑) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล ๒ แห่ง

๑.๒ สถานบริการสาธารณสุขเอกชน ประกอบด้วย

๑.๒.๑ คลินิกแพทย์ .....-.....แห่ง

๑.๒.๒ คลินิกพยาบาล.....-.....แห่ง

๑.๒.๓ ร้านขายยาแผนปัจจุบัน.....-.....แห่ง

๑.๒.๔ ร้านขายยาแผนโบราณ.....-.....แห่ง

๑.๓ จำนวนบุคลากรทางการแพทย์

๑.๓.๑ แพทย์ จำนวน ๐ คน

๑.๓.๒ ทันตแพทย์ จำนวน ๐ คน

๑.๓.๓ เภสัชกร จำนวน ๐ คน

๑.๓.๔ พยาบาล จำนวน ๐ คน

๑.๓.๕ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข จำนวน ๒ คน

๑.๓.๖ อาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) จำนวน ๓๕ คน

๖.๖ ประเพณีและวัฒนธรรม

๑) การนับถือศาสนา

ประชากรตำบลดอนพุด นับถือศาสนาพุทธทั้งอำเภอ ประมาณร้อยละ ๑๐๐

๒) วัฒนธรรมท้องถิ่นที่สำคัญ

- ประเพณีกวนข้าวทิพย์ เพื่อระลึกถึงสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าและเหตุการณ์ที่นางสุชาดาได้กวนข้าวทิพย์ในวันขึ้น ๑๔ ค่ำ แล้วนำไปถวายพระพุทธเจ้าก่อนที่จะตรัสรู้ ๑ วัน โดยถือว่ามีผลานิสงส์มาก ด้วยเหตุนี้ชาวพุทธจึงพร้อมใจกันกวนข้าวทิพย์ เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา เทิดทูนพระเกียรติคุณด้วยความกตัญญูกตเวทิตาธรรม ข้าวทิพย์มธุปายาสนี้เชื่อกันว่า เมื่อทำครบถ้วนตามพิธีแล้ว จะเป็นสิริมงคลแก่ผู้ทำและผู้บริโภค สมควรจะเช่นสรวงเทพารักษ์ ผู้ที่ได้บริโภคข้าวทิพย์แล้ว จะประสบโชคลาภต่างๆ นานา ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ ภัยพิบัติ ประสบสิ่งที่เป็นมงคล

- ประเพณีปิดทองไหว้พระวัดหนองมน เดือน ๑๑ แรม ๒ ค่ำ และแรม ๓ ค่ำ ของทุกปี

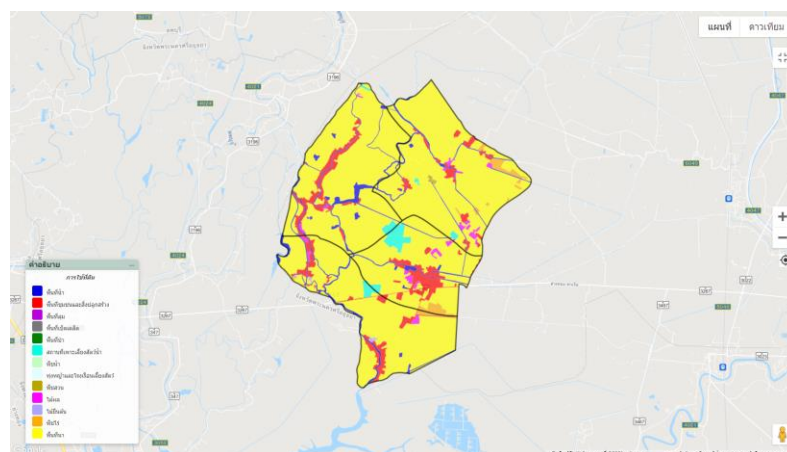
- ประเพณีแข่งเรือยาววัดหนองมน เดือน ๑๑ แรม ๓ ค่ำ ของทุกปี

๗. การใช้ประโยชน์ที่ดิน ตำบลบ้านหลวง จังหวัดสระบุรี

ตำบลบ้านหลวง มีการใช้ประโยชน์ที่ดินส่วนใหญ่เป็นพื้นที่นา จำนวน ๔,๙๗๘ ไร่ รองลงมาคือ พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง จำนวน ๔๖๓.๗๕ ไร่ และพื้นที่น้ำจำนวน ๒๘๕ ไร่

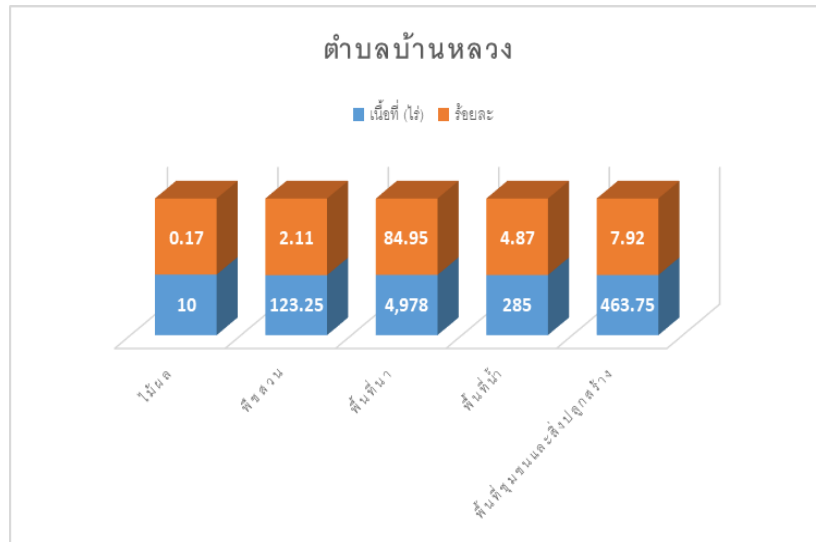
ตารางที่ ๑๑ แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน ตำบลบ้านหลวง จังหวัดสระบุรี

ประเภท	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
พื้นที่ป่า	-	-
พืชไร่	-	-
ไม่ย่นต้น	-	-
ไม้ผล	๑๐	๐.๑๗
พืชสวน	๑๒๓.๒๕	๒.๑๑
พื้นที่นา	๔,๙๗๘	๘๔.๙๕
พื้นที่น้ำ	-	-
สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	-	-
ทุ่งหญ้าและโรงเลี้ยงสัตว์	-	-
พื้นที่ลุ่ม	-	-
พื้นที่น้ำ	๒๘๕	๔.๘๗
พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	๔๖๓.๗๕	๗.๙๒
พื้นที่เบ็ดเตล็ด	-	-

ภาพที่ ๑๒ แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน ตำบลบ้านหลวง จังหวัดสระบุรี

(ที่มา: <http://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ. ๒๕๖๔)

ภาพที่ ๑๓ กราฟแสดงประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน ตำบลบ้านหลวง อำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี (ที่มา: <http://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ. ๒๕๖๔)

๘. ข้อมูลด้านการเกษตรที่สำคัญ/พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ

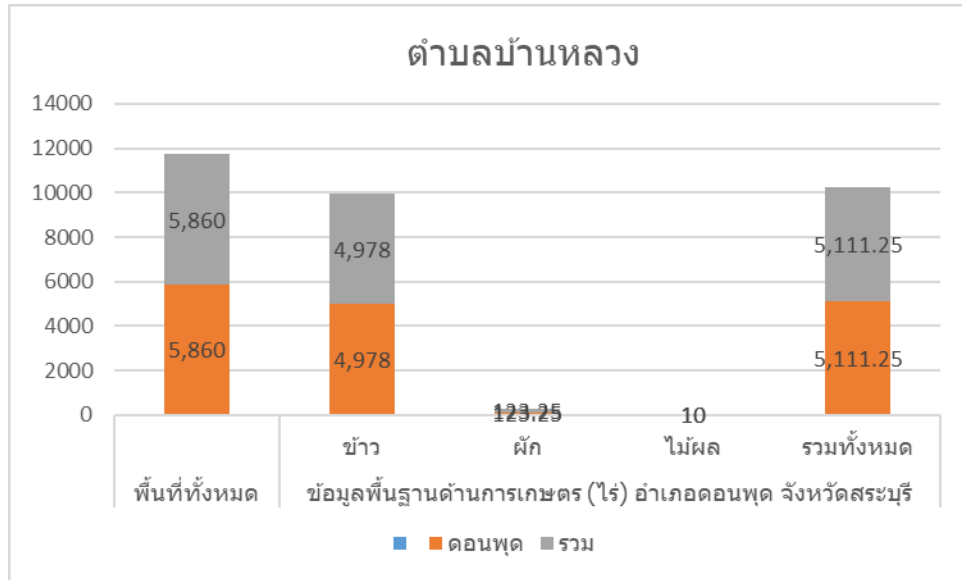
ตำบลบ้านหลวง พื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจหลัก ได้แก่ ข้าว มีพื้นที่ปลูกมากจำนวน ๔,๙๗๘ ไร่ รองลงมา คือ พืชผัก รวม ๑๒๓.๒๕ ไร่ ตามลำดับ

ตารางที่ ๑๒ แสดงข้อมูลการปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของอำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี

ตำบล	พื้นที่ทั้งหมด	ข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตร (ไร่) อำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี											รวมทั้งหมด
		ข้าว	อ้อยโรงงาน	มันสำปะหลัง	ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	สับปะรด	ผัก	หญ้าเลี้ยงสัตว์	ยางพารา	ปาล์มน้ำมัน	ไม้ผล	ไม้ดอกไม้ประดับ	
ดอนพุด	๕,๘๖๐	๔,๙๗๘	-	-	-	-	๑๒๓.๒๕	-	-	-	๑๐	-	๕,๑๑๑.๒๕
รวม	๕,๘๖๐	๔,๙๗๘	-	-	-	-	๑๒๓.๒๕	-	-	-	๑๐	-	๕,๑๑๑.๒๕

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอดอนพุด, พ.ศ.๒๕๖๕

ภาพที่ ๑๔ แสดงข้อมูลการปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ตำบลดอนพุด อำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี
(ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ. ๒๕๖๕)

๙. องค์กรและสถาบันต่าง ๆ

ตำบลบ้านหลวง มีกลุ่มสถาบันเกษตรกร กลุ่มอาชีพการเกษตร ซึ่งได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานราชการ หลายกลุ่ม กลุ่มอาชีพการเกษตร กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ได้รับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น มีกลุ่มต่างๆ ดังนี้

ตารางที่ ๑๓ รายชื่อกลุ่มผู้ผลิต และผู้ประกอบการ OTOP ที่ได้รับการลงทะเบียน

ที่	ชื่อกลุ่ม	ชื่อประธานกลุ่ม/เจ้าของกิจการ	ชื่อผลิตภัณฑ์	สถานที่ตั้ง		
				เลขที่	หมู่ที่	ตำบล
๑	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรชมพูนุ ไพร ม.๑ ต.บ้านหลวง	นางจำลอง เข้มกลัด	ชมพูนุสมุนไพร	๕๔	๑	บ้านหลวง

ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี

ตารางที่ ๑๔ จำนวนผลิตภัณฑ์ที่ลงทะเบียน OTOP จำแนกตามผลิตภัณฑ์

ประเภทผลิตภัณฑ์	จำนวน
อาหาร	-
เครื่องดืม	-
ผ้า เครื่องแต่งกาย	-
ของใช้ ของตกแต่ง ของที่ระลึก	-
สมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร	๑
รวม	๑

ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอดอนพุด ,พ.ศ. ๒๕๖๕

ตารางที่ ๑๕ ข้อมูลกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอำเภอดอนพุด

ชื่อ	ที่อยู่			จำนวนสมาชิก	ประธาน
	เลขที่	หมู่ที่	ตำบล		
วิสาหกิจชุมชนร้านค้าชุมชน ม.๓ ต.บ้านหลวง	๕๕	๓	บ้านหลวง	๒๔	นายสุรัตน์ จำเนียรธรรม
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษตำบลบ้านหลวง	๔๖	๔	บ้านหลวง	๑๕	นางสาวเบญจรัตน์ จำเนียรสุข
วิสาหกิจชุมชนขนมไทยบ้านนอกจากข้าวเจ๊กเขยเส้าไห้	๑๗	๗	บ้านหลวง	๗	นายมนตรี สัมแก้ว

ที่มา :สำนักงานเกษตรอำเภอดอนพุด, พ.ศ.๒๕๖๕

ตารางที่ ๑๖ ข้อมูลกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มยุวเกษตรกร และกลุ่มส่งเสริมอาชีพ

ชื่อ	ที่อยู่			จำนวนสมาชิก	ประธาน
	เลขที่	หมู่ที่	ตำบล		
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรชมพูสมุนไพร ม.๑ ต.บ้านหลวง	๕๙	๑	บ้านหลวง	๑๐	นางจำลอง เข้มกั๊ด

บทที่ ๒

การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของตำบล

๑ ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์

๑.๑ เกษตรกรและองค์กรเกษตรกร

๑) เกษตรกร

(๑) ครุฑเรือนเกษตรกร

ตำบลบ้านหลวง มีครุฑเรือนเกษตรกร จำนวน ๒๙๕ ครุฑเรือน โดยมีหัวหน้าครุฑเรือนเกษตรกร อายุระหว่าง ๕๖ - ๖๕ ปี จำนวน ๘๐ ครุฑเรือน คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๒๑ รองลงมาอายุระหว่าง ๖๕ ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๕๓ และอายุระหว่าง ๔๖ - ๕๕ ปี คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๔๓ ตามลำดับ

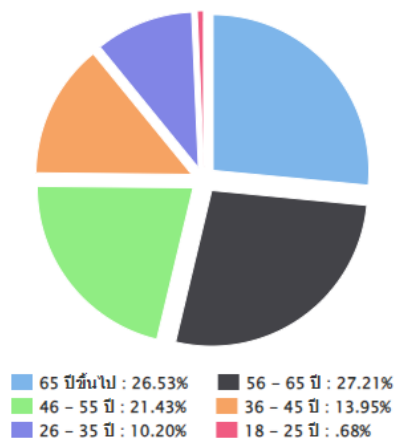
ตารางที่ ๑๗ แสดงหัวหน้าครุฑเรือนจำแนกตามอายุ ตำบลบ้านหลวง อำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี

ช่วงอายุ (ปี)	ครุฑเรือน	ร้อยละ
๖๕ ปีขึ้นไป	๗๘	๒๖.๕๓
๕๖ - ๖๕ ปี	๘๐	๒๗.๒๑
๔๖ - ๕๕ ปี	๖๓	๒๑.๔๓
๓๖ - ๔๕ ปี	๔๑	๑๓.๙๕
๒๖ - ๓๕ ปี	๓๐	๑๐.๒๐
๑๘ - ๒๕ ปี	๒	๐.๖๘
รวม	๒๙๕	๑๐๐

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี พ.ศ. ๒๕๖๕

แผนภูมิภาพแสดงหัวหน้าครุฑเรือนจำแนกตามอายุ

หัวหน้าครุฑเรือนเกษตรกร จำแนกช่วงอายุ

ภาพที่ ๑๕ แสดงหัวหน้าครุฑเรือนเกษตรกรจำแนกตามอายุ ตำบลบ้านหลวง อำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอดอนพุด พ.ศ.๒๕๖๕)

(๒) ลักษณะการประกอบอาชีพ

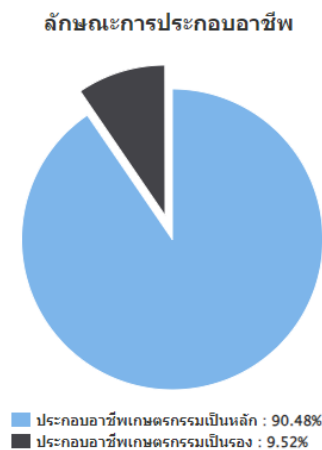
ตำบลบ้านหลวง มีเกษตรกรที่ประกอบอาชีพหลักส่วนใหญ่เป็นการประกอบอาชีพเกษตรกรรม เป็นหลัก จำนวน ๒๖๖ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๙๐.๔๘ และประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นรอง จำนวน ๒๘ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๙.๕๒

ตารางที่ ๑๘ แสดงลักษณะการประกอบอาชีพเกษตรกร ตำบลบ้านหลวง อำเภอตอนพุด จังหวัดสระบุรี

ลักษณะการประกอบอาชีพ	ครัวเรือน	ร้อยละ
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก	๒๖๖	๙๐.๔๘
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นรอง	๒๘	๙.๕๒

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอตอนพุด จังหวัดสระบุรี พ.ศ.๒๕๖๕

กราฟวงกลมแสดงลักษณะการประกอบอาชีพเกษตรกร

ภาพที่ ๑๖ แสดงลักษณะการประกอบอาชีพ ตำบลบ้านหลวง อำเภอตอนพุด จังหวัดสระบุรี

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอตอนพุด จังหวัดสระบุรี พ.ศ.๒๕๖๕)

(๓) ลักษณะการถือครองที่ดิน

ลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกรตำบลบ้านหลวง ส่วนใหญ่เช่า จำนวน ๑๗๘ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๗๑.๔๙ รองลงมาคือเกษตรกรเป็นเจ้าของ จำนวน ๑๐๙ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๔๓.๗๘ และอื่นๆ (ที่สาธารณประโยชน์, ทำฟรี) จำนวน ๔ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๑.๖๑ ตามลำดับ

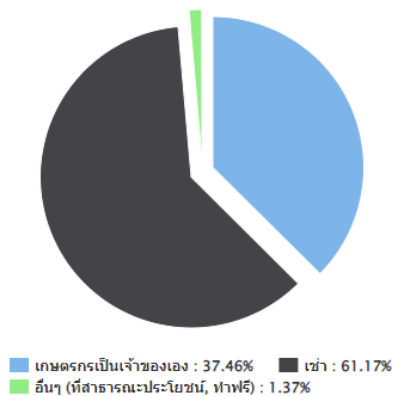
ตารางที่ ๑๙ แสดงลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกร ตำบลบ้านหลวง จังหวัดสระบุรี

ลักษณะการถือครอง	ครัวเรือน	ร้อยละ
เกษตรกรเป็นเจ้าของ	๑๐๙	๔๓.๗๘
อื่นๆ (ที่สาธารณประโยชน์, ทำฟรี)	๔	๑.๖๑
เช่า	๑๗๘	๗๑.๔๙

ที่มา : รายงานฐานข้อมูลระบบทะเบียนเกษตรกรสำนักงานเกษตรอำเภอตอนพุด จังหวัดสระบุรี พ.ศ.๒๕๖๕

แผนกราฟวงกลมแสดงลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกร

ลักษณะการถือครองที่ดิน

ภาพที่ ๑๗ แสดงลักษณะการถือครองที่ดิน ตำบลบ้านหลวง อำเภอตอนพุด จังหวัดสระบุรี (ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอตอนพุด จังหวัดสระบุรี พ.ศ.๒๕๖๕)

(๔) ประเภทเอกสารสิทธิ์ (เฉพาะเกษตรกรเป็นเจ้าของ)

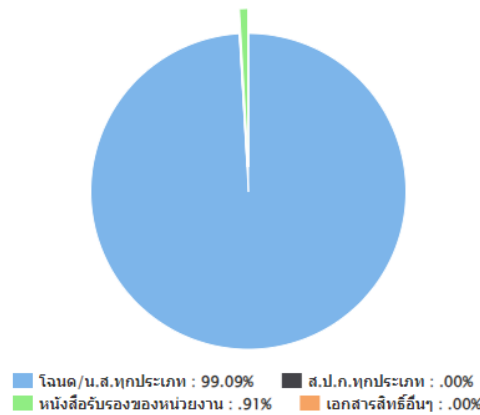
เกษตรกรตำบลบ้านหลวง มีการถือครองที่ดินแบบเอกสารสิทธิ์ประเภทโฉนด จำนวน ๑๐๙ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๙๙.๐๙ ตามลำดับ รองลงมาคือหนังสือรับรองของหน่วยงานจำนวน ๑ ครัวเรือน ๐.๙๑ ไม่มีเอกสารสิทธิ์ จำนวน ๐ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๐.๐๐ และเอกสารสิทธิ์ประเภท ส.ป.ก. จำนวน ๐ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๐ ตามลำดับ

ตารางที่ ๒๐ แสดงลักษณะประเภทเอกสารสิทธิ์ อำเภอตอนพุด จังหวัดสระบุรี

ประเภทเอกสารสิทธิ์ (ครัวเรือน)				รวม
โฉนด/น.ส.ทุกประเภท	ส.ป.ก. ทุกประเภท	หนังสือรับรองของหน่วยงาน	ไม่มีเอกสารสิทธิ์	
๑๐๙	๐	๑	๐	๑๑๐

ที่มา : รายงานฐานข้อมูลระบบทะเบียนเกษตรกรสำนักงานเกษตรอำเภอตอนพุด จังหวัดสระบุรี พ.ศ.๒๕๖๕

กราฟวงกลมแสดงประเภทเอกสารสิทธิ์
ประเภทเอกสารสิทธิ์ (ครัวเรือน)

ภาพที่ ๑๘ แสดงประเภทเอกสารสิทธิ์ ตำบลบ้านหลวง อำเภอตอนพุด จังหวัดสระบุรี
(ที่มา : รายงานฐานข้อมูลระบบทะเบียนเกษตรกรสำนักงานเกษตรอำเภอตอนพุด จังหวัดสระบุรี พ.ศ.๒๕๖๕)

๒) องค์กรและสถาบันเกษตรกร

(๑) กลุ่มเกษตรกร/สถาบัน

ตำบลบ้านหลวง มีวิสาหกิจชุมชน ๓ แห่ง สมาชิก ๔๖ ราย

ตารางที่ ๒๑ แสดงจำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกรอำเภอตอนพุด จังหวัดสระบุรี

ตำบล	กลุ่มส่งเสริม		กลุ่มแม่บ้าน		กลุ่มยุวเกษตรกร		วิสาหกิจชุมชน		สหกรณ์		กลุ่มเกษตรกร	
	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	แห่ง	สมาชิก (ราย)	แห่ง	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)
บ้านหลวง	-	-	-	-	-	-	๓	๔๖	-	-	-	-
รวม	-	-	-	-	-	-	๓	๔๖	-	-	-	-

ที่มา : รายงานสรุปจำนวนสถาบันเกษตรกร อำเภอตอนพุด จังหวัดสระบุรี พ.ศ.๒๕๖๕

๓) ศูนย์เรียนรู้และเครือข่าย

ตำบลบ้านหลวง มีแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร มีศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) เครือข่าย ๑ ศูนย์ ศูนย์จัดการดินและปุ๋ย ๑ ศูนย์ ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ๑ ศูนย์

ตารางที่ ๒๒ แสดงจำนวนแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร อำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี

ตำบล	ศพก.	ศพก. เครือข่าย	ศจช.	ศคปช	ศบกด.	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง			ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยี ด้านการพัฒนาที่ดิน
						กษ.	ปศุสัตว์	ปฎิรูป	
บ้านหลวง	-	๑	-	๑	๑	-	-	-	-
รวม	-	๑	-	๑	๑	-	-	-	-

ที่มา : ทำเนียบศูนย์ ศพก.และศูนย์เครือข่าย สำนักงานเกษตรอำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี พ.ศ.๒๕๖๕

(๑) อาสาสมัครเกษตร

ตำบลบ้านหลวงมีอาสาสมัครเกษตร จำนวน ๗ คน โดยมีเกษตรกรหมู่บ้านจำนวนมากที่สุด จำนวน ๗ ราย และรองลงมาคือประมงอาสา ๓ ราย ตามลำดับ อย่างไรก็ตามอาสาเกษตรบางรายทำหน้าที่อาสา มากกว่า ๑ หน้าที่

ตารางที่ ๒๓ แสดงข้อมูลอาสาสมัครเกษตรตำบลบ้านหลวง จังหวัดสระบุรี

ตำบล	หน่วยงาน /อาสาสมัครเกษตร (ราย)								
	อาสาสมัคร ฝนหลวง	ครูบัญชี อาสา	ประมง อาสา	อาสา ปศุสัตว์	หมอดิน อาสา	เกษตรกร หมู่บ้าน	สหกรณ์	เศรษฐกิจ การเกษตร	อาสาสมัคร ปฏิรูปที่ดิน
บ้านหลวง	-	-	๓	๑	๑	๗	-	-	-
รวม	-	-	๓	๑	๑	๗	-	-	-

ที่มา : รายงานสรุปจำนวนอาสาสมัครเกษตร (อกม.) อำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี พ.ศ.๒๕๖๕

(๒) ประชาชนชาวบ้าน

ตำบลบ้านหลวง มีประชาชนชาวบ้านภายใต้โครงการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งการดำเนินการโครงการได้คัดเลือกประชาชนชาวบ้านเป็นผู้ดำเนินการถ่ายทอดองค์ความรู้ตามวิถีของประชาชนแต่ละคน ซึ่งในตำบลบ้านหลวง มีประชาชนชาวบ้านจำนวน ๓ คน

ตารางที่ ๒๔ แสดงข้อมูลประชาชนชาวบ้านตำบลบ้านหลวง จังหวัดสระบุรี

ตำบล	จำนวน (ราย)	ชื่อ - สกุล	ที่อยู่
บ้านหลวง	๓ ราย	๑.นายสมบุญ พูลผล ๒.นางจำรอง เข้มกลัด ๓.นางสมถวิล สัมแก้ว	๗๙ หมู่ ๕ ต.บ้านหลวง อ.ดอนพุด จ.สระบุรี ๕๙ หมู่ ๑ ต.บ้านหลวง อ.ดอนพุด จ.สระบุรี ๑๗/๑ หมู่ ๗ ต.บ้านหลวง อ.ดอนพุด จ.สระบุรี
รวม	๓ ราย		

ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอดอนพุด พ.ศ. ๒๕๖๕

(๓) ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ศูนย์เครือข่ายตำบลบ้านหลวง : จำนวน ๑ ศูนย์
 ตารางที่ ๒๕ ศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรตำบลบ้านหลวง จังหวัดสระบุรี

แบบสรุปข้อมูล						
ศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอตอนพุด จังหวัดสระบุรี						
ที่	ชื่อศูนย์เครือข่าย	ประเภท/กิจกรรมหลัก	ที่ตั้งศูนย์		ชื่อ - นามสกุล ประธานศูนย์	เบอร์โทรศัพท์ ประธานศูนย์ เครือข่าย
			หมู่	ตำบล		
๑	ศูนย์จัดการดินและปุ๋ย ชุมชน	การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ ดิน เพื่อลดต้นทุน	๕	บ้านหลวง	นายเดชา เสาโท	๐๘๕-๑๘๓๘๗๔๒

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอตอนพุด จังหวัดสระบุรี พ.ศ.๒๕๖๕

แผนที่แสดงที่ตั้งศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร
 อำเภอตอนพุด จังหวัดสระบุรี

ภาพที่ ๑๙ แสดงที่ตั้งศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร และเครือข่าย
 อำเภอตอนพุด จังหวัดสระบุรี

๑.๒ ศักยภาพพื้นที่/ทรัพยากรการเกษตร

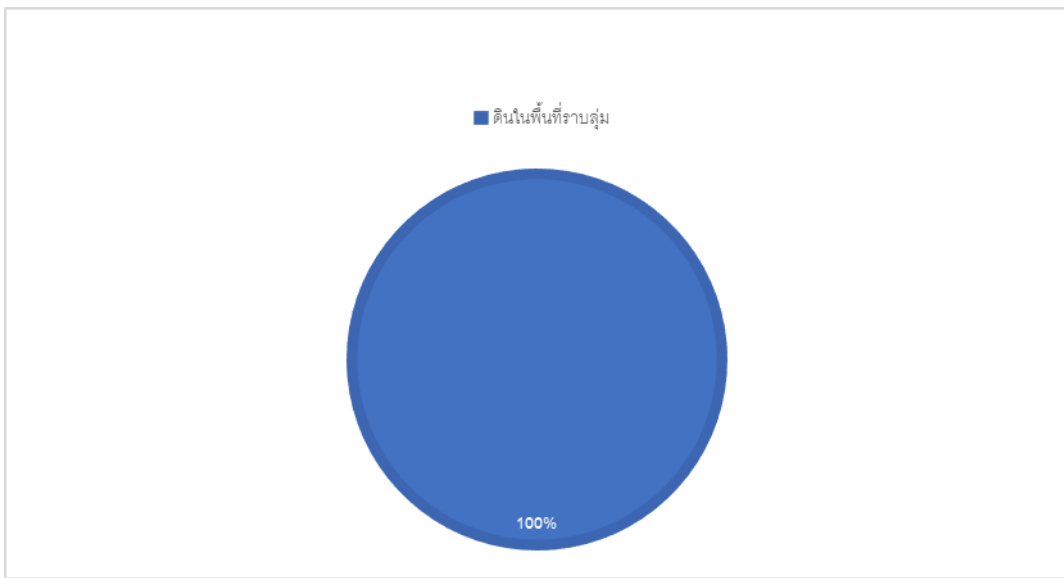
๑) ทรัพยากรดิน

ดินในพื้นที่ตำบลบ้านหลวง ส่วนใหญ่เป็นดินในพื้นที่ราบลุ่ม ที่เหมาะแก่การปลูกข้าว

ตารางที่ ๒๖ แสดงทรัพยากรดินตำบลดอนพุด จังหวัดสระบุรี

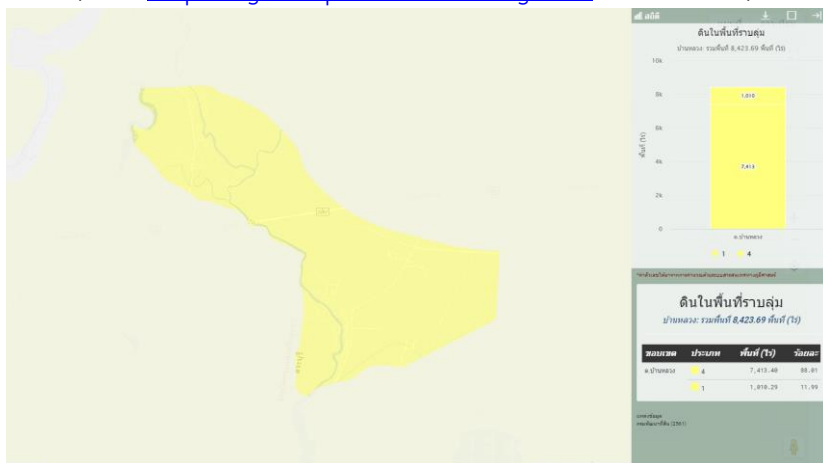
ประเภท	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
ดินในพื้นที่ลาดชันสูง	-	-
ดินในพื้นที่ดอนในเขตดินแห้ง	-	-
พื้นที่เบ็ดเตล็ด	-	-
กลุ่มชุดดินผสม	-	-
ดินในพื้นที่ราบลุ่ม	๘,๔๒๓.๖๙	๑๐๐

ที่มา: <http://agri-map-online.moac.go.th/> พ.ศ. ๒๕๖๕

ภาพที่ ๒๐ แสดงพื้นที่ทรัพยากรดินตำบลบ้านหลวง อำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี

(ที่มา: <http://agri-map-online.moac.go.th/> พ.ศ. ๒๕๖๕)

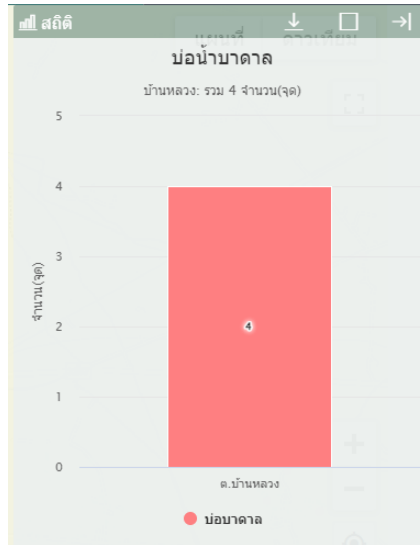
ภาพที่ ๒๑ แผนที่แสดงพื้นที่แสดงทรัพยากรดินตำบลบ้านหลวง อำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี

(ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/> พ.ศ. ๒๕๖๕

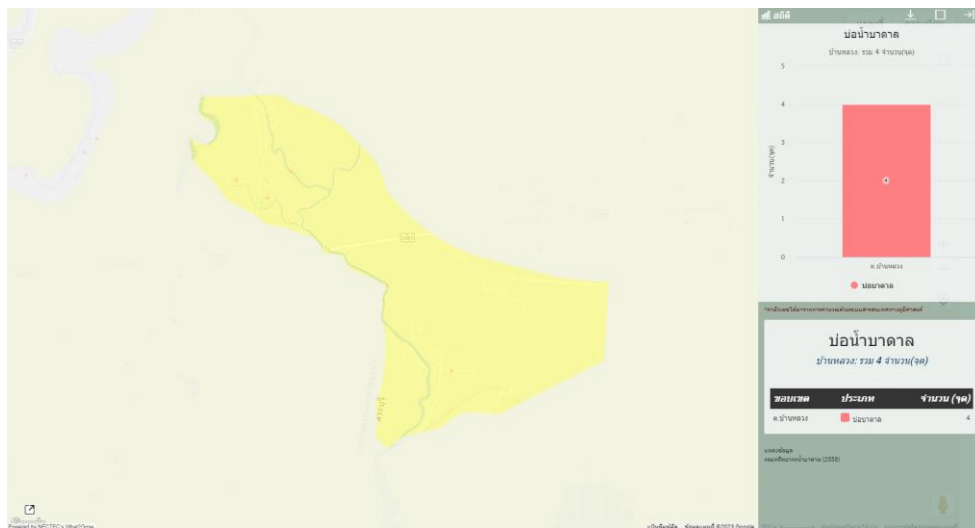
๒) ทรัพยากรน้ำ

ตำบลบ้านหลวง เป็นพื้นที่อาศัยน้ำชลประทานในการทำการเกษตรเป็นหลัก ๙๗ % ของพื้นที่ทั้งหมดนอกจากนี้ยังแหล่งน้ำอื่นๆ ที่ใช้ในการเกษตรดังนี้

- แหล่งน้ำใต้ดิน บ่อบาดาลตำบลบ้านหลวง จังหวัดสระบุรี รวมทั้งสิ้น ๔ บ่อ

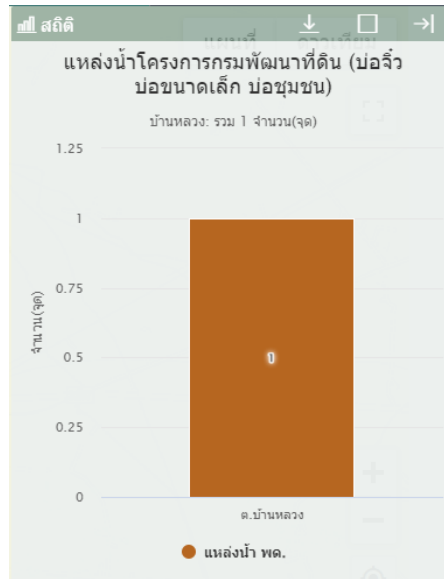

ภาพที่ ๒๒ แสดงแหล่งน้ำใต้ดินตำบลบ้านหลวง อำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี (ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ.๒๕๖๕)

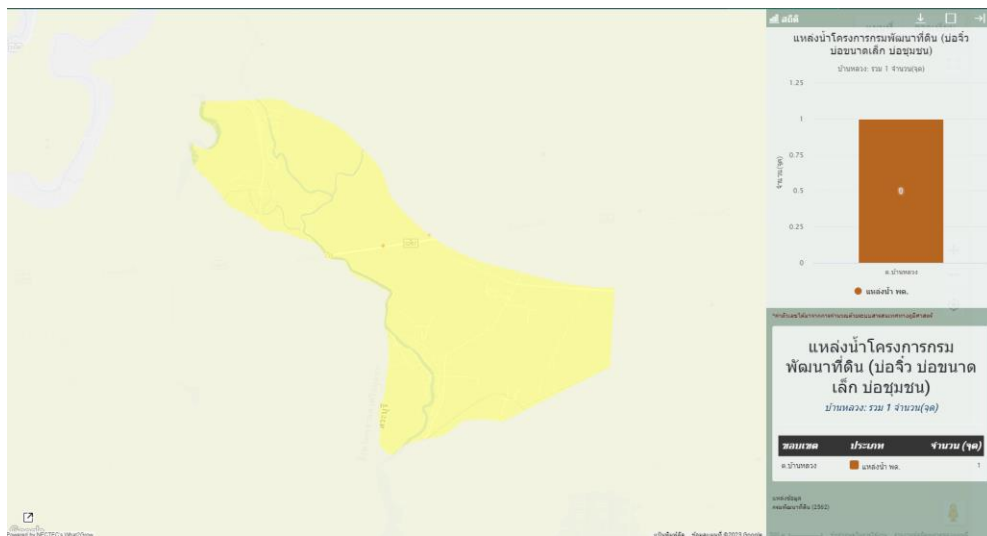

ภาพที่ ๒๓ แสดงแหล่งน้ำใต้ดินตำบลบ้านหลวง อำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี (ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ.๒๕๖๕)

- แหล่งน้ำผิวดิน ได้แก่ น้ำในแม่น้ำลำคลอง ทะเลสาบและในพื้นที่ชุ่มน้ำที่เป็นน้ำจืด ปกติน้ำผิวดิน จะได้รับการเติมจากฝน ตำบลดอนพุทมีแหล่งน้ำผิวดินที่ใช้ทำการเกษตรดังนี้ แหล่งน้ำจากกรมพัฒนาที่ดิน จำนวน ๓ แห่ง โครงการชลประทานขนาดเล็ก จำนวน ๑ แห่ง โครงการชลประทานขนาดกลาง จำนวน ๐ แห่งโครงการ ชลประทานใหญ่ จำนวน ๐ แห่ง และ แหล่งน้ำจากสำนักงานปฎิรูปที่ดิน จำนวน ๐ แห่ง

ภาพที่ ๒๔ แสดงแหล่งน้ำผิวดินตำบลบ้านหลวง อำเภอดอนพุท จังหวัดสระบุรี
(ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ.๒๕๖๕)

ภาพที่ ๒๕ แสดงแหล่งน้ำผิวดินตำบลบ้านหลวง อำเภอดอนพุท จังหวัดสระบุรี
(ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ.๒๕๖๔)

๑.๓ สินค้าเอกลักษณ์ประจำถิ่น/สินค้า GI (ถ้าไม่มี ให้ใส่คำว่า ไม่มี)

- ไม่มี

๑.๔ สีนค้ำเกษตรที่สำคัญ

๑.๔.๑ ชนิดสินค้ำ ข้าว

๑) พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม

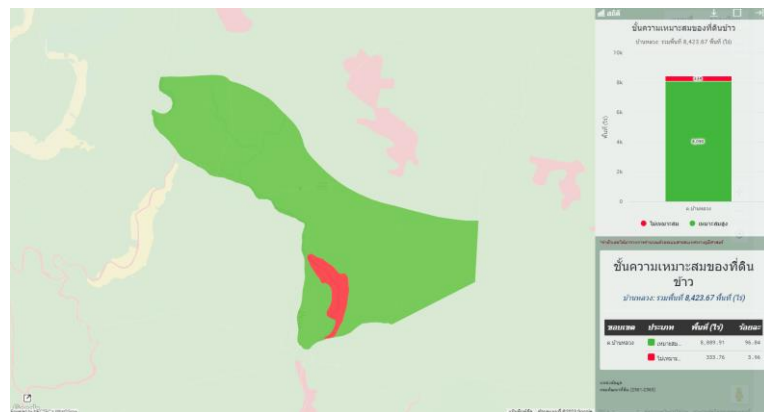
(๑) เขตความเหมาะสม

ตำบลบ้านหลวง มีพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับปลูกข้าว ทั้งหมด จำนวน ๘,๔๒๔ ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมมาก (S๑) จำนวน ๘,๐๙๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๙๖.๐๔ และพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม (N) จำนวน ๓๓๔ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๓.๙๖

ตารางที่ ๒๗ แสดงเขตความเหมาะสม(พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว อำเภอตอนพุด จังหวัดสระบุรี

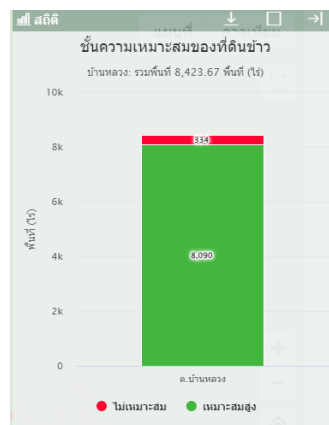
ตำบล	พื้นที่ระดับความเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว (ไร่)				รวมพื้นที่ทั้งหมด
	เหมาะสมมาก(S1)	เหมาะสมปานกลาง (S2)	เหมาะสมน้อย (S3)	ไม่เหมาะสม (N)	
บ้านหลวง	๘,๐๙๐	-	-	๓๓๔	๘,๔๒๔
รวม	๘,๐๙๐	-	-	๓๓๔	๘,๔๒๔

(ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ.๒๕๖๕)

ภาพที่ ๒๖ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว ตำบลบ้านหลวง อำเภอตอนพุด จังหวัดสระบุรี

(ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ.๒๕๖๕)

ภาพที่ ๒๗ แสดงร้อยละแต่ละระดับชั้นความเหมาะสมสำหรับข้าว ตำบลบ้านหลวง อำเภอตอนพุด จังหวัดสระบุรี

(ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ.๒๕๖๔

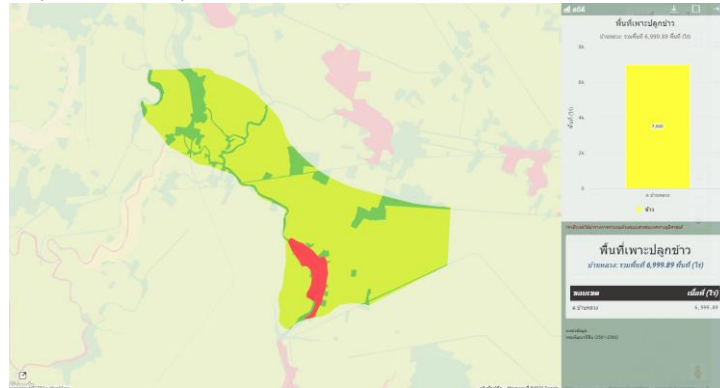
(๒) พื้นที่ปลูกข้าว

ตำบลบ้านหลวง จังหวัดสระบุรี มีพื้นที่ข้าว จำนวน ๔,๔๘๑ ไร่ คิดเป็น ๑๕.๐๙ ของอำเภออนพุด ตามลำดับ

ตารางที่ ๒๘ แสดงพื้นที่ปลูกข้าว อำเภออนพุด จังหวัดสระบุรี

ที่	ตำบล	พื้นที่ปลูก (ไร่)
๑	บ้านหลวง	๔,๔๘๑
	รวม	๔,๔๘๑

(ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ.๒๕๖๕)

ภาพที่ ๒๘ แสดงพื้นที่ปลูกข้าว (พื้นที่ปลูกจริง) ตำบลบ้านหลวง อำเภออนพุด จังหวัดสระบุรี

(ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ.๒๕๖๕)

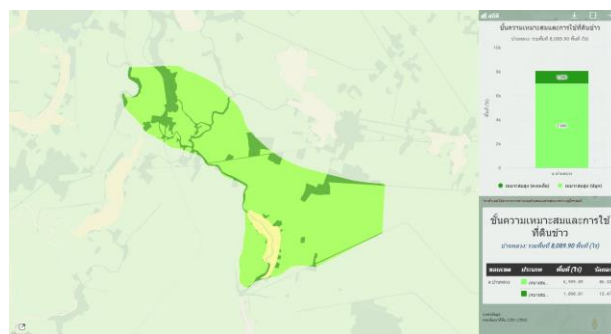
(๓) พื้นที่ปลูกข้าวตามระดับชั้นความเหมาะสม

ตำบลบ้านหลวง มีพื้นที่ปลูกตามระดับชั้นความเหมาะสม จำนวน ๘,๖๙๕ ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมมาก (S๑) จำนวน ๘,๖๙๕ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐

ตารางที่ ๒๙ แสดงพื้นที่ปลูกข้าวตามระดับชั้นความเหมาะสม ตำบลบ้านหลวง จังหวัดสระบุรี

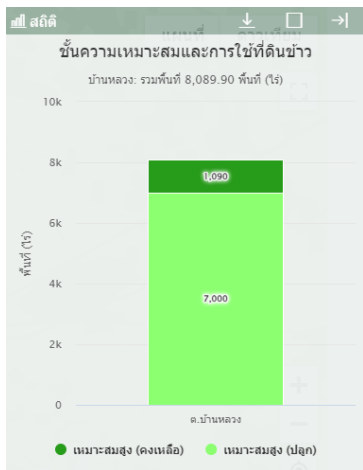
ตำบล	พื้นที่ปลูกตามระดับความเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว (ไร่)				รวมพื้นที่ทั้งหมด
	เหมาะสมมาก (S๑)	เหมาะสมปานกลาง (S๒)	เหมาะสมน้อย (S๓)	ไม่เหมาะสม (N)	
บ้านหลวง	๘,๖๙๕	-	-	-	๘,๖๙๕
รวม	๘,๖๙๕	-	-	-	๘,๖๙๕

ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/> พ.ศ.๒๕๖๕

ภาพที่ ๒๙ แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกข้าวตามระดับชั้นความเหมาะสม ตำบลบ้านหลวง อำเภออนพุด จังหวัดสระบุรี

(ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/> พ.ศ.๒๕๖๕)

ภาพที่ ๓๐ แสดงร้อยละพื้นที่ปลูกข้าวตามระดับชั้นความเหมาะสม ตำบลบ้านหลวง อำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี (ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/พ.ศ.๒๕๖๕>)

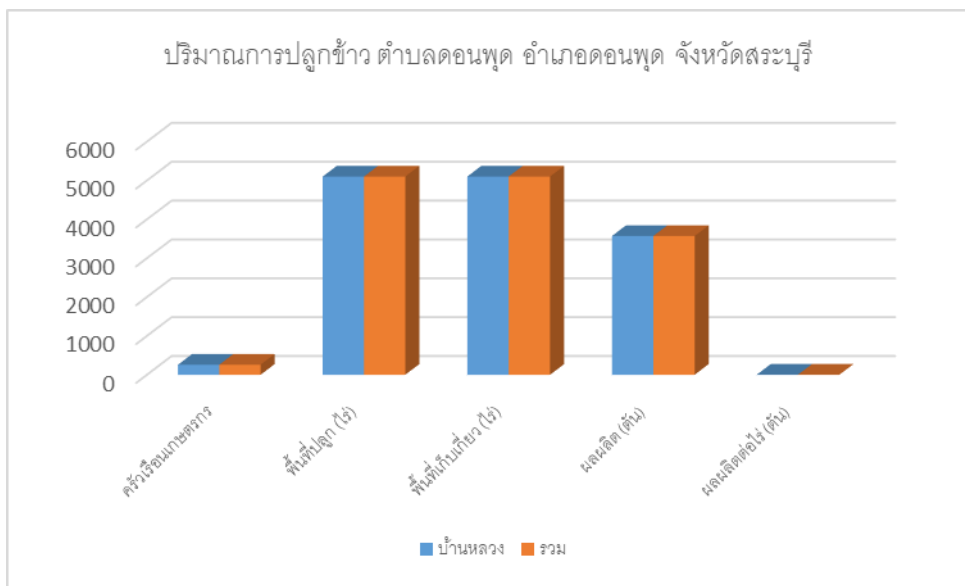
๒) ปริมาณการผลิต

ตำบลบ้านหลวง มีพื้นที่การปลูกข้าว จำนวน ๔,๔๘๑ ไร่ ๒๕๙ ไร่

ตารางที่ ๓๐ แสดงปริมาณการปลูกข้าว ตำบลดอนพุด อำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี

ตำบล	ครัวเรือนเกษตรกร	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (ตัน)
บ้านหลวง	๒๕๙	๕๑๐๑.๒๕	๕๑๐๑.๒๕	๓,๕๗๐.๘๐	๐.๗๐
รวม	๒๕๙	๕๑๐๑.๒๕	๕๑๐๑.๒๕	๓,๕๗๐.๘๐	๐.๗๐

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอดอนพุด พ.ศ.๒๕๖๕

ภาพที่ ๓๑ แสดงปริมาณการปลูกข้าว ตำบลบ้านหลวง อำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี (ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอดอนพุด, พ.ศ. ๒๕๖๕)

๓) สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต (เป็นเทคโนโลยีการผลิตที่ใช้ในอำเภอ)

๑) การใช้พันธุ์ดี เกษตรกรส่วนใหญ่ปลูกข้าวชนิดพันธุ์ข้าวไม่ไวแสง เช่น พันธุ์สุวรรณบุรี ๑ พันธุ์ปทุมธานี ๑ พันธุ์ กข ๔๑ พันธุ์ กข ๔๗ และพันธุ์ กข อื่นๆ

๒) การเตรียมดิน ในปัจจุบันเกษตรกร ได้เปลี่ยนการเตรียมดินจากการไถตะ ไถแปร เป็นการใช้เครื่องมือจอบหมุน โดยการใช้รถแทรกเตอร์ล้อยางหรือล้อตีนตะขาบ ทำการตีดิน หลังจากนั้นจึงใช้รถไถเดินตามทำการตีคลุบ เพื่อทำเทือกสำหรับปลูกข้าวในลำดับต่อไป

๓) การปลูกข้าว ในพื้นที่เขตชลประทานเกษตรกรใช้วิธีการปลูกข้าวหลายรูปแบบ ดังนี้

(๑) การปลูกแบบหว่านน้ำตม เป็นวิธีที่เกษตรกรนิยมปลูกมากที่สุด อัตราการใช้เมล็ดพันธุ์ประมาณ ๒๐-๒๕ กิโลกรัมต่อไร่ เมล็ดพันธุ์ข้าวที่จะทำการหว่านจะต้องมีการบ่มเพาะให้มีลักษณะ "ตุ่มตา" ก่อนที่จะทำการหว่านลงในแปลงนาที่เตรียมดินไว้แล้ว ในปัจจุบันเกษตรกรจะใช้เครื่องพ่นเมล็ดข้าวลงในแปลงนาแทนการหว่าน

(๒) การปลูกแบบปักดำ เกษตรกรจะใช้เครื่องปักดำ ดังนั้นการเพาะกล้าต้องเพาะกล้าให้เข้ากับเครื่องปักดำที่จะใช้ ในปัจจุบันการปลูกข้าวแบบปักดำ จะมีผู้รับจ้างปลูกข้าวแบบปักดำ โดยทำการเพาะกล้าพร้อมปลูกเกษตรกรเจ้าของพื้นที่ต้องทำการเตรียมดินให้พร้อมสำหรับการปักดำตามเวลาที่ได้ตกลงกับผู้รับจ้างปักดำ

(๓) การปลูกแบบการหยอดเมล็ด โดยใช้เครื่องมือหยอดเมล็ดลงบนแปลงนาที่เตรียมดินทำเทือกไว้แล้ว เกษตรกรเริ่มปลูกข้าวด้วยวิธีการนี้เพิ่มมากขึ้น

(๔) การปลูกด้วยวิธีการอื่นๆ เช่น การโยนกล้า การล้มตอซัง

๔) ระบบการให้น้ำ เกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ ๙๐ อาศัยน้ำระบบชลประทาน ร้อยละ ๑๐ อาศัยน้ำฝนและบ่อกักเก็บน้ำ

๕) การดูแลรักษา

(๑) ระยะกล้า ข้าวอายุ ๑-๑๒ วัน

- หลังหว่านข้าว ไม่เกิน ๔ วัน ฉีดสารป้องกันวัชพืชชนิดคุมหญ้า กรณีปักดำ หลังปักดำ ๑ วัน ปล่อยให้ให้น้ำเข้าที่ระดับ ๕ เซนติเมตร แล้วฉีดสารเคมีกำจัดวัชพืช

- ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๖-๒๐-๐ อัตรา ๒๐-๒๕ กิโลกรัมต่อไร่ หรือตามค่าวิเคราะห์ดิน เมื่อข้าวอายุ ๒๐ วันรักษาระดับน้ำประมาณ ๕ เซนติเมตร

- สํารวจแปลงนาหากไม่พบศัตรูข้าวไม่ต้องฉีดสารเคมี

(๒) ระยะแตกกอ ข้าวอายุ ๒๕-๕๕ วัน

- ข้าวอายุ ๔๐ วัน ระบายน้ำออกปล่อยให้แห้ง ประมาณ ๕ วัน แล้วใส่ปุ๋ยเคมีครั้งที่ ๒ สูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๑๐ กิโลกรัมต่อไร่ ระบายน้ำเข้ารักษาระดับน้ำ ๕-๑๐ เซนติเมตร

- สํารวจแปลงนา หากไม่พบศัตรูข้าวไม่ต้องฉีดสารเคมี

(๓) ระยะข้าวตั้งท้อง ข้าวอายุ ๕๕-๘๕ วัน

- ข้าวอายุ ๕๕-๖๐ วัน (ระยะแตกกอสูงสุด) ใส่ปุ๋ยเคมีครั้งที่ ๓ (หากสังเกตเห็นใบข้าวมีอาการขาดปุ๋ย) สูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๑๐ กิโลกรัมต่อไร่ ระบายน้ำเข้าและรักษาระดับน้ำ ๕-๑๐ เซนติเมตรระวังไม่ให้ข้าวขาดน้ำ

- สํารวจแปลงนา หากไม่พบศัตรูข้าวไม่ต้องฉีดสารเคมี กรณีพบเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลเฉลี่ย ๑ ตัวต่อต้น จึงใช้สารเคมีชนิดดูดซึมฉีดตามคำแนะนำในฉลาก หรือฉีดเชื้อราบิวเวอร์เรีย

(๔) ระยะข้าวสุกแก่ ข้าวอายุ ๘๕-๑๑๕ วัน

- สํารวจแปลงนา หากไม่พบศัตรูข้าวไม่ต้องฉีดสารเคมี

- ข้าวอายุ ๙๕-๑๐๐ วัน ระบายน้ำออกให้แห้ง เพื่อเร่งให้ข้าวสุกแก่พร้อมกัน

๖) การใส่ปุ๋ย

- ระยะกล้า ข้าวอายุ ๑-๑๒ วันใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๖-๒๐-๐ อัตรา ๒๐-๒๕ กิโลกรัมต่อไร่ หรือตามค่าวิเคราะห์ดินเมื่อข้าวอายุ ๒๐ วัน รักษาระดับน้ำประมาณ ๕ เซนติเมตร
- ระยะแตกกอ ข้าวอายุ ๒๕-๕๕ วันใส่ปุ๋ยเคมีครั้งที่ ๒ สูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๑๐ กิโลกรัมต่อไร่
- ระยะข้าวตั้งท้อง ข้าวอายุ ๕๕-๘๕ วัน ใส่ปุ๋ยเคมีครั้งที่ ๓ (หากสังเกตเห็นใบข้าวมีอาการขาดปุ๋ย) สูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๑๐ กิโลกรัมต่อไร่

๗) การเก็บเกี่ยว ทำการเก็บเกี่ยวเมื่อข้าวอยู่ในระยะพลับพลึง ข้าวอายุประมาณ ๑๑๐-๑๑๕ วัน (๒๘-๓๐ วันหลังการออกรวง)

๘) การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว เกษตรกรจะทำการเก็บเกี่ยวโดยใช้รถเกี่ยวข้าวแล้วนำผลผลิตข้าวไปข้าวที่โรงสีหรือทำข้าว โดยไม่มีการลดความชื้น ซึ่งความชื้นของเมล็ดข้าวในขณะเก็บเกี่ยวจะมีความชื้นประมาณ ๒๐-๒๕ เปอร์เซ็นต์

๙) การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรู ตรวจสอบแปลงนาหากไม่พบศัตรูข้าวไม่ต้องฉีดสารเคมี กรณีพบแมลงศัตรูพืช เฉลี่ย ๕ - ๑๐ ตัวต่อต้น จึงใช้สารเคมีฉีดตามคำแนะนำในฉลาก หรือฉีดเชื้อราชีวเวอเรีย

๔) ปฏิทินการเพาะปลูก

เกษตรกรในอำเภอดอนพุด มีการปลูกข้าว ดังนี้

ชื่อสินค้า	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ข้าวนาปี				←→	△			▽	←.....→			
ข้าวนาปรัง		←.....▽.....→									←△→	

- สัญลักษณ์   ←→   ช่วงฤดูปลูก   △   ปลูกสูงสุด
- ←.....→   ช่วงฤดูเก็บเกี่ยว   ▽   เก็บเกี่ยวสูงสุด

ภาพที่ ๓๒ แสดงปฏิทินการเพาะปลูกข้าวในอำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอดอนพุด พ.ศ. ๒๕๖๕)

๕) ต้นทุนการผลิต

ตำบลบ้านหลวง มีต้นทุนการผลิตข้าว โดยพื้นที่ในเขตชลประทานมีต้นทุนข้าว เป็นเงิน ๔,๖๖๕ บาท และพื้นที่นอกเขตชลประทานมีต้นทุนข้าว เป็นเงิน ๐ บาท

ตารางที่ ๓๑ แสดงต้นทุนการผลิตข้าว ปี ๒๕๖๕ ตำบลบ้านหลวง จังหวัดสระบุรี

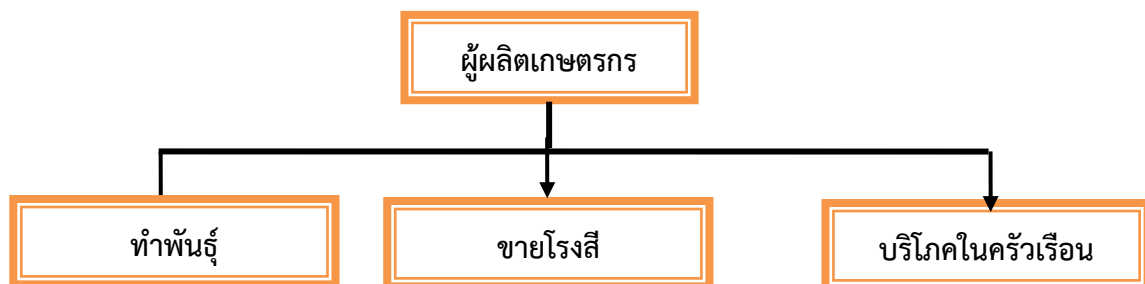
รายการ (ตัวอย่าง)	ในเขตชลประทาน		นอกเขตชลประทาน		หมายเหตุ
	นาปี	นาปรัง	นาปี	นาปรัง	
ค่าเตรียมดิน	๔๔๐	๔๔๐	-	-	-
ค่าจ้างหว่านข้าว, คราดกลบ	๑๔๐	๑๔๐	-	-	-
ค่าเมล็ดพันธุ์ข้าว	๔๐๐	๔๐๐	-	-	-
ค่ายาคลุมหญ้า	๒๕๐	๑๒๕	-	-	-
ค่าจ้างฉีดยาคลุมหญ้า	๑๐๐	๑๐๐	-	-	-
ปุ๋ยเคมี ๔๖-๐-๐	๘๙๐	๘๗๐	-	-	-
ปุ๋ยเคมี ๑๖-๒๐-๐	๘๙๐	๘๗๐	-	-	-
ค่าเก็บเกี่ยว	๕๐๐	๕๐๐	-	-	-
ค่าขนข้าว	๑๐๕	๑๐๕	-	-	-
ค่าน้ำมันดีเซล / เบนซิน	๒๓๐	๓๕๐	-	-	-
ค่าบำรุงเครื่อง	๒๒๐	๒๒๐	-	-	-
ค่าเช่านา	๕๐๐	๕๐๐	-	-	-
ค่ากระแสไฟฟ้าสูบน้ำ	-	-	-	-	-
ผลผลิต (กก./ไร่)	๙๐๐	๘๕๐	-	-	-
รวมรายจ่าย (บาท)	๔,๖๖๕	๔,๖๖๕	-	-	-
รวมรายได้ (บาท)	๘,๑๐๐	๘,๕๒๐	-	-	-
กำไรสุทธิ (บาท)	๓,๔๓๕	๓,๘๕๕	-	-	-

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอดอนพุด พ.ศ. ๒๕๖๕)

๖) สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด (สถานการณ์การตลาดของตำบลบ้านหลวง)

(๑) วิธีการตลาด ภายใต้ขอบเขตพื้นที่ความรับผิดชอบของตำบลบ้านหลวง จังหวัดสระบุรี มีข้อมูลเกี่ยวกับโรงงานหรือจุดรับซื้อผลผลิตของพืชเป้าหมาย ทั้งของของผู้ประกอบการเอกชน สหกรณ์ กลุ่มรวบรวม เช่น โรงสีข้าว (สินค้าข้าว) ข้อมูลที่สำรวจรวบรวมได้แก่ จำนวนโรงงาน กำลังการผลิตที่สามารถรองรับผลผลิตพืช แบ่งตามการใช้ประโยชน์เป็น

- ใช้บริโภคในครัวเรือน	๐	ตัน
- ใช้ทำพันธุ์	๐	ตัน
- ส่งเข้าโรงงาน	๓,๕๗๐.๘๐	ตัน
รวมปริมาณความต้องการผลผลิต (Demand)	๓,๕๗๐.๘๐	ตัน

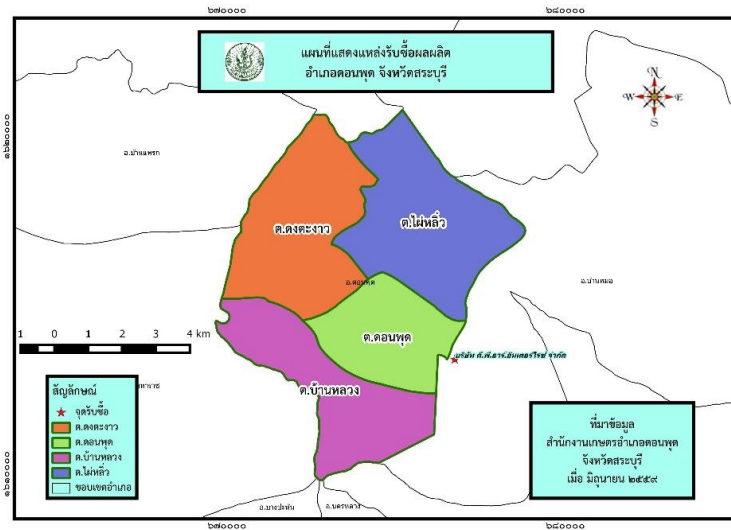
ภาพที่ ๓๓ แสดงวิธีการตลาดข้าว ตำบลบ้านหลวง อำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอดอนพุด, พ.ศ. ๒๕๖๕)

(๒) แหล่งรับซื้อผลผลิต/ โรงงานแปรรูป
ตำบลบ้านหลวง มิไม่มีโรงสีในพื้นที่เขตตำบลบ้านหลวง เกษตรกรในตำบลบ้านหลวงจะขายข้าวในเขต
พื้นที่ติดต่อในเขตอำเภอบ้านหมอ และ อำเภอกำแพง ที่เป็นเขตติดต่อ จำนวน ๒ แห่ง

๑. โรงสี ช.บุญชูพีชผล

๒. โรงสีDPR อินเตอร์ไพร่

ภาพที่ ๓๔ แสดงแหล่งรับซื้อข้าวเปลือก อำเภอดอนมดุง
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอดอนมดุง พ.ศ. ๒๕๖๕)

๑.๔.๒ ชนิดสินค้า ข้าวโพดฝักสด

๑) พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม

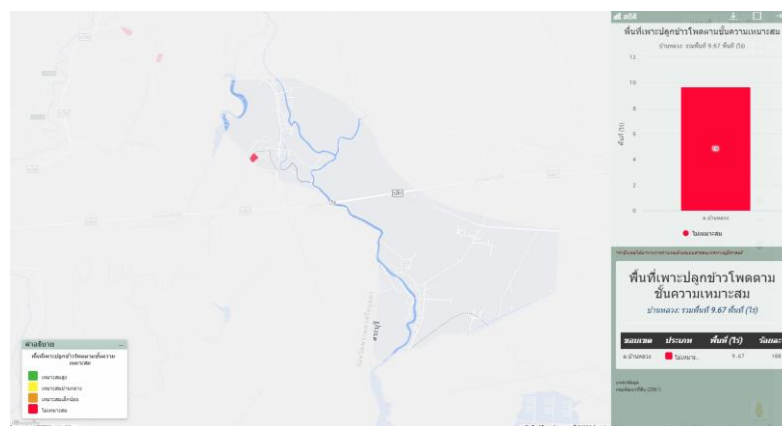
(๑) เขตความเหมาะสม

ตำบลบ้านหลวง มีพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับปลูกข้าวโพดฝักสดที่ไม่เหมาะสม (N) จำนวน ๑๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐

ตารางที่ ๓๒ แสดงเขตความเหมาะสม(พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าวโพดฝักสด ตำบลบ้านหลวง จังหวัดสระบุรี

ตำบล	พื้นที่ปลูกตามระดับความเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าวโพดฝักสด (ไร่)				
	เหมาะสมมาก (S๑)	เหมาะสมปานกลาง (S๒)	เหมาะสมน้อย (S๓)	ไม่เหมาะสม (N)	รวมพื้นที่ทั้งหมด
บ้านหลวง	-	-	-	๑๐	๑๐
รวมอำเภอ	-	-	-	๑๐	๑๐

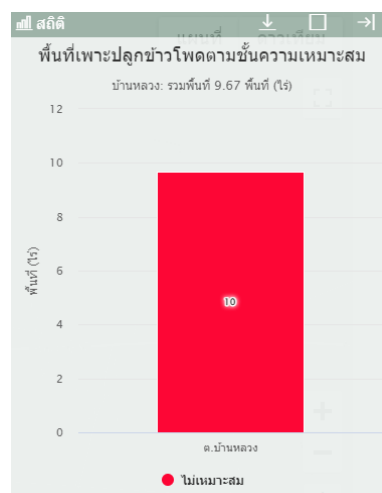
(ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ.๒๕๖๕)

ภาพที่ ๓๕ แผนที่แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่มีศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าวโพดฝักสด

ตำบลบ้านหลวง อำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี

(ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ.๒๕๖๕)

ภาพที่ ๓๖ แสดงร้อยละแต่ละระดับชั้นความเหมาะสมสำหรับปลูกข้าวโพดฝักสด ตำบลบ้านหลวง อำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี

(ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ.๒๕๖๕)

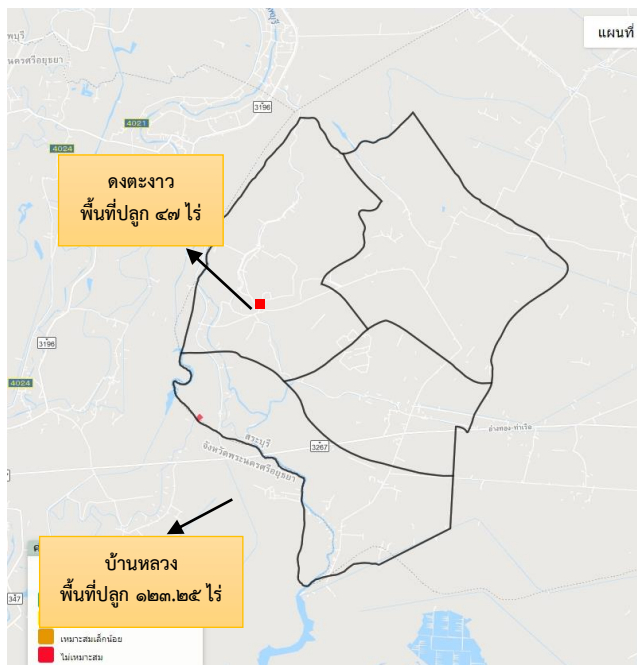
(๒) พื้นที่ปลูกข้าวโพดฝักสด

ตำบลบ้านหลวง อำเภอตอนพุด จังหวัดสระบุรี มีพื้นที่ปลูกข้าวโพดฝักสด บนพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) จำนวน ๑๗๒.๒๕ ไร่ โดยมีพื้นที่ปลูกมากที่สุด คือ ตำบลบ้านหลวง จำนวน ๑๒๓.๒๕ ไร่ ตามลำดับ

ตารางที่ ๓๓ แสดงพื้นที่ปลูกข้าวโพดฝักสด อำเภอตอนพุด จังหวัดสระบุรี

ที่	ตำบล	พื้นที่ปลูกข้าวโพดฝักสด (ไร่)
๑	บ้านหลวง	๑๒๓.๒๕
	รวม	๑๗๒.๒๕

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอตอนพุด , พ.ศ.๒๕๖๕

ภาพที่ ๓๗ แผนที่แสดงพื้นที่ปลูก (พื้นที่ปลูกจริง) อำเภอตอนพุด

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอตอนพุด, พ.ศ. ๒๕๖๕)

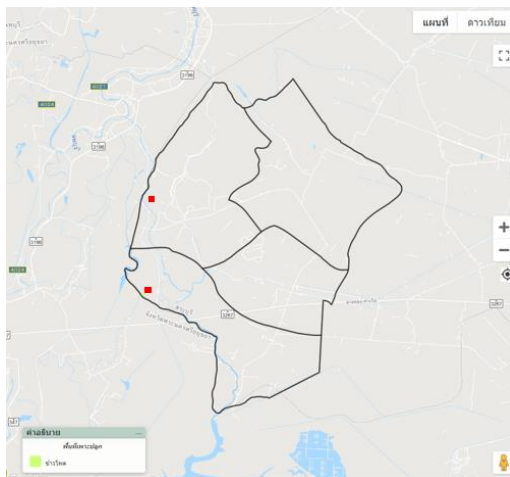
(๓) พื้นที่ปลูกข้าวโพดฝักสด ตามระดับชั้นความเหมาะสม

ตำบลบ้านหลวง อำเภอตอนพุด จังหวัดสระบุรี มีพื้นที่ปลูกข้าวโพดฝักสด บนพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) จำนวน ๑๒๓.๒๕ ไร่ เนื่องจากพื้นที่อำเภอตอนพุดเป็นพื้นที่เป็นลักษณะของดินเหนียว การระบายน้ำเลว แต่พื้นที่ที่สามารถปลูกข้าวโพดฝักสดได้ดี ควรเป็นที่ดอนมีการระบายน้ำได้ดี ถ้าเป็นที่ลุ่มควรยกร่องระบายน้ำอย่าให้น้ำขัง ข้าวโพดขึ้นได้ดีในดินร่วนปนทราย ที่ระบายน้ำได้ดี มีความอุดมสมบูรณ์ของดินและปริมาณแร่ธาตุอาหารพืชสูงพอสมควร

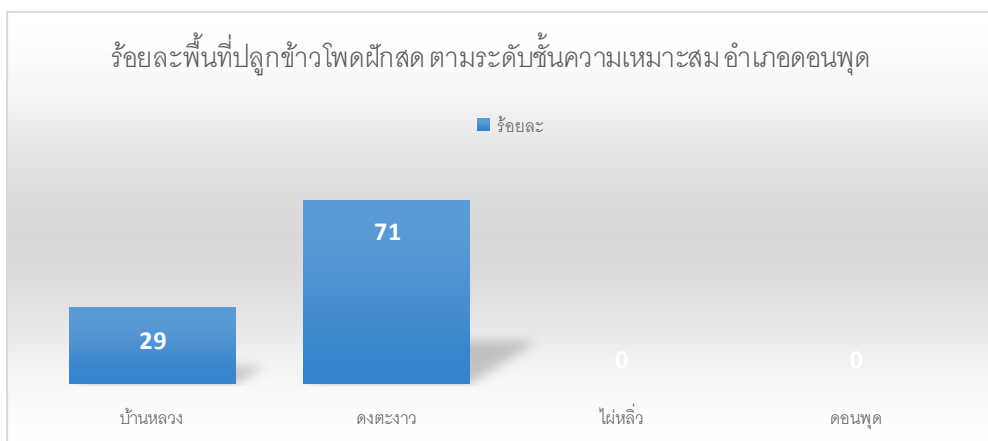
ตารางที่ ๓๔ แสดงพื้นที่ปลูกข้าวโพดฝักสดตามระดับชั้นความเหมาะสม ตำบลบ้านหลวง อำเภอตอนพุด จังหวัดสระบุรีจังหวัดสระบุรี

ตำบล	พื้นที่ปลูกตามระดับความเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าวโพดฝักสด (ไร่)				
	เหมาะสมมาก (S๑)	เหมาะสมปานกลาง (S๒)	เหมาะสมน้อย (S๓)	ไม่เหมาะสม (N)	รวมพื้นที่ทั้งหมด
บ้านหลวง	-	-	-	๑๒๓.๒๕	๑๒๓.๒๕
รวมอำเภอ	-	-	-	๑๒๓.๒๕	๑๒๓.๒๕

(ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ.๒๕๖๕)

ภาพที่ ๓๘ แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกข้าวโพดฝักสดตามระดับชั้นความเหมาะสม ตำบลบ้านหลวง อำเภอดอนมูต จังหวัดสุรินทร์ (ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ.๒๕๖๕)

ภาพที่ ๓๙ แสดงร้อยละพื้นที่ปลูกข้าวโพดฝักสด ตามระดับชั้นความเหมาะสม ตำบลบ้านหลวง อำเภอดอนมูต จังหวัดสุรินทร์ (ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอดอนมูต พ.ศ. ๒๕๖๕)

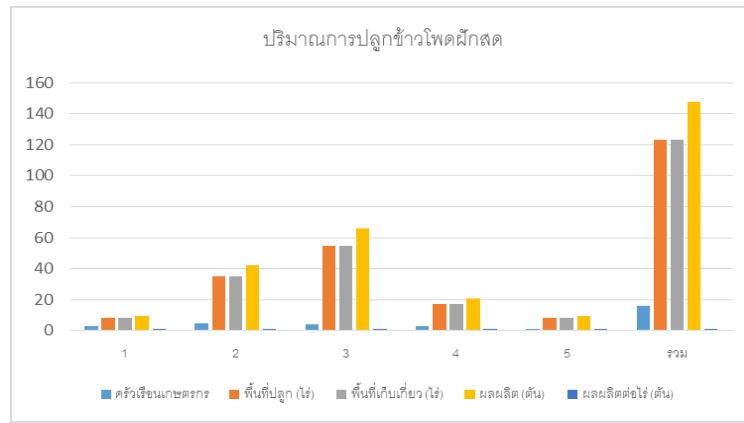
๒) ปริมาณการผลิต

ตำบลบ้านหลวง มีพื้นที่การปลูกข้าวโพดฝักสด จำนวน ๑๒๓.๒๕ ไร่ ๑๖ ครั้งเรือน

ตารางที่ ๓๕ แสดงปริมาณการปลูกข้าวโพดฝักสด ตำบลบ้านหลวง อำเภอดอนมูต จังหวัดสุรินทร์

หมู่	ครัวเรือนเกษตรกร	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (ตัน)
๑	๓	๘	๘	๙.๖	๑.๒
๒	๕	๓๕	๓๕	๔๒	๑.๒
๓	๔	๕๕	๕๕	๖๖	๑.๒
๔	๓	๑๗.๒๕	๑๗.๒๕	๒๐.๗๐	๑.๒
๕	๑	๘	๘	๙.๓	๑.๒
รวม	๑๖	๑๒๓.๒๕	๑๒๓.๒๕	๑๔๗.๖	๑.๒

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอดอนมูต พ.ศ. ๒๕๖๕)

ภาพที่ ๔๐ แสดงปริมาณการปลูกข้าวโพดฝักสด ตำบลบ้านหลวง อำเภอตอนพุด จังหวัดสระบุรี
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอตอนพุด พ.ศ. ๒๕๖๕)

๓) สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต

๑. การใช้พันธุ์ดี

เลือกพันธุ์ข้าวโพดที่มีความสัมพันธ์กับลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ ช่วงเวลา การระบาดของโรคแมลงในพื้นที่ที่เราทำการผลิต พันธุ์ที่นิยมใช้ในพื้นที่ ได้แก่ ข้าวโพดหวานชยันนาท ๘๖-๑ และข้าวโพดข้าวเหนียวสวีทไวโอเล็ต

๒. การเตรียมดิน

ในการปลูกข้าวโพดหวานควรมีการเตรียมดินอย่างดี เพื่อช่วยกำจัดวัชพืชย่อยเศษซากพืชและคลุกเคล้าอินทรีย์วัตถุ อีกทั้งยังเป็นการทำลายโรคและแมลงบางชนิดที่เป็นศัตรูข้าวโพด โดยทั่วไปการเตรียมดินควรปฏิบัติ ดังนี้

๑. ไถด้วยผานสาม ๑ ครั้ง ลึก ๒๐-๓๐ เซนติเมตร และตากดิน ๗-๑๐ วัน แล้วพรวนด้วยผานเจ็ด ๑ ครั้ง แล้วคราดเก็บเศษซาก ราก เหง้า หัว ไส้ ของวัชพืชออกจากแปลงให้หมด

๒. เก็บตัวอย่างดินเพื่อวิเคราะห์ ถ้าพบว่าดินมีความเป็นกรดต่ำกว่า ๕.๕ ให้หว่านปูนขาว อัตรา ๑๐๐-๒๐๐ กิโลกรัมต่อไร่แล้วพรวนกลบ จากนั้นปล่อยทิ้งไว้ประมาณ ๑๔ วัน ก่อนปลูกข้าวโพดหวาน

๓. ถ้าดินมีอินทรีย์วัตถุต่ำกว่า ๑.๕ ให้ใส่ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกที่ย่อยสลายดีแล้ว อัตรา ๕๐๐-๑,๐๐๐ กิโลกรัมต่อไร่ แล้วพรวนดินกลบ

๓. การปลูก

เมล็ดพันธุ์ที่นำมาปลูกควรมีความงอกสูงกว่า ๘๕ เปอร์เซ็นต์ หยอด ๑ เมล็ดต่อหลุม โดยใช้เมล็ดพันธุ์ประมาณ ๑.๐-๑.๒ กิโลกรัมต่อไร่ แต่ถ้าเมล็ดพันธุ์มีความงอกต่ำกว่า ๘๕ เปอร์เซ็นต์ ควรหยอดเมล็ด ๑-๒ เมล็ด ต่อหลุม และหยอดลึกประมาณ ๓-๕ เซนติเมตร ซึ่งใช้เมล็ดพันธุ์ประมาณ ๑.๕-๒.๐ กิโลกรัมต่อไร่ เนื่องจากพันธุ์ข้าวโพดหวานที่มีอยู่ในปัจจุบันยังไม่ต้านทานต่อโรคราน้ำค้าง ดังนั้นก่อนปลูกทุกครั้งต้องคลุกเมล็ดพันธุ์ด้วย สารเมตาแลกซิล อัตรา ๗ กรัมต่อเมล็ด ๑ กิโลกรัม เพื่อป้องกันโรคราน้ำค้าง สำหรับอัตราปลูกที่เหมาะสมของข้าวโพดหวาน เพื่ออุตสาหกรรมการแปรรูปควรอยู่ในช่วง ๘,๕๐๐-๑๑,๐๐๐ ต้นต่อไร่ ซึ่งการจัดระยะปลูกสามารถทำได้โดย

๑. ใช้ระยะระหว่างแถว ๗๕ เซนติเมตร และระยะระหว่างต้น ๒๐-๒๕ เซนติเมตร เมื่อข้าวโพดมีอายุประมาณ ๑๐-๑๔ วัน ถอนแยกให้เหลือ ๑ ต้นต่อหลุม จะได้จำนวนต้นประมาณ ๘,๕๓๓-๑๐,๖๖๗ ต้นต่อไร่

๒. ใช้ระยะระหว่างแถวและระยะระหว่างต้นเท่ากัน คือ ประมาณ ๔๐ เซนติเมตร เมื่อข้าวโพดมีอายุประมาณ ๑๐-๑๔ วัน ถอนแยกให้เหลือ ๑ ต้นต่อหลุม จะได้จำนวนต้นประมาณ ๑๐,๐๐๐ ต้นต่อไร่

๔.ระบบการให้น้ำ

การขาดน้ำทุกระยะการเจริญเติบโตจะมีผลให้ผลผลิตและคุณภาพของข้าวโพดลดลง ดังนี้

๑. ให้น้ำทันทีหลังปลูกและหลังการใส่ปุ๋ยทุกครั้ง หลังจากนั้นให้น้ำทุก ๗-๑๒ วัน ขึ้นอยู่กับสภาพอากาศ วิธีการให้น้ำที่เกษตรกรปฏิบัติมีอยู่ ๒ แบบ คือ ให้น้ำตามร่องคูและให้น้ำแบบพ่นฝอย (Sprinkler) ซึ่งการให้น้ำแบบพ่นฝอยควรให้น้ำแต่ละครั้งประมาณ ๓๕-๔๐ มิลลิลิตร ขึ้นอยู่กับสภาพภูมิอากาศและชนิดของดิน เช่น ถ้าดินที่ใช้ปลูกเป็นดินทรายหรือดินร่วน ควรให้น้ำต่ำกว่าดินเหนียวหรือดินร่วนเหนียว เพราะดินดังกล่าวมีความสามารถในการเก็บความชื้นไว้ นอกจากนี้ในช่วงการเจริญเติบโต หากสภาพอากาศมีอุณหภูมิสูงหรือมีลมแรงก็ควรมีการให้น้ำถี่ขึ้น

๒. หากพบว่าใบข้าวโพดหوانเหี่ยวหรือม้วนในช่วงเช้าหรือเย็น แสดงว่าขาดน้ำต้องรีบให้น้ำทันที

๓. หลังการให้น้ำต้องระวังไม่ให้น้ำท่วมขังในแปลงนานเกิน ๒๔ ชั่วโมง เพราะข้าวโพดหวนจะชะงักการเจริญเติบโต ผลผลิตลดลงหรืออาจตายได้

๔. อย่าให้ข้าวโพดขาดน้ำในช่วงการเจริญเติบโต โดยเฉพาะในช่วงผสมเกสรและติดเมล็ด เพราะจะทำให้ผลผลิตและคุณภาพผลผลิตลดลงอย่างมาก ถึงแม้การขาดน้ำจะเป็นช่วงสั้น ๆ และไม่รุนแรง

๕. หยุดให้น้ำก่อนเก็บเกี่ยวข้าวโพดหวนประมาณ ๒-๓ วัน

๕.การดูแลรักษา

ดูแลตามสถานการณ์ หากพบอาการขาดน้ำ ก็เพิ่มการให้น้ำ ฝ้าระวัง โรคและแมลงศัตรูพืช

๖.การใส่ปุ๋ย

ควรใส่ปุ๋ย ๓ ครั้ง ดังนี้

- ใส่ปุ๋ยครั้งที่ ๑ ที่ ๑๔ วันหลังปลูก โดยดินร่วนปนทราย ใส่ปุ๋ยสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ ดินเหนียวใส่ปุ๋ยสูตร ๑๖-๒๐-๐ อัตรา ๕๐ กิโลกรัม/ไร่

- ใส่ปุ๋ยครั้งที่ ๒ เมื่อต้นข้าวโพดอายุ ๒๕ - ๓๐ วัน ปุ๋ยสูตร ๒๑-๐-๐ อัตรา ๕๐ กิโลกรัม/ไร่ หรือปุ๋ยยูเรีย สูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๒๕-๓๐ กิโลกรัม/ไร่ หากสภาพดินทรายให้เพิ่มสูตร ๒๑-๐-๐ เป็น ๘๐ กิโลกรัม/ไร่ หรือปุ๋ยยูเรียเป็น ๔๔ กิโลกรัม/ไร่

- ใส่ปุ๋ยครั้งที่ ๓ เมื่อต้นข้าวโพดอายุ ๔๐-๔๕วัน โดยใส่ปุ๋ยสูตร และอัตราเดียวกันกับครั้งที่ ๒

๗. การเก็บเกี่ยว

ระยะเก็บเกี่ยวข้าวโพดหวนถือเป็นสิ่งสำคัญมาก เพราะหากเก็บเกี่ยวเร็วเกินไปข้าวโพดจะหวนน้อย หากเก็บเกี่ยวช้าเกินไป ข้าวโพดหวนจะมีความหวานลดลงเช่นกัน ระยะการเก็บเกี่ยวที่เหมาะสม คือ หลังข้าวโพดออกไหม ๑๘-๒๐ วัน หรือ พบว่า ไหมข้าวโพดเปลี่ยนเป็นสีดำ หรือเมล็ดส่วนปลายของฝักเปลี่ยนเป็นสีเหลือง หากเมล็ดสีขาวยแสดงว่าข้าวโพดอ่อนเกินไป หากเมล็ดสีเหลือง และเมล็ดเริ่มเหี่ยวแสดงว่าแก่จัดเกินไป

วิธีการเก็บเกี่ยว

- ให้ใช้มือหักฝักสดบริเวณก้านฝักที่ติดลำต้น ฝักข้าวโพดหวนจะคงความสดได้ประมาณ ๒๔ ชั่วโมง แต่ยืดอายุความสดได้ด้วยการตัดให้มีส่วนลำต้นปล้องด้านบน และด้านล่างติดที่ฝัก ซึ่งยืดอายุความสด และความหวานได้อีก ๒๔ ชั่วโมง รวมเป็น ๔๘ ชั่วโมง

๘. การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว

หลังเก็บเกี่ยวผลผลิต ควรเก็บฝักข้าวโพดหวนในที่ร่ม และไม่ได้รับแสง ไม่กองฝักข้าวโพดบนพื้นดิน ควรวางบนพื้นที่ยกสูงด้วยไม้หรือวางกองบนพื้นซีเมนต์ที่ทำความสะอาดแล้ว และไม่กองสูงในปริมาณมาก เพราะจะทำให้ข้าวโพดร้อน เกิดการซ้ ความหวานลดลงเปลือกหุ้มฝักเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาล

๙. การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรู

๑. วิธีเขตกรรม

ด้วยการควบคุมวัชพืช ใน ๒ แนวทาง ได้แก่ เตรียมดิน การดายหญ้า และการพรวนดินพูนโคน

- การควบคุมวัชพืชด้วยการเตรียมดิน เป็นขั้นตอนสำคัญในการปลูกข้าวโพดหวานเพื่อให้ได้ผลผลิตต่อไร่สูง เพราะดินที่ร่วนซุยจะเหมาะกับการงอกของเมล็ด ทำให้รากหยั่งลึก แทรกตัวในดิน และนำสารอาหาร และแร่ธาตุได้ดี ทำให้ผลผลิตต่อไร่จะสูงตาม

- การควบคุมวัชพืชด้วยการตายหญ้า และการพรวนดินพูนโคน โดยการลากด้วยจอบให้วัชพืชหลุดจากดิน หลังจากนั้น ทำการพูนโคนต้นด้วยจอบจากดินบริเวณร่องแปลงให้สูงขึ้น โดยทั่วไปการตายหญ้า และพูนโคนนิยมทำหลังจากต้นข้าวโพดหวานงอกแล้ว ๓-๔ สัปดาห์ ซึ่งพร้อมกับการใส่ปุ๋ยครั้งแรกพอดี

๒. การใช้สารเคมีกำจัดวัชพืช

การกำจัดวัชพืชแบ่งเป็นการใช้สารก่อนปลูก การใช้ก่อนวัชพืชงอก และการใช้หลังวัชพืชงอก

- การใช้สารเคมีกำจัดวัชพืชก่อนการปลูกพืช (pre-planting) มีวัตถุประสงค์เพื่อกำจัดวัชพืชในขั้นตอนการเตรียมดินเพื่อช่วยลดวัชพืช โดยฉีดพ่นก่อนเตรียมดิน ๓-๑๐ วัน ขึ้นกับชนิดวัชพืช โดยเฉพาะกรณีเร่งปลูก และไม่มีเวลาไถตากดิน แต่ทั้งนี้ ควรใช้สารกำจัดวัชพืชที่ไม่มีฤทธิ์ตกค้าง

- การใช้สารเคมีกำจัดวัชพืชก่อนข้าวโพดงอก (pre-emergence) เป็นการ ใช้สารเคมีกำจัดวัชพืชชนิดเลือกทำลายวัชพืชสำหรับป้องกันเมล็ดวัชพืชงอก และยับยั้งการเติบโตหรือทำลายต้นกล้าวัชพืชที่งอกแล้วยังอยู่ใต้ดิน โดยการพ่นสารเคมีทันทีหลังการปลูกข้าวโพดหวาน สารเคมีที่ใช้ เช่น อะลาคลอร์ เป็นต้น

- การใช้สารเคมีกำจัดวัชพืชหลังข้าวโพดงอก (post-emergence) เป็นสารเคมีกำจัดวัชพืชหลังจากข้าวโพดหวาน และวัชพืชงอก ทั้งในระยะต้นกล้าหรือเติบโตแล้ว ซึ่งควรใช้ก่อนข้าวโพดหวานหรือวัชพืชออกดอก แต่การใช้สารกลุ่มนี้ต้องระมัดระวังเมื่อหลังพ่นควรให้มีการปลอดฝนประมาณ ๔ ชั่วโมง เพื่อให้ยาออกฤทธิ์ สารในกลุ่มนี้ ได้แก่ อะลาคลอร์ เป็นต้น

๔) ปฏิทินการเพาะปลูก

เกษตรกรในตำบลบ้านหลวง อำเภอตอนพุด จังหวัดสระบุรีมีการฤดูการปลูกเริ่มตั้งแต่เดือน พฤศจิกายน ถึงเดือน มกราคม ปลูกสูงสุด ในเดือน พฤศจิกายน และเดือน มกราคม การเก็บเกี่ยวระหว่างเดือน มีนาคม ถึงเดือน เมษายน เก็บเกี่ยวสูงสุด ในเดือน มีนาคม โดยมีปฏิทินการเพาะปลูกข้าวโพดฝักสด ในอำเภอตอนพุด จังหวัดสระบุรี ดังนี้

ชื่อสินค้า	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ข้าวโพดฝักสด	← Δ →		← ▽ →								← Δ →	

สัญลักษณ์   ↔ ช่วงฤดูปลูก   Δ ปลูกสูงสุด
                             ←.....→ ช่วงฤดูเก็บเกี่ยว   ▽ เก็บเกี่ยวสูงสุด

ภาพที่ ๔๑ แสดงปฏิทินการเพาะปลูกข้าวโพดฝักสด อำเภอตอนพุด จังหวัดสระบุรี
 (ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอตอนพุด, พ.ศ. ๒๕๖๕)

๕) ต้นทุนการผลิต

ตำบลบ้านหลวง อำเภอตอนพุด จังหวัดสระบุรี มีต้นทุนการผลิตข้าวโพดฝักสด โดยพื้นที่ในเขตชลประทานมีต้นทุน ๔,๘๗๐ บาท /ไร่ และพื้นที่นอกเขตชลประทานมีต้นทุน ๐ บาท เป็นเงิน ๐ บาท ตารางที่ ๓๖ แสดงต้นทุนการผลิตข้าวโพดฝักสด ปี ๒๕๖๕ อำเภอตอนพุด จังหวัดสระบุรี

รายการ	ในเขตชลประทาน		นอกเขตชลประทาน		หมายเหตุ
๑.พันธุ์	๘๕๐				
๒.ยาคุมวัชพืช					
- ยาคุมหญ้า	๒๐๐				
- ยาฆ่าหญ้า	๒๐๐				
- ยากำจัดโรคพืชและแมลง					
๓.ปุ๋ย					
- ปุ๋ยเคมี (ก.ก.)	๗๒๐				
๔.ค่าบริการ					
๑ ค่าจ้างเตรียมดิน	๑,๐๐๐				
๒ ค่าจ้างปลูก	๓๐๐				
๓ ค่าจ้างฉีดยา	๘๐				
๔ ค่าจ้างใส่ปุ๋ย	๘๐				
๕.ค่าเช่า	๑,๐๐๐				
๖. ค่าบริหารจัดการอื่น ๆ	๔๔๐				
รวม	๔,๘๗๐				

(ที่มา :สำนักงานเกษตรอำเภอตอนพุด, พ.ศ.๒๕๖๕)

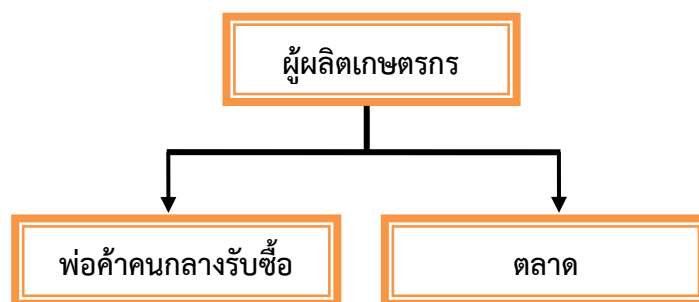
๖) สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด

ตำบลบ้านหลวง อำเภอตอนพุด จังหวัดสระบุรี ไม่มีแหล่งโรงงานรับซื้อข้าวโพดฝักสด แต่จะเป็นลักษณะของการรวมกลุ่มเกษตรกรด้วยกัน แล้วมีพ่อค้าคนกลางมารับซื้อในพื้นที่ ผลผลิตที่ผลิตได้ในขอบเขตพื้นที่ของอำเภอตอนพุด จังหวัดสระบุรี แบ่งตามการใช้ประโยชน์เป็น

- ใช้บริโภคในครัวเรือน ๐ ตัน
- ใช้ทำพันธุ์ ๐ ตัน
- ส่งขายพ่อค้าคนกลาง ๑๔๗.๖ ตัน

(๑) วิธีการตลาดข้าวโพดฝักสด

เกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดฝักสด ตำบลบ้านหลวง อำเภอตอนพุด จังหวัดสระบุรี

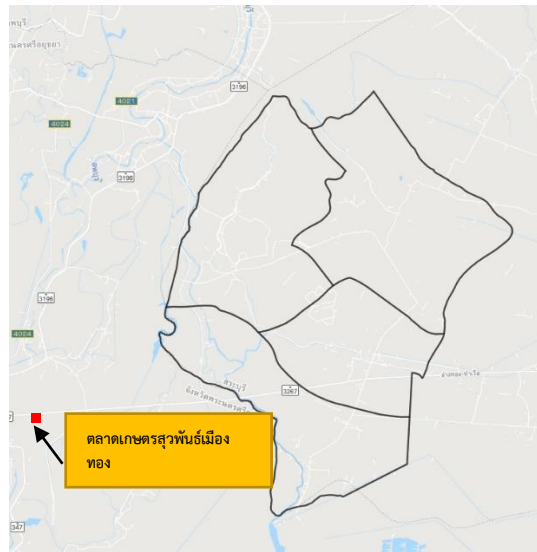
ภาพที่ ๔๒ แสดงวิธีการตลาดข้าวโพดฝักสด ตำบลบ้านหลวง อำเภอตอนพุด จังหวัดสระบุรี

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอตอนพุด พ.ศ. ๒๕๖๕)

(๒) แหล่งรับซื้อผลผลิต/ โรงงานแปรรูป

ตำบลบ้านหลวง อำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี มีไม่มีแหล่งรับซื้อข้าวโพดฝักสดในพื้นที่ แต่เนื่องจากมีอาณาเขตติดกับ จังหวัดอ่างทอง จึงสามารถนำไปขายที่ตลาดกลาง

๑. ตลาดเกษตรสุพรรณเมืองทอง อำเมืองเมือง จังหวัดอ่างทอง
๒. พ่อค้าคนกลางรับซื้อ

ภาพที่ ๔๓ แสดงแหล่งรับซื้อข้าวโพดฝักสด อำเภอดอนพุด
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอดอนพุด, พ.ศ. ๒๕๖๕)

๑.๔.๓ ชนิดสินค้า พริกสด

๑. พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม

๑. เขตความเหมาะสม

- ไม่มีข้อมูลพื้นที่เขตความเหมาะสมสำหรับปลูกพริกสด
  - ดินที่เหมาะสมในการปลูกพริกนั้น ต้องมีความร่วนซุย ระบายน้ำได้ดี มีอินทรีย์วัตถุ รวมถึงธาตุอาหารที่เพียงพอ เพื่อการเจริญเติบโตที่ดี ถ้ามีน้ำท่วมขัง พริกจะเหี่ยวตายได้ง่าย พริกเป็นพืชที่ชอบแสงแดด
- หมายเหตุ : ยังไม่มีการจัดทำแผนที่ความเหมาะสมสำหรับปลูกพริกสด

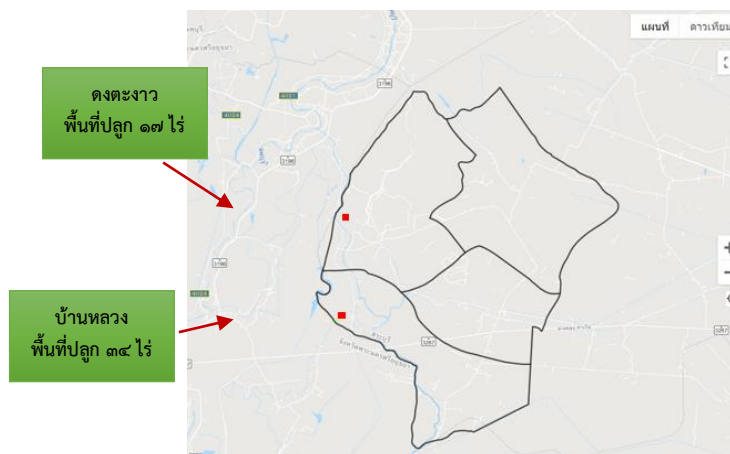
๒. พื้นที่ปลูก

ตำบลบ้านหลวง อำเภอตอนพุด จังหวัดสระบุรี มีพื้นที่ปลูก พริกสด จำนวน ๓๔ ไร่

ตารางที่ ๓๗ แสดงพื้นที่ปลูกพริกสด ตำบลบ้านหลวง อำเภอตอนพุด จังหวัดสระบุรี

ที่	ตำบล	พื้นที่ปลูกพริกสด (ไร่)
๑	บ้านหลวง	๓๔
	รวม	๓๔

ที่มา สำนักงานเกษตรอำเภอตอนพุด พ.ศ.๒๕๖๕

ภาพที่ ๔๔ แสดงพื้นที่ปลูกพริกสด อำเภอตอนพุด จังหวัดสระบุรี (ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอตอนพุด พ.ศ. ๒๕๖๕)

๓. พื้นที่ปลูกตามระดับชั้นความเหมาะสม

- หมายเหตุ : - ไม่มีข้อมูลพื้นที่เขตความเหมาะสมสำหรับปลูกพริกสด
- ยังไม่มีการจัดทำแผนที่พื้นที่ปลูกพริกสดตามระดับชั้นความเหมาะสม

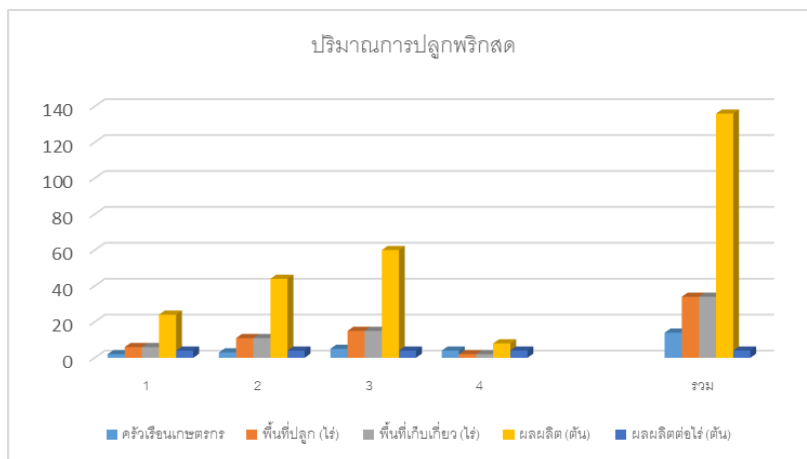
๒. ปริมาณการผลิต

ตำบลบ้านหลวง พื้นที่ปลูกพริก จำนวน ๓๔ ไร่ ๑๔ ครั้วเรือน

ตารางที่ ๓๘ แสดงปริมาณการปลูกพริกสด ตำบลบ้านหลวง อำเภอตอนพุด จังหวัดสระบุรี

หมู่	ครั้วเรือนเกษตรกร	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (ตัน)
๑	๒	๖	๖	๒๔	๔
๒	๓	๑๑	๑๑	๔๔	๔
๓	๕	๑๕	๑๕	๖๐	๔
๔	๔	๒	๒	๘	๔
รวม	๑๔	๓๔	๓๔	๑๓๖	๔

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอตอนพุด พ.ศ. ๒๕๖๕)

ภาพที่ ๔๕ แสดงปริมาณการปลูกพริกสด ตำบลบ้านหลวง อำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอดอนพุด พ.ศ. ๒๕๖๕)

๓. สถานการณ์การใช้เทคโนโลยีการผลิต

๑. การใช้พันธุ์ดี

ควรเลือกใช้พันธุ์พริกที่ตลาดมีความต้องการ มีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม พันธุ์ที่นิยมใช้ในพื้นที่อำเภอดอนพุด ได้แก่ พริกจินดา

๒. การเตรียมดิน

การเตรียมดินปลูกพริกนั้น ควรพิจารณาความแตกต่างตามสภาพของดินและระดับน้ำดังนี้ คือ

๑. การเตรียมดิน ควรขุดหรือไถดินให้ลึกประมาณ ๑๕ ซม. ตากดิน ๕-๗ วัน ใส่ปุ๋ยหมัก หรือปุ๋ยคอกที่สลายตัวแล้วประมาณ ๒๐ กก. ต่อเนื้อที่ ๕ ตารางเมตร พรวนย่อยผิวหน้าดินให้ละเอียด

๒. การเตรียมดินปลูกในเขตอาศัยน้ำฝน ต้องพิจารณาเลือกที่ซึ่งระบายน้ำได้ดี การกำหนดแถวปลูกให้กำหนดแถวคู่ห่างกัน ๑.๒๐ ม. และให้ระยะระหว่างแถวห่างกัน ๐.๕๐ ม. ระยะระหว่างต้น ๐.๕๐ X ๐.๕๐ ม. เมื่อเตรียมแปลงปลูกแล้วให้ใส่ปุ๋ยคอก ในอัตราไร่ละ ๑,๒๐๐ - ๓,๐๐๐ กก. ทำการคลุกปุ๋ยคอกให้เข้ากับดินแล้วใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ ในอัตรา ๕๐ กก. ต่อไร่ และใช้สารเคมีป้องกันและในสภาพดินที่เป็นกรดจัดควรใช้ปูนขาวในอัตรา ๒๐๐ - ๔๐๐ กก.ต่อไร่

๓. การปลูก

สามารถทำได้ ๓ แบบ ขึ้นอยู่กับสภาพของพื้นที่ ดังนี้

๑. แบบไม่ยกแปลง เหมาะสำหรับพื้นที่ที่มีการระบายน้ำดี อาจจะปลูกเป็นแถวเดี่ยว โดยมีระยะห่างระหว่างแถวประมาณ ๖๐ ถึง ๗๐ เซนติเมตร ระยะระหว่างต้น ๕๐ เซนติเมตร หรือปลูกเป็นแถวคู่ ระยะห่างแถวคู่ ๑ เมตร และระยะระหว่างแถว ๕๐ เซนติเมตร ระยะระหว่างต้น ๕๐ เซนติเมตร

๒. แบบยกแปลง เหมาะสำหรับพื้นที่ที่มีระดับน้ำใต้ดินสูง ระบายน้ำได้ไม่ดี ขนาดแปลงควรมีความกว้าง ๑.๕๐ เมตร ร่องน้ำระหว่างแปลงกว้าง ๕๐ เซนติเมตร ลึก ๕๐ เซนติเมตร ปลูก ๒ แถว บนแปลง มีระยะห่างระหว่างแถวตั้งแต่ ๗๕ เซนติเมตร ถึง ๑ เมตร ระยะระหว่างต้น ๕๐ เซนติเมตร หรือปลูกเป็นแถวคู่ ๑ เมตร ระยะห่างระหว่างแถว ๕๐ เซนติเมตร และระยะห่างระหว่างต้น ๕๐ เซนติเมตร

๓. แบบคลุมแปลงปลูก เหมาะสำหรับพื้นที่ที่ไม่มีน้ำท่วมขัง โดยยกแปลงปลูกสูงประมาณ ๒๕ ถึง ๓๐ เซนติเมตร แปลงมีความกว้างตั้งแต่ ๑๐๐ ถึง ๑๒๐ เซนติเมตร ขึ้นอยู่กับขนาดของพลาสติกที่ใช้คลุมแปลง ระยะห่างระหว่างแปลงประมาณ ๕๐ ถึง ๘๐ เซนติเมตร

๔.ระบบการให้น้ำ

พริกเป็นพืชที่ต้องการน้ำอย่างเพียงพอ และสม่ำเสมอในช่วงแรกของการเจริญเติบโต ดินควรมีความชุ่มชื้นพอตื้ออย่าให้เปียกแฉะเกินไป จะทำให้ต้นพริกเหี่ยวตายได้ ในช่วงเก็บผลผลิตควรลดการให้น้ำ เพื่อจะทำให้คุณภาพผลผลิตดี สีของผลสวย

การให้น้ำทำได้ ๒ วิธีคือ

๑) การให้น้ำด้วยระบบสปริงเกอร์ เป็นวิธีที่เกษตรกรใช้กันมาช้านาน เป็นสปริงเกอร์แบบใบพัดหมุนวน ข้อดีคือ น้ำกระจายตัวไปทั่วแปลงจ่ายปริมาณน้ำได้สูงใช้เวลาสั้นในการให้น้ำสร้างความชุ่มชื้นให้ต้นพริกและแปลงปลูก และยังช่วยไล่แมลงศัตรูพืชได้อีกด้วย ข้อเสียคือ เกิดเชื้อโรคพืชได้ง่ายเนื่องจากความชื้นหลีกเลี่ยงการรดน้ำต้นพริกตอนเย็น และในกรณีที่แหล่งน้ำไม่สะอาดมีการปนเปื้อนของสารเคมีจากแหล่งน้ำก็จะมีผลต่อต้นพริก

๒) มินิสปริงเกอร์แบบหัวฉีดฝอย ระบบนี้เหมาะกับการปลูกพริกต้นคู่ในแปลงปลูกเดินท่อ pe ตรงกลางแถวคู่ และเปิดจ่ายน้ำผ่านหัวมินิสปริงเกอร์แบบฉีดฝอยรัศมีความกว้างของน้ำสามารถควบคุมได้โดยแรงดันจากปั้มน้ำระบบนี้สามารถปล่อยปุ๋ยไปพร้อมกับระบบน้ำได้ ระบบนี้ค่อนข้างจะเป็นที่นิยมเนื่องจากการสร้างความชื้นให้ทั่วหน้าดินและรดใต้ทรงพุ่มเท่านั้น ข้อเสียคือต้องใช้เวลาในการให้น้ำนานการระบบสปริงเกอร์แบบใบพัดและหัวฉีดดูดต้นได้ง่ายกว่าดังนั้นน้ำที่ใช้ต้องผ่านระบบกรองที่ดีพอสมควรไม่มีเศษใดๆหรือลูกปลา ลูกกุ้งเข้ามาในระบบการให้น้ำ

๕.การดูแลรักษา

ในระยะที่ต้นพริกยังเล็กควรมีการกำจัดวัชพืชให้บ่อยครั้ง หากวัชพืชคลุมต้นพริกช่วงระยะการเจริญเติบโตจะทำให้แคระแกร็นคุณภาพผลผลิตไม่ดี การกำจัดวัชพืชอาจใช้สารเคมีเท่าที่จำเป็น ขอแนะนำ กรัสม็อกไซนิยาฆ่าหญ้าฉีดบริเวณหน้าดินที่มีวัชพืช หรือใช้แรงงานคนถอนหรือหาวัสดุคลุมหน้าดิน เช่น ฟางหรือหญ้าแห้งหรือแกลบ เป็นต้น

๖.การใส่ปุ๋ย

พริกเป็นพืชที่มีอายุการเก็บผลค่อนข้างยาวนาน ปุ๋ยที่ใช้ควรเป็นปุ๋ยที่มีธาตุอาหารครบ เช่น ปุ๋ยสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ หรือ ๑๓-๑๓-๒๑ ในอัตรา ๒๕-๕๐กก.ต่อไร่ ขึ้นอยู่กับความอุดมสมบูรณ์ของดิน เพื่อเป็นการช่วยเสริมการเจริญเติบโตนอกจากนี้ ควรใส่ปุ๋ยน้ำทางใบบ้าง โดยทำการฉีดพ่นทุกครั้งหลังการเก็บเกี่ยว การใช้ปุ๋ยเคมีจะได้ผลต่อพืชสูงสุดขึ้นอยู่กับสภาพ และคุณสมบัติของดินโดยเฉพาะ pH ความชื้นและระยะการเจริญเติบโตของพืชอีกทั้งปริมาณอินทรีย์วัตถุที่อยู่ในดินซึ่งจะต้องมีอย่างเหมาะสม อย่างเช่น ถ้าดินเป็นกรดต้องใช้ปูนขาวช่วยปรับสภาพดินให้มี pH ค่อนข้างเป็นกลาง การใส่ปุ๋ยมีลงในดินจำเป็นต้องมีความชื้นอย่างเพียงพอ ถ้าไม่เช่นนั้นปุ๋ยเคมีไม่ละลาย จะไม่เป็นประโยชน์ต่อพืชเลย บางครั้งอาจใช้วิธีละลายปุ๋ยเคมีด้วยน้ำให้มีความเข้มข้นพอตีปกติจะใช้ปุ๋ยเคมีประมาณ ๑๐๐ กรัมต่อน้ำ ๒๐ ลิตรแล้วนำไปรดซึ่งจะเป็นการประหยัดปุ๋ยอย่างมาก การใส่ปุ๋ยควรแบ่งใส่ ๒ ครั้ง ใส่ครั้งแรกปริมาณครึ่งหนึ่งก่อนปลูกเป็นปุ๋ยรองพื้นพรวนกลบลงในดินโรยปุ๋ยไนโตรเจนใส่ข้างต้นพริกห่างจากโคนพริกประมาณ ๒ นิ้ว เมื่ออายุ ๑๐ -๑๔ วัน หลังจากย้ายกล้า ใส่ครั้งที่สองปริมาณอีกครั้งหนึ่งที่เหลือ ใส่โรยข้างแล้วแต่งหน้าด้วยปุ๋ยไนโตรเจนพรวนกลบลงในดิน

๗.การเก็บเกี่ยว

- หลังจากปลูก ๗๐-๗๕วัน
- เก็บเกี่ยว ๑๕-๑๘ วันครั้ง (๑๐-๑๒ ครั้ง /รุ่น)
- ก่อนเก็บเกี่ยว ๗ วัน ใส่ปุ๋ยสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ อัตรา ๑ ช้อนโต๊ะ/ต้น ทำให้ต้นสมบูรณ์แตกยอด ออกดอก
- หลังจากเก็บเกี่ยว ๔-๕ ครั้ง ใส่ปุ๋ยสูตร ๑๓-๑๓-๒๑ อัตรา ๑ ช้อนโต๊ะ/ต้น เพื่อเพิ่มผลผลิต
- ฉีดฮอร์โมนหลังการเก็บเกี่ยว แต่ละครั้ง เพื่อให้การแตกยอด ออกดอก ติดผลดี

๘.การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว

- หลังเก็บเกี่ยวผลพริกหมดรุ่นแล้วให้ใส่ปุ๋ยคอกมูลสัตว์ เช่น มูลไก่ เป็นต้น หรือปุ๋ยเคมีสูตรเดิม

๙. การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช

๑. ไถพรวนดินตากแดดอย่างน้อย ๑๔ วัน ก่อนปลูกพริก
๒. จัดแนวของแถวปลูกพริกไม่ให้ขวางทิศทางลม
๓. เก็บเศษซากพืชทั้งใบหรือผลที่เป็นโรคออกจากแปลงปลูกบ่อยๆ เพื่อไม่ให้มีแหล่งเชื้อโรคแพร่กระจายในแปลงปลูก นำออกมาเผานอกแปลง
๔. ถ้าพบต้นพริกที่แสดงอาการใบหงิกเหลืองประเขียว ใบผิดปกติรูปร่าง แกร็น ให้ถอนทิ้งทันที นำออกมาเผาไฟ เพราะต้นพริกที่แกรนและใบหงิกตั้งแต่ต้นเล็กๆ จะไม่ให้ผลผลิตแต่เป็นแหล่งเชื้อไวรัส แพร่กระจายไปสู่ต้นอื่นๆต่อไป
๕. ใช้ไตรโคเดอร์มาพ่นที่ลำต้น ใบบ่อยๆ เพื่อป้องกันโรคทางใบหรือราโคนต้น หรือผสมไตรโคเดอร์มากับปุ๋ยหมักโรยโคนต้น เพื่อป้องกันโรคทางดิน
๖. พ่นด้วย Ca และ B ในช่วงออกดอกติดผลสัปดาห์ละ ๑ ครั้ง เพื่อให้พืชมีเซลล์ที่แข็งแรงจะช่วยให้พืชต้านทานโรคได้ดีขึ้น

๔) ปฏิทินการเพาะปลูก

เกษตรกรในตำบลบ้านหลวง อำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี มีการปลูกพริกสด ดังนี้

ชื่อสินค้า	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
พริกสด			←————→		△			←————→		△		←·····→

สัญลักษณ์   ←————→ ช่วงฤดูปลูก   △ ปลูกสูงสุด
                                  ←·····→ ช่วงฤดูเก็บเกี่ยว   ▽ เก็บเกี่ยวสูงสุด

ภาพที่ ๔๖ แสดงปฏิทินการเพาะปลูกพริกสดในตำบลบ้านหลวง อำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี
 (ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอดอนพุด พ.ศ. ๒๕๖๕)

๕. ต้นทุนการผลิต

ตำบลบ้านหลวง อำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี มีต้นทุนการผลิตพริกสด โดยพื้นที่ในเขตชลประทานมีต้นทุนการผลิตพริกสด เป็นเงิน ๖,๕๐๐ บาท และพื้นที่นอกเขตชลประทานมีต้นทุน ๐ เป็นเงิน ๐ บาท

ตารางที่ ๓๙ แสดงต้นทุนการผลิตพริกสด ปี ๒๕๖๔ อำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี

รายการ	ในเขตชลประทาน		นอกเขตชลประทาน		หมายเหตุ
๑. พันธุ์	๒,๒๐๐				
๒. ยาคุมวัชพืช					
- ฮอร์โมน	๓๔๐				
- ยากำจัดโรคพืชและแมลง	๗๓๐				
๓. ปุ๋ย					
- ปุ๋ยเคมี (ก.ก.)	๘๕๐				
๔. ค่าบริการ					
๑ ค่าจ้างเตรียมดิน	๑,๐๐๐				
๒ ค่าจ้างปลูก	๓๐๐				
๓ ค่าจ้างฉีดยา	๓๒๐				
๔ ค่าจ้างใส่ปุ๋ย	๓๒๐				
๕. ค่าบริหารจัดการอื่น ๆ	๔๔๐				
รวม	๖,๕๐๐				

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอดอนพุด พ.ศ. ๒๕๖๕)

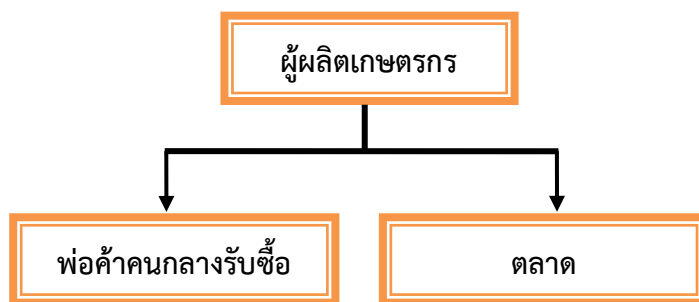
๖. สถานการณ์การตลาด

ตำบลบ้านหลวง อำเภอตอนพุด จังหวัดสระบุรี ไม่มีแหล่งโรงงานรับซื้อพริกสด แต่จะเป็นลักษณะของการรวมกลุ่มเกษตรกรด้วยกัน แล้วมีพ่อค้าคนกลางมารับซื้อในพื้นที่ ผลผลิตที่ผลิตได้ในขอบเขตพื้นที่ของอำเภอตอนพุด จังหวัดสระบุรี แบ่งตามการใช้ประโยชน์เป็น

- ใช้บริโภคในครัวเรือน ๐ ตัน
- ใช้ทำพันธุ์ ๐ ตัน
- ส่งขายพ่อค้าคนกลาง ๑๓๖ ตัน

(๑) วิธีการตลาดพริกสด

เกษตรกรผู้ปลูกพริกสด ตำบลบ้านหลวง อำเภอตอนพุด จังหวัดสระบุรี

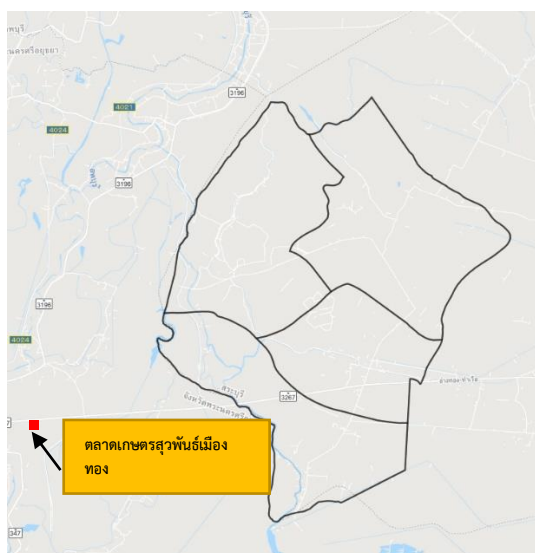
ภาพที่ ๔๗ แสดงวิธีการตลาดพริกสด อำเภอตอนพุด จังหวัดสระบุรี

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอตอนพุด พ.ศ. ๒๕๖๕)

(๒) แหล่งรับซื้อผลผลิต/ โรงงานแปรรูป

ตำบลบ้านหลวง อำเภอตอนพุด จังหวัดสระบุรีไม่มีแหล่งรับซื้อพริกสดในพื้นที่ แต่เนื่องจากมีอาณาเขตติดกับ จังหวัดอ่างทอง จึงสามารถนำไปขายที่ตลาดกลางในจังหวัดอ่างทอง

๑. ตลาดเกษตรสุพรรณเมืองทอง อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง
๒. พ่อค้าคนกลางรับซื้อ

ภาพที่ ๔๘ แสดงแหล่งรับซื้อพริกสด อำเภอตอนพุด

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอตอนพุด, พ.ศ. ๒๕๖๕)

๒. ประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข

ตารางที่ ๔๐ แสดงประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข

ปัญหาและกลุ่มของปัญหา	สภาพของปัญหา	แนวทางการแก้ไข	หมู่บ้านและตำบลเป้าหมาย (พื้นที่/ชุมชนที่ประสบ ปัญหา)	ความสำคัญ เร่งด่วน
ด้านการผลิตสินค้าและ การตลาด ๑. ข้าว	๑.เปอร์เซ็นต์การออกของเมล็ด ข้าวไม่ดีพอ ๒.ข้าวโตได้ไม่เต็มที่ พบข้าวติด จำนวนมาก ๓.เมล็ดพันธุ์ข้าวราคาเพิ่มขึ้น	๑.จัดหาเมล็ดพันธุ์ที่ดี ๒.สนับสนุนการให้ความรู้วิธีการกำจัดข้าววัชพืช ๓.รวมกลุ่มเกษตรกร เพื่อซื้อเมล็ดพันธุ์ให้ได้ราคาที่ถูกลง	๑-๗ ตำบลบ้านหลวง	ปานกลาง
ด้านเกษตรกรและองค์กร เกษตรกร ๑.ขาดการปรับปรุงบำรุงดิน ๒.ขาดการส่งเสริมเกษตรกร รุ่นใหม่ ๓.ขาดการรวมกลุ่มของ เกษตรกร	๑.เกษตรกรยึดติดกับการใช้ สารเคมี ๒.เกษตรกรรุ่นใหม่ยังไม่มี ประสบการณ์มากพอ ๓.เกษตรกรไม่สนใจการ รวมกลุ่ม	๑.สนับสนุนการให้ความรู้ ด้านการปรับปรุงบำรุงดิน และสนับสนุนการ ใช้สารชีวภัณฑ์ ๒.จัดตั้งศูนย์เรียนรู้ต้นแบบเพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีการ ผลิตที่เหมาะสม ให้แก่เกษตรกร รวมทั้งการสร้างต้นแบบในการปฏิบัติ ที่เหมาะสมเพื่อสร้างแรงจูงใจและให้เกษตรกรเกิดความเชื่อมั่นในการ ตัดสินใจปฏิบัติตาม ๓.รวมกลุ่มเกษตรกร และจัดตั้งเป็นกลุ่มแปลงใหญ่	๑-๗ ตำบลบ้านหลวง ๑-๗ ตำบลบ้านหลวง ๑-๗ ตำบลบ้านหลวง	ปานกลาง ปานกลาง ปานกลาง
ด้านการแปรรูปผลผลิตและ ผลิตภัณฑ์ ๑.ขาดการแปรรูปหรือเพิ่ม มูลค่าสินค้า	๑.ขายข้าวเปลือกแก่โรงสีอย่าง เดียว	๑.รวมกลุ่มผลิตสินค้าแปรรูป หรือปรับปรุงบรรจุภัณฑ์ให้ดูน่าสนใจ	๑-๗ ตำบลบ้านหลวง	ปานกลาง

๓. การจัดทำ TOWS Matrix

๓.๑ การวิเคราะห์ TOWS Matrix ของตำบลบ้านหลวง

ตารางที่ ๔๑ : แสดงการวิเคราะห์ตาราง TOWS Matrix

ปัจจัยภายใน	จุดแข็ง (S)	จุดอ่อน (W)
ปัจจัยภายนอก	๑. มีระบบชลประทานเหมาะสมกับการทำการเกษตรตลอดปี ๒. มีแหล่งผลิตการเกษตรที่สำคัญ ๓. มีพื้นที่ทำนาได้ตลอดปี ๔. มีเครื่องมือการเกษตรที่สำคัญ ๕. มีพอใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย ๖. มีแหล่งเงินทุนของหมู่บ้าน ๗. การคมนาคมสะดวก	๑. ชุมชนมีความแตกแยก ขาดความสามัคคี ไม่มีการรวมกลุ่ม ๒. ดินเสื่อมความอุดมสมบูรณ์ ๓. เกษตรกรไม่ปรับเปลี่ยนวิธีการทำนา ๔. ขาดความรู้เรื่องสารเคมีและสารชีวภาพ
โอกาส (O)	กลยุทธ์เชิงรุก (SO) ๑. ส่งเสริมให้แปรรูปผลิตภัณฑ์ สีสาวสารขายเอง (S๓O๓) ๒. ส่งเสริมการปลูกข้าวพันธุ์ที่ไว้รับประทานในท้องถิ่น (S๓O๑, ๓) ๓. ส่งเสริมให้มีการทำแปลงขยายเมล็ดพันธุ์ (S๕O๑,๓)	กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO) ๑. ถ่ายทอดความรู้การผลิตพืชปลอดภัย/การผลิตสารชีวภัณฑ์ (W๕O๑) ๒. ปลูกพืชปุ๋ยสดปรับปรุงโครงสร้างดินและเพิ่มธาตุอาหาร (W๒O๑) ๓. จัดตั้งกลุ่มผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวและแปรรูปข้าว (W๑O๓)
ภัยคุกคาม (T)	กลยุทธ์เชิงป้องกัน (ST) ๑. ส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกพืชใช้น้ำน้อย (S๒T๒) ๒. ส่งเสริมให้ปลูกพืชอื่นหลังฤดูทำนา (S๒T๑) ๓. ส่งเสริมให้เกษตรกรขุดบ่อน้ำเพื่อการเกษตรไว้ใช้เอง (T๕T๔)	กลยุทธ์เชิงรับ (WT) ๑. ส่งเสริมให้เกษตรกรทำการเกษตรแบบผสมผสาน (W๕T๑) ๒. ขอบบประมาณชุดเจาะบ่อบาดาลเพื่อการเกษตร (W๑O๔)

๓.๒ การกำหนดกลยุทธ์ที่ได้จากการทำ TOWS Matrix ดังนี้

๑. กลยุทธ์เชิงรุก

- ๑.๑ เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร
- ๑.๒ พัฒนาศักยภาพเกษตรกร และองค์กรเกษตรกรให้มีความเข้มแข็ง
- ๑.๓ เพิ่มศักยภาพอาสาสมัครเกษตรและเกษตรกรต้นแบบ

๒. กลยุทธ์เชิงแก้ไข

- ๒.๑ พัฒนาศักยภาพเกษตรกรในการผลิตพืชอาหารปลอดภัย
- ๒.๒ ลดต้นทุนการผลิต โดยเน้นการใช้สารชีวภัณฑ์
- ๒.๓ ส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อแปรรูปสินค้า เพื่อเป็นการเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์
- ๒.๔ ส่งเสริมให้เกษตรกรขุดบ่อน้ำเพื่อการเกษตรไว้ใช้เอง

๓. กลยุทธ์เชิงป้องกัน

- ๓.๑ ส่งเสริมการใช้มีการปลูกพืชใช้น้ำน้อย
- ๓.๒ ส่งเสริมและให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการวัชพืช และศัตรูพืชอย่างต่อเนื่อง
- ๓.๓ ส่งเสริมให้ปลูกพืชอื่นหลังฤดูทำนา

๔. กลยุทธ์เชิงรับ

- ๔.๑ ประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้
- ๔.๒ บริการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรให้มีประสิทธิภาพ
- ๔.๓ ส่งเสริมให้เกษตรกรทำการเกษตรแบบผสมผสานเพื่อการเกษตรให้มีประสิทธิภาพ

*****

บทที่ ๓

ทิศทาง/แนวทางการพัฒนา

๑. แนวทางการพัฒนา

๑.๑ พัฒนาการผลิตรายสินค้า (พืช/ปศุสัตว์/ประมง)

๑.๑.๑ ข้าว

๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์ : เพื่อให้เกษตรกรมีการลดต้นทุนการผลิตข้าว

๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน : อบรมเกษตรกร/ฝึกปฏิบัติ

กลยุทธ์ที่ ๑ กลยุทธ์ส่งเสริมการผลิตข้าวที่เหมาะสม

โครงการที่ ๑ โครงการลดต้นทุนการผลิตข้าว

โครงการที่ ๒ โครงการส่งเสริมการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว

กลยุทธ์ที่ ๒ กลยุทธ์ส่งเสริมการใช้สารชีวภัณฑ์แทนการใช้สารเคมีกำจัดแมลงศัตรูพืช

โครงการที่ ๑ โครงการป้องกันกำจัดโรค/แมลงในนาข้าวอย่างเหมาะสมและปลอดภัย

กลยุทธ์ที่ ๓ กลยุทธ์สร้างแหล่งเรียนรู้ต้นแบบประจำชุมชน จากเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จ

โครงการที่ ๑ โครงการพัฒนาเกษตรกรผู้นำและแหล่งเรียนรู้

๑.๒ พัฒนาเกษตรกร/กลุ่ม/องค์กร

๑.๒.๑ Young Smart Farmer (YSF)

๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์ : ให้เกษตรกรมีความสามารถในการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ และเพิ่มช่องทางการตลาด

๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน ส่งเสริมการเพิ่มมูลค่าสินค้าที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด

กลยุทธ์ที่ ๑ กลยุทธ์การจัดเวทีแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างเกษตรกรรุ่นใหม่

โครงการที่ ๑ โครงการพัฒนาศักยภาพของเกษตรกรรุ่นใหม่ (Young Smart Farmer)

โครงการที่ ๒ ศึกษาดูงานการตลาดจากเกษตรกรรุ่นใหม่ที่ประสบความสำเร็จ

๑.๒.๒ Smart Farmer (SF)

๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์ : พัฒนาเกษตรกรสู่ Smart Farmer

๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน พัฒนาศักยภาพเกษตรกร และองค์กรเกษตรกรให้มีความเข้มแข็ง

กลยุทธ์ที่ ๑ กลยุทธ์การพัฒนาศักยภาพของเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer)

โครงการที่ ๑ พัฒนาศักยภาพเกษตรกรสู่ Smart Farmer

โครงการที่ ๒ ศึกษาดูงานจากเกษตรกรต้นแบบ

๑.๒.๓ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์ : เพื่อให้กลุ่มมีการเรียนรู้และเพิ่มประสิทธิภาพการแปรรูป

: เพื่อเป็นการกระจายความรู้ไปสู่เกษตรกรแต่ละตำบล

: ทำให้กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น

๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน พัฒนาศักยภาพกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรให้มีความเข้มแข็ง

กลยุทธ์ที่ ๑ กลยุทธ์ส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร

โครงการที่ ๑ โครงการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ของกลุ่มแม่บ้านหลายๆกลุ่มในอำเภอ

โครงการที่ ๒ โครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า

๑.๒.๔ กลุ่มยูวเกษตรกร

๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์ : เพื่อพัฒนาให้กลุ่มยูวเกษตรกร ความสามารถ ทักษะของสมาชิกกลุ่มยูวเกษตรกรในการดำเนินงานส่งเสริมเคหกิจเกษตร เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการจัดการ วางแผนชีวิต สุขภาพ ครอบครัว การเงิน และอาชีพ

๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน เสริมสร้างและพัฒนากลุ่มยูวเกษตรกรให้มีความเข้มแข็ง

กลยุทธ์ที่ ๑ กลยุทธ์การพัฒนาศักยภาพกลุ่มยูวเกษตรกร

โครงการที่ ๑ การอบรม พัฒนาศักยภาพกลุ่มยูวเกษตรกร

๑.๒.๕ อาสาสมัครเกษตร

๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์ : เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของอาสาสมัครและเกษตรกรต้นแบบ

๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน พัฒนาศักยภาพเกษตรกร และองค์กรเกษตรกรให้มีความเข้มแข็ง

กลยุทธ์ที่ ๑ พัฒนาเครือข่ายอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) อำเภอตอนพุด

โครงการที่ ๑ ศึกษาดูงาน และอบรมพัฒนาความรู้ความสามารถของ อกม.

๑.๒.๖ วิสาหกิจชุมชน

๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์ : มีเป้าหมายที่จะพัฒนากลุ่มแม่บ้านเกษตรกร/กลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีความเข้มแข็ง ยั่งยืนสามารถสร้างสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพมาตรฐานรับรอง

๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน พัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็ง

กลยุทธ์ที่ ๑ พัฒนาศักยภาพ ความรู้ ความสามารถของสมาชิกในกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

โครงการที่ ๑ การบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ดี การสร้างความเข้มแข็งของกลุ่ม

๑.๒.๗ แปลงใหญ่

๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์ : พัฒนากลุ่มให้มีการทำการเกษตรแบบครบวงจร

๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน พัฒนาศักยภาพเกษตรกรให้มีความรู้ ความสามารถเพิ่มขึ้น

กลยุทธ์ที่ ๑ พัฒนาศักยภาพการผลิตของสมาชิกในกลุ่มแปลงใหญ่

โครงการที่ ๑ ศึกษาดูงานกลุ่มแปลงใหญ่ที่ประสบความสำเร็จในการทำการเกษตรแบบ

ครบวงจร

๑.๒.๘ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์ : พัฒนาศูนย์เรียนรู้ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ครบวงจร

๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน พัฒนาศักยภาพประธานศูนย์เรียนรู้ และศูนย์เรียนรู้

กลยุทธ์ที่ ๑ ปรับปรุงศูนย์เรียนรู้ให้พร้อมที่จะเป็นแหล่งเรียนรู้

โครงการที่ ๑ พัฒนาศูนย์เรียนรู้ให้มีแปลงสาธิต มีองค์ความรู้ในหลายๆด้าน และ

น่าสนใจ

๑.๓ พัฒนาพื้นที่และทรัพยากรการเกษตร

๑.๓.๑ ที่ดิน

- ๑) เป้าหมาย / เป้าประสงค์ ปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์
- ๒) กลยุทธ์ / วิธีการดำเนินงาน สร้างการเรียนรู้ และสนับสนุนพันธู์ปอเทือง
  - กลยุทธ์ที่ ๑ ส่งเสริมการไถกลบตอซัง ปลุกพืชบำรุงดิน
  - โครงการที่ ๑ การปรับปรุงบำรุงดินโดยการปลุกพืชปุ๋ยสด

๑.๓.๒ แหล่งน้ำ

- ๑) เป้าหมาย / เป้าประสงค์ เพื่อให้เกษตรกรมีน้ำเพียงพอต่อการทำการเกษตร
- ๒) กลยุทธ์ / วิธีการดำเนินงาน วางแผนการเพาะปลูกในช่วงฤดูกาลผลิต
  - กลยุทธ์ที่ ๑ วางแผนการเพาะปลูกพืชในช่วงที่ฝนขาดช่วง
  - โครงการที่ ๑ การส่งเสริมให้ปลูกพืชใช้น้ำน้อย
  - โครงการที่ ๒ พัฒนาแหล่งน้ำภายในชุมชน (ขุด ลอก)

*****

ตารางสรุปโครงการและงบประมาณตามแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

ประเภท/ด้าน	โครงการ	วัตถุประสงค์	เป้าหมาย	พื้นที่ดำเนินการ (ระบุหมู่บ้าน/ ตำบลเป้าหมาย)	วิธีดำเนินงาน	งบประมาณ/แหล่งงบประมาณ					ผู้รับผิดชอบ
						ปี ๒๕๖๖	ปี ๒๕๖๗	ปี ๒๕๖๘	ปี ๒๕๖๙	ปี ๒๕๗๐	
การแปรรูป ผลผลิตและ พัฒนา ผลิตภัณฑ์	๑. โครงการแปรรูปผลผลิต ทางการเกษตร	ส่งเสริมอาชีพให้แก่ เกษตรกร	เกษตรกร	๑-๗ ตำบลบ้านหลวง	อบรมให้ความรู้ เกษตรกร	๑๐,๐๐๐	๑๐,๐๐๐	๑๐,๐๐๐	๑๐,๐๐๐	๑๐,๐๐๐	ศูนย์ส่งเสริมและ พัฒนาอาชีพ การเกษตร
	๒. พัฒนาผลิตภัณฑ์ และ บรรจุภัณฑ์ให้ทันสมัย	เพื่อเจาะตลาด ประชาชนรุ่นใหม่	เกษตรกร	๑-๗ ตำบลบ้านหลวง	อบรมให้ความรู้ เกษตรกรทุกหมู่	๒๐,๐๐๐	๒๐,๐๐๐	๒๐,๐๐๐	๒๐,๐๐๐	๒๐,๐๐๐	กรมพัฒนาชุมชน
	๓. โครงการส่งเสริม การตลาดออนไลน์	เพื่อให้เกษตรกรมี ช่องทางการตลาดที่ เพิ่มขึ้น	เกษตรกร	เกษตรกร	๑-๗ ตำบลบ้านหลวง	อบรมให้ความรู้ เกษตรกร	๓๐,๐๐๐	๓๐,๐๐๐	๓๐,๐๐๐	๓๐,๐๐๐	๓๐,๐๐๐

บรรณานุกรม

สำนักงานเกษตรอำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี. (๒๕๖๔). แผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ อำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี. กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

กรมพัฒนาที่ดิน. (๒๕๖๓). เขตการใช้ที่ดินอำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี. กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

แผนที่จังหวัดสระบุรี. (๒๕๖๔). สืบค้นจาก <http://www.novabizz.com/Map/๓๔.htm>

กรมการปกครอง. (๒๕๖๕). รายงานสถิติจำนวนประชากร. สืบค้นจาก <http://www.dopa.go.th/TH/service.pnp>

กรมการพัฒนาชุมชน. (๒๕๖๕). รายงานผลการดำเนินงานพัฒนาชุมชน.

ภาคผนวก

๑.โครงการส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัยจากสารพิษ ปี ๒๕๖๖

๑. หลักการและเหตุผล

ตำบลบ้านหลวง มีพื้นที่ปลูกข้าว ๕๑๐๑.๒๕ ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย ๗๐๐ - ๘๐๐ กิโลกรัม โดยพื้นที่ปลูกข้าวทั้งหมดอยู่ในเขตชลประทานศักยภาพในการผลิตข้าวค่อนข้างมาก เกษตรกรส่วนใหญ่ทำนาต่อเนื่องโดนประมาณ ๒ ปี ๕ ครั้ง เกษตรกรมีการใช้ปัจจัยการผลิต เช่น เมล็ดพันธุ์ ปุ๋ยเคมีและสารเคมีในการป้องกันกำจัดศัตรูในอัตราที่สูงต่อความจำเป็น ทำให้ต้นทุนการผลิตข้าวสูง (ประมาณ ๑ ใน ๓ ของต้นทุนการผลิตทั้งหมด) มีผลให้ไม่คุ้มกับค่าตอบแทนที่ได้รับอีกทั้งผลผลิตที่ได้รับสารพิษตกค้าง ไม่ปลอดภัยต่อผู้บริโภค และตัวเกษตรกรผลิตข้าวเองด้วย

ดังนั้น เพื่อสนองต่อนโยบายรัฐบาลที่มุ่งเน้นต้องการให้ประเทศไทยเป็นครัวของโลกหรือเป็นแหล่งผลิตอาหารปลอดภัย (Food Safety) จังหวัดสระบุรี จึงได้ดำเนินการจัดทำโครงการส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัยจากสารพิษ ปี ๒๕๖๕ นั้น

๒. วัตถุประสงค์ของโครงการ

๑. เพื่อลดต้นทุนการผลิตข้าวลงได้ไร่ละ ๓๕๐ บาท
๒. ผลผลิตข้าวที่ได้จากพื้นที่เพาะปลูกที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน ๒,๐๐๐ ไร่ มีความปลอดภัยจากสารพิษ
๓. เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีการพัฒนาองค์ความรู้ และการปฏิบัติตามโครงการอย่างมีส่วนร่วม

๓. เป้าหมาย

เกษตรกรตำบลบ้านหลวง

๔. ระยะเวลาดำเนินการ

ในฤดูนาปี ๒๕๖๖/๖๗ ระหว่างเดือน เมษายน ๒๕๖๖ ธันวาคม ๒๕๖๗

๕. แผนดำเนินงาน

๑. ประชุมชี้แจงเจ้าหน้าที่ให้ทราบรายละเอียด
๒. คัดเลือกพื้นที่และเกษตรกรเป้าหมาย โดยการประชุมชี้แจงเกษตรกรที่สนใจและสมัครร่วมโครงการ
๓. จัดทำทะเบียนเกษตรกรและต้นทุนการผลิต
๔. จัดหาปัจจัยการผลิตสนับสนุน เช่น เมล็ดพันธุ์ ปุ๋ยเคมี
๕. จัดตั้งกลุ่มกองทุนหมุนเวียนผู้ผลิตข้าวปลอดภัยจากสารพิษ
๖. ฝึกอบรมเกษตรกร (ตามขบวนการโรงเรียนเกษตรกร)
๗. ส่งเสริมการผลิตน้ำหมักชีวภาพ
๘. จัดทำแปลงปลูกข้าวปลอดภัยจากสารพิษ
๙. รายงานผลการดำเนินงาน

๖. พื้นที่ดำเนินการ

ดำเนินการในพื้นที่ตำบลบ้านหลวง อำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี

๗. ผู้รับผิดชอบ

สำนักงานเกษตรอำเภอดอนพุด, เทศบาลตำบลดอนพุด

๘. งบประมาณเป็นเงิน ๒๘,๖๐๐ บาท ดังนี้

๑. สนับสนุนกากน้ำตาล กลุ่มละ ๕๐๐ ก.ก. จำนวน ๕๐๐ ก.ก.ๆละ ๒๐ บาท เงิน ๑๐,๐๐๐ บาท
๒. สนับสนุนวัสดุสำหรับฝึกอบรมเกษตรกร ๑๐๐ ราย เป็นเงิน ๑,๒๐๐ บาท
๓. ค่าอาหารกลางวันและเครื่องดื่มเกษตรกรเข้ารับการฝึกอบรม ๑๐๐ คนๆละ ๑๕๐ บาท ๕ ครั้ง เป็นเงิน ๑๕,๐๐๐ บาท
๔. ค่าสัมมนาคุณวิทยากร ๔ ครั้งๆละ ๖๐๐ บาท เป็นเงิน ๒,๔๐๐ บาท

๙. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิตได้ไร่ละ ๓๕๐ บาท
๒. ผลผลิตข้าวมีความปลอดภัยจากสารพิษ
๓. เกษตรกรได้รับการถ่ายทอดความรู้ตามขอบวนการโรงเรียนเกษตรกรข้าว จำนวน ๒๕ ราย
๔. เกษตรกรรายได้เพิ่มขึ้น ไร่ละ ๔๕๐ บาท

๒. โครงการปรับปรุงบำรุงดิน

๑. หลักการและเหตุผล

การเกษตรกรรมของตำบลบ้านหลวงในปัจจุบันนี้มีต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น อีกทั้งการให้สารเคมีในรูปแบบต่างๆ มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ในการลดต้นทุนการผลิตและการรักษาสิ่งแวดล้อม ส่งผลทำให้ดินมีศักยภาพในการให้ผลผลิตสูงด้วยการใช้ปุ๋ยพืชสด เป็นแนวทางหนึ่งในการเพิ่มอินทรีย์วัตถุให้แก่ดิน เป็นการทำการเกษตรที่ยั่งยืนต่อไป

ทรัพยากรดินเป็นปัจจัยพื้นฐานของการเกษตรกรรม ปัจจุบันดินในอำเภอดอนพุดมีปริมาณอินทรีย์วัตถุอยู่ในปริมาณน้อย ซึ่งเป็นอินทรีย์วัตถุเป็นปัจจัยสำคัญในการทำให้ดินมีศักยภาพในการให้ผลผลิตสูงด้วยการใช้ปุ๋ยพืชสด เป็นแนวทางหนึ่งในการเพิ่มอินทรีย์วัตถุให้แก่ดิน เป็นการทำการเกษตรที่ยั่งยืนต่อไป

๒. วัตถุประสงค์ของโครงการ

๑. ปรับปรุงบำรุงดิน โดยใช้ปุ๋ยพืชสดให้มีสมบัติทางเคมี กายภาพ ที่เหมาะสมสำหรับการปลูกพืช

๓. ตัวชี้วัด

๑. ทรัพยากรดินได้รับการฟื้นฟู ๓,๑๐๔ ไร่
๒. เกษตรกรได้รับความรู้เกี่ยวกับการปรับปรุงบำรุงดิน ๑๐๐ ราย

๔. กลุ่มเป้าหมาย

เกษตรกรในตำบลบ้านหลวง อำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี

๕. ระยะเวลาดำเนินการ

เริ่มต้นเดือนเมษายน พ.ศ. ๒๕๖๕-๒๕๖๖ สิ้นสุดเดือนกันยายน พ.ศ. ๒๕๖๕-๒๕๖๖

๖. หน่วยงานรับผิดชอบ

สถานีพัฒนาที่ดินสระบุรี เทศบาลตำบลดอนพุด สำนักงานเกษตรอำเภอดอนพุด

๗. ผลการดำเนินงาน

๑. ประชุมชี้แจงแก่เกษตรกร พร้อมทั้งรับสมัครเกษตรกรที่ขอเข้าร่วมโครงการฯ
๒. พื้นที่เป้าหมาย ได้แก่ เกษตรกรในตำบลดอนพุด อำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี
๓. จัดตั้งกลุ่มทำนํ้าหมักชีวภาพ
๔. จัดทำแปลงสาธิตปลูกถั่วเขียว

๘. งบประมาณ

๑. สนับสนุนกากน้ำตาล ๑๐๐ รายๆละ ๒๐ กิโลกรัมๆละ ๒๐ บาท เป็นเงิน ๔๐,๐๐๐ บาท
๒. สนับสนุนถังพลาสติกมีฝาปิดลิ้น ๔๐๐ รายๆละ ๑ ใบๆละ ๓๐๐ บาท เป็นเงิน ๑๒๐,๐๐๐ บาท

๙. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. ปรับโครงสร้างของดินให้ดีขึ้น
๒. สภาพสิ่งแวดล้อมดีขึ้น
๓. ผลผลิตทางการเกษตรเพิ่มขึ้นเนื่องจากธาตุอาหารในดินเพิ่มขึ้น

๓. โครงการสร้างศูนย์เรียนรู้ด้านการผลิตข้าวครบวงจร

๑. หลักการและเหตุผล

ตำบลบ้านหลวง อำเภอตอนพุด จังหวัดสระบุรี มีพื้นที่การเกษตรอยู่ในระบบชลประทาน กิจกรรมการเกษตรส่วนใหญ่ คือ ข้าว เกษตรกรส่วนใหญ่ประสบปัญหาต่าง ๆ เช่น ต้นทุนการผลิตสูง ผลผลิตต่อไร่ต่ำ ขาดเทคโนโลยีที่ทันสมัย ราคารับซื้อผลผลิตต่ำ และยังประสบกับปัญหาภัยธรรมชาติ เช่น ฝนทิ้งช่วง น้ำท่วม เป็นต้น ส่งผลให้เกษตรกรในพื้นที่มีรายได้ไม่พอเลี้ยงชีพ เกิดปัญหาภาวะหนี้สิน

การเรียนรู้ผ่านเกษตรกรผู้นำที่ประสบความสำเร็จ นับว่าเป็นการเรียนรู้ที่ประสบความสำเร็จทางหนึ่งที่อยู่ใกล้ตัวเกษตรกร จึงสมควรที่จะจัดตั้งศูนย์เรียนรู้การผลิตข้าวครบวงจรประจำไว้ที่ตำบลเพื่อที่จะสามารถเป็นต้นแบบและเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงให้กับเกษตรกรในชุมชนนั้น ๆ

๒. วัตถุประสงค์

๑. สร้างศูนย์เรียนรู้ด้านการผลิตข้าวครบวงจรประจำตำบล เพื่อสามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ให้แก่เกษตรกรในอำเภอ โดยให้มีองค์ประกอบครบถ้วน ได้แก่ เกษตรกรผู้นำ หลักสูตรเรียนรู้ สถานที่อบรมให้ความรู้ ฐานเรียนรู้ แปลงเรียนรู้ เป็นต้น

๒. เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิต เพิ่มผลผลิต และเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต

๓. เป้าหมาย

ตำบลบ้านหลวง อำเภอตอนพุด จังหวัดสระบุรี

๔. ระยะเวลาดำเนินการ

ปี พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐

๕. พื้นที่ดำเนินการ

ดำเนินการพื้นที่ในตำบลบ้านหลวง

๖. กิจกรรม

๑. สร้างศูนย์เรียนรู้ด้านการผลิตข้าวอย่างครบวงจร
๒. พัฒนาศักยภาพเกษตรกรผู้นำให้แก่เกษตรกรเจ้าของศูนย์เรียนรู้
๓. จัดอบรมพัฒนาศักยภาพเกษตรกรในชุมชน

๗. วิธีการดำเนินงาน

๑. คัดเลือกเกษตรกรผู้นำที่มีความพร้อมที่จะจัดตั้งเป็นศูนย์เรียนรู้ฯ
๒. ดำเนินการสร้างหรือปรับปรุง ได้แก่ สถานที่จัดอบรม ฐานเรียนรู้ แปลงเรียนรู้ เป็นต้น
๓. จัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นในการถ่ายทอดความรู้
๔. จัดอบรมพัฒนาศักยภาพเกษตรกรผู้นำให้แก่เกษตรกรเจ้าของศูนย์เรียนรู้
๕. จัดอบรมพัฒนาศักยภาพเกษตรกรในชุมชน โดยมีเกษตรกรเจ้าของศูนย์เรียนรู้เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้

๘. หน่วยงานรับผิดชอบ

กรมส่งเสริมการเกษตร กรมพัฒนาที่ดิน กรมปศุสัตว์ กรมประมง และองค์การบริหารส่วนตำบล

๙. ผลที่คาดว่าจะได้รับและตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงาน

- ๑) มีศูนย์เรียนรู้ด้านการผลิตข้าวครบวงจรประจำตำบล
- ๒) เกษตรกรเจ้าของศูนย์มีความพร้อมในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกรในชุมชน
- ๓) มีเกษตรกรต่างพื้นที่สามารถเข้ามาศึกษาเรียนรู้จากศูนย์ดังกล่าวได้

๔. โครงการพัฒนาศักยภาพเกษตรกรตำบลบ้านหลวง อำเภอตอนพุด จังหวัดสระบุรี

๑. หลักการและเหตุผล

ประชากรส่วนใหญ่ในตำบลบ้านหลวง ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ ข้าว เพื่อให้เกษตรกรมีการพัฒนา รูปแบบการเกษตร พัฒนาศักยภาพการผลิต การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรให้หลากหลาย พัฒนาผลิตภัณฑ์ และเพื่อต้องการสนองความต้องการของชีวิตและความสอดคล้องกับสถานการณ์อันเป็นส่วนหนึ่งที่จะสร้างความ เข้มแข็งให้กับเกษตรกร ภายใต้กระบวนการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยการพัฒนาดังกล่าวจะต้องอาศัยความรู้และ งบประมาณเข้ามาเกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำไปสู่กระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนให้ดียิ่งขึ้น จึง เห็นสมควรที่จะรวบรวมและจัดทำเป็นแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลบ้านหลวง อำเภอตอนพุด จังหวัดสระบุรี

๒. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อใช้เป็นกรอบในการกำหนดทิศทางการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรของอำเภอ
๒. เพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำโครงการและงบประมาณประจำปี และเสนอขอรับการสนับสนุน

งบประมาณจากแหล่งต่าง ๆ

๓. เป้าหมาย

ได้แผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอที่มีเป้าหมายและทิศทางการพัฒนาที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่

๔. ระยะเวลาดำเนินการ

ปี พ.ศ. ๒๕๖๕ - ๒๕๗๐

๕. พื้นที่ดำเนินการ

ตำบลบ้านหลวง อำเภอตอนพุด จังหวัดสระบุรี

๖. กิจกรรม

๑. สร้างทีมงานการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล
๒. รวบรวมและจัดเก็บข้อมูล
๓. วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลระดับตำบล และระดับตำบล
๔. จัดทำร่างแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล และตำบล
๕. ประชาพิจารณ์แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล
๖. ปรับปรุงแก้ไขแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

๗. วิธีการดำเนินงาน

๑. สร้างทีมงานการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล
๒. รวบรวมและจัดเก็บข้อมูลประกอบการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรทั้งด้านกายภาพ ชีวภาพ เศรษฐกิจ และสังคม
๓. วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลระดับตำบล
๔. กำหนดทิศทางและเป้าหมายการพัฒนาการเกษตรระดับตำบล
๕. จัดทำร่างแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ๕ ปี
๖. ประชาพิจารณ์แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากเกษตรกร และผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย
๗. ปรับปรุงแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

๘. นำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลสู่การปฏิบัติ โดยเสนอของบประมาณจากงบพัฒนาจังหวัด งบประมาณตามภารกิจหน่วยงาน เป็นต้น

๙. ติดตามและประเมินผล

๘. งบประมาณ

กรมส่งเสริมการเกษตร กรมพัฒนาที่ดิน กรมปศุสัตว์ กรมประมง และองค์การบริหารส่วนตำบล

๙. ผลที่คาดว่าจะได้รับและตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงาน

๑) ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. มีกรอบในการกำหนดทิศทางการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรของตำบล

๒. มีกรอบในการจัดทำโครงการและงบประมาณประจำปี และเสนอขอรับการสนับสนุน

งบประมาณจากแหล่งต่าง ๆ